

Arbejds miljøklagenævnet
Årsberetning 2004

Indhold

Forord.....	5
Præsentation af Arbejdsmiljøklagenævnet	6
Udvalgt emne fra klagenævnets sager.....	6
Udbud og arbejdsmiljø.....	6
Arbejdsmiljøklagenævnets afgørelse kendt ugyldig ved dom afsagt af Østre Landsret	8
Prøvelse af klagenævnets afgørelser	10
Ombudsmandssag:	10
Ombudsmandens udtalelse:	14
Udvalgte nævnsafgørelser fra året	15
Sikkerhedsarbejde	15
Dispensation fra antallet af sikkerhedsgrupper	15
Bedriftsundhedstjeneste	17
Dispensation for 2-års fristen i bekendtgørelse om statstilskud til delvis dækning af udgifterne ved oprettelse af BST (aflevering af regnskab)	17
Arbejdets udførelse	18
Påbud om forebyggelse af uhensigtsmæssige arbejdsstillinger ved personhåndteringer på små badeværelser på sygehus	18
Vejledning i forbindelse med kortlægning af det psykiske arbejdsmiljø i et fritidscenter.....	21
Manuel håndtering af stilladsdele	24
Genteknologisk produktion	25
Påbud om dokumentationsmåling ved polyesterstøbning.....	27
Påbud om åndedrætsværn ved rengøring i kødopskærings-afdeling.....	29
Påbud om reduktion af fysisk belastning ved gulvvask og påbud om at undgå unødige belastende og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger ved aftørring af borde.....	31
Arbejdsstedets indretning	32
Påbud om, at vask af busser skal foregå i forsvarlige arbejdsrum i vinterhalvåret. Begæring om genoptagelse	32
Forbud mod fortsat arbejde i udgravning på grund af fare for nedskridning.....	34
Forbud mod fortsat tagarbejde, indtil der var sikret mod ned- og gennemstyrtning	36
Unødig støjbelastning i produktionslokale.....	38
Påbud om indretning af sandblæsningshal.....	40
Procesudsugning ved svejsning i stål	41
Der skal ikke etableres procesventilation i form af punktudsugning ved offsetmaskine.....	44
Påbud om dagslystilgang til butik i arkade	46
Tekniske hjælpemidler	49
Påbud om sikring af Heidelberg Vingeautomat	49
Maskinsikkerhed ved samle hæfter.....	51
Klemningsfare i flisgrube.....	52
Forbud mod forkert anvendelse af teknisk hjælpemiddel, forbud vedr. nedstyrtning fare ved stilladsmontage og strakspåbud om manuel ophejsning af stilladsdele	54
Maskinsikkerhed ved falsemaskiner	56
Stoffer og materialer	61
Arbejde med epoxyharpikser og isocyanater kun må udføres af personer, der har gennemgået den særlige epoxyuddannelse.....	61
Unge under 18 år	63
Afslag på dispensation fra bekendtgørelsen om unges arbejde.	63
Forvaltningsret	66

Genoptagelse af sag.....	66
Genoptagelse af sag.....	67
Efterkommelsesfrist	67
Afslag på forlængelse af efterkommelsesfrist	67
Forlængelse af efterkommelsesfrist.....	68
Diverse	69
Udbyderansvar på busområdet	69
Klagefrist	71
Overskridelse af klagefristen	71
Overskridelse af klagefristen	71
Overskridelse af klagefristen	72
Overskridelse af klagefristen	73
Nævnets kompetence	74
Fakta om Arbejds miljøklagenævnet.....	75
Statistik	79
Emneregister 2000-2004.....	83
Stikordsregister.....	100

Forord

2004 var året, hvor tilgangen af sager steg i forhold til 2003. Desværre steg den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for afsluttede sager også.

Sagerne har i 2004 været indholdsmæssigt koncentreret om 3 områder i arbejdsmiljøloven. Områderne er ”Arbejdets udførelse”, ”Arbejdsstedets indretning” og ”Tekniske hjælpemidler”.

Den overordnede målsætning for arbejdet for såvel sekretariatet som i forbindelse med nævnets behandling af sagerne, er fortsat at kombinere retssikkerhed og høj faglig kvalitet med rimelig sagsbehandlingstid.

2004 var også året, hvor Sekretariatet for Arbejdsmiljøklagenævnet ved en administrativ overførsel blev lagt sammen med Ankestyrelsen. Sekretariatet og dermed også Arbejdsmiljøklagenævnet flyttede derfor den 1. april 2004 til Amaliegade 25, Postboks 9080, 1022 København K.

Sammenlægningen var et led i regeringens initiativer på at opnå en effektivisering og bedre ressourceanvendelse.

Arbejdsmiljøklagenævnet er fortsat et selvstændigt forvaltningsorgan og et uafhængigt klagenævn med selvstændig kompetence til at træffe afgørelser efter loven.

Overgang til nyt journalsystem og ny IT i forbindelse med sekretariatets administrative overførsel var ressourcekrævende og fik desværre konsekvenser for sagsbehandlingen. Sagsbehandlingstiden steg, og de statistiske oplysninger i årsberetningen er forbundet med nogen usikkerhed. Også udsendelsen af denne årsberetning er blevet væsentligt forsinket.

Overførselsopgaven er overstået, og sekretariatet er integreret i Ankestyrelsen.

Sekretariatet vil nu fokusere på en nedbringelse af sagsbehandlingstiden.

Et udvalg af nævnets afgørelser er medtaget som en del af årsberetningen.

København oktober 2005

Lisbet Jensen
Formand

Præsentation af Arbejds miljøklagenævnet

Folketinget vedtog i sommeren 1998 ved en ændring af arbejdsmiljøloven at oprette Arbejds miljøklagenævnet pr. 1. januar 1999 som klageinstans på arbejdsmiljøområdet.

Arbejds miljøklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af Arbejdstilsynet i henhold til arbejdsmiljølovgivningen, herunder forvaltningsretlige spørgsmål, der knytter sig hertil.

Nævnet er en forvaltningsmyndighed, som indtil 31. marts 2004 administrativt hørte under Beskæftigelsesministeriets område, og som den 1. april 2004 blev flyttet til Socialministeriets område. Nævnet er uafhængigt og derfor ikke bundet af instrukser fra ministeren, ministeriet eller andre myndigheder om den enkelte sags behandling.

Afgørelser truffet af nævnet kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Nævnet består af en formand og 13 beskikkede medlemmer. Formanden ansættes af socialministeren efter indstilling fra beskæftigelsesministeren og skal have en juridisk, nationaløkonomisk eller dermed ligestillet uddannelse. 10 af de beskikkede medlemmer udpeges efter indstilling fra arbejdsmarkedets parter. 3 af de beskikkede medlemmer er sagkyndige og har ingen stemmeret. De udpeges efter indstilling fra henholdsvis Justitsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Danmarks Tekniske Universitet.

Nævnet er beslutningsdygtigt, når der udover formand eller stedfortræder er mindst tre udpeget fra arbejdsgiversiden samt mindst tre fra lønmodtagerside til stede.

Sekretariatsbetjeningen af nævnet varetoges indtil 31. marts 2004 af sekretariatet for Arbejdsmarkedets Ankenævn. Fra 1. april 2004 er opgaven overflyttet til Ankestyrelsen.

Udvalgt emne fra klagenævnets sager

Artiklen i dette afsnit beskriver fortolkningen af arbejdsmiljøhensyn i forbindelse med udbud på baggrund af en konkret sag, der har været behandlet i 2004.

Udbud og arbejdsmiljø

Ved lov nr. 331 af 16. maj 2001 om ændring af lov om arbejdsmiljø og lov om visse havanlæg gennemførte Folketinget regler om udbydere af tjenesteydelsers arbejdsmiljømæssige forpligtelser i forbindelse med udbud.

I lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999 indsattes en ny § 33 a:

§ 33 a. *Den, der udbyder en tjenesteydelse skal ved udarbejdelsen af sit udbudsmateriale i forbindelse med udbudet påse, at der er taget hensyn til sikkerheden og sundheden ved opgavens udførelse. Udbyder skal endvidere sørge for, at udbudsmaterialet indeholder relevante oplysninger om særlige væsentlige arbejdsmiljøforhold, der er forbundet med opgavens udførelse med henblik på, at den, der udfører opgaven, får kendskab hertil.*

Stk. 2. Udbyder skal i øvrigt medvirke til, at den udbudte opgave kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt af den arbejdsgiver, der har fået opgaven tildelt.

Til denne paragraf har Beskæftigelsesministeriet knyttet bekendtgørelse nr. 1109 af 17. december 2001 om pligter efter lov om arbejdsmiljø i forbindelse med udbud af tjenesteydelser med ikrafttræden den 1. januar 2002.

Af bemærkningerne til det fremsatte forslag fremgår bl.a.:

”Selvom der efter lovgivningen er mulighed for at gribe ind overfor arbejdsgivere ved arbejdsmiljøproblemer, har det ofte vist sig, at en forbedring af arbejdsmiljøet er afhængig af udbyders forhold eller umuliggjort af den manglende prioritering af arbejdsmiljøhensyn i udbudsmaterialet.

Arbejdsmiljøproblemer af den nævnte karakter skal løses mellem udbyderen og arbejdsgiveren. Det er derfor vigtigt, at der tages højde for arbejdsmiljøproblemer meget tidligt i udbudsprocessen, inden der indgås aftale.

.....

Forslaget er strafsanktioneret efter arbejdsmiljølovens almindelige strafferegler. Et tilsvarende strafansvar kendes fra lovens regler om leverandører (§ 30), projekterende og rådgivende (§ 33) og bygherrer (§ 37).”

Arbejdsmiljøklagenævnet har i 2004 haft sin første og foreløbige eneste sag om udbyderansvaret.

Ved afgørelsen i sagen 2004-10-0018, som er omtalt på side ..... afgjorde nævnet rækkevidden af udbudsreglerne i arbejdsmiljølovgivningen.

Sagen drejede sig om to udbydere, der mente at have opfyldt kravene i lov om arbejdsmiljø ved i deres udbudsmateriale alene at oplyse, at der i forbindelse med arbejdet ikke stilledes særlige krav til arbejdsmiljøet.

I forbindelse med sagen anførte udbyderne endvidere, at der for at drive erhvervsmæssig personbefordring stilles meget specifikke krav til ledelsen af selskabet. Udbyderne var derfor af den opfattelse, at de virksomheder, der indgav tilbud havde et sådant branchekendskab, at det var unødvendigt, at stille særlige krav til arbejdsmiljøet i udbudsmaterialet.

Arbejdstilsynet fandt ikke, at der i udbudsmaterialet var mangler i relation til arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet var af den mening, at det ville være op til en vurdering af udførelsen af opgaven, hvis der skulle konstateres overtrædelse fra udbyders side.

Arbejdsmiljøklagenævnet var ikke enig med Arbejdstilsynet, og fandt at der i udbudsmaterialet var umiddelbare mangler i relation til arbejdsmiljølovgivningen.

Nævnet fandt, at udbudsmaterialet skulle indeholde oplysning om særlige væsentlige arbejdsmiljøforhold samt at det er formålet med loven, at udbyder pålægges at afdække arbejdsmiljøforhold, som er relevante for, at opgaven kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Nævnet fandt derfor, at udbudsmaterialet fx skulle oplyse om særlige trafikale forhold, chikaner og vejbumper, og at udbudsmaterialet som minimum skulle oplyse, at der i relation til fx vejbumper og chikaner ikke er arbejdsmiljøforhold, som tilbudsgiver skal iagttage i forbindelse med arbejdets tilrettelæggelse.

Da overtrædelse af denne del af arbejdsmiljølovgivningen udelukkende var strafsanktioneret, fandt Arbejdsmiljøklagenævnet ikke, at der efter bekendtgørelsen var mulighed for at stille krav om fornyet udbud.

Resume: Nævnet har ved sag 2004-10-0018 på grundlag af bestemmelser og forarbejdet fundet, at det er et krav til udbudsmateriale i forbindelse med udbud af tjenesteydelser, at udbudsmaterialet indeholder oplysninger om særlige, væsentlige arbejdsmiljøforhold, som er relevante for, at opgaven kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. En blot henvisning i udbudsmaterialet til, at der i forbindelse med arbejdet ikke stilles særlige krav til arbejdsmiljøet, fandt Arbejdsmiljøklagenævnet i det konkrete tilfælde utilstrækkelig. Arbejdsmiljøklagenævnet bemærkede dog, at der ikke var mulighed for at stille krav om fornyet udbud.

Denne artikel omhandler god forvaltningsskik i relation til partshøring.

Arbejdsmiljøklagenævnets afgørelse kendt ugyldig ved dom afsagt af Østre Landsret

Arbejdsmiljøklagenævnet opretholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at der skulle træffes den fornødne foranstaltning for at forøge dagslystilgangen i virksomhedens kælderlokale. Arbejdsmiljøklagenævnets afgørelse blev ved dom afsagt af Østre Landsret kendt ugyldig på grund af tilsidesættelse af forvaltningslovens regler om partshøring.

Arbejdstilsynet konstaterede ved sit besøg hos virksomheden, at der var indrettet arbejdsplads for 4 medarbejdere nede i et kælderrum. Arbejdstilsynet vurderede, at dagslystilgangen gennem en lyskasse i virksomhedens kælderlokale var utilstrækkelig og ikke velbelyst. Arbejdstilsynet afgav derfor påbud om, at virksomheden skulle træffe den fornødne foranstaltning for at forøge dagslystilgangen i virksomhedens kælderlokale. Denne afgørelse blev af klager via hans advokat påklaget til Arbejdsmiljøklagenævnet.

Efter at virksomheden havde modtaget Arbejdstilsynets afgørelse, meddelte klagers advokat Arbejdstilsynet, at han agtede at indlede et samarbejde med byggemyndighederne med henblik på lovliggørelse af arbejdspladserne, og at advokaten derfor afventede, at Arbejdstilsynet ville afvente byggemyndighedernes behandling af sagen.

I forbindelse med sagens behandling i Arbejds miljøklagenævnet meddelte advokaten, at han tidligere havde forstået, at man fra arbejdsmiljømyndighedernes side ville afvente sagsbehandlingen i bygningsmyndighederne, og at han gik ud fra, at Arbejds miljøklagenævnet tilsvarende var indstillet på at afvente denne sagsbehandling.

Bygningsmyndighederne havde oplyst, at de ville afvente Arbejds miljøklagenævnets afgørelse i klagesagen. Arbejds miljøklagenævnet traf på denne baggrund afgørelse i sagen, forinden bygningsmyndighederne havde behandlet dispensationsansøgningen.

Advokaten gjorde herefter overfor Arbejds miljøklagenævnet gældende, at afgørelsen var ugyldig, idet advokaten ikke havde fået mulighed for at kommentere de oplysninger, der var blevet indhentet fra bygningsmyndighederne, inden afgørelsen blev truffet. Arbejds miljøklagenævnet afviste dette under henvisning til forvaltningslovens § 19.

Østre Landsret fastslår i sin dom, at Arbejds miljøklagenævnets afgørelse er ugyldig. Landsretten lægger i dommen vægt på, at advokatens henvendelser sammenholdt med et brev fra Arbejds miljøklagenævnet til advokaten måtte forstås som en anmodning i medfør af forvaltningslovens § 21 eller dennes analogi om, at sagsbehandlingen i Arbejds miljøklagenævnet, herunder advokatens afgivelse af en udtalelse i sagen, blev stillet i bero, indtil bygningsmyndighedernes afgørelse forelå.

Landsretten anså på denne baggrund forvaltningslovens § 21 eller dennes analogi for overtrådt i forbindelse med Arbejds miljøklagenævnets afgørelse. Landsretten fastslog, at Arbejds miljøklagenævnets afgørelse var ugyldig, hvilket bevirkede, at den iværksatte klage over Arbejdstilsynets afgørelse fortsat havde opsættende virkning.

Efter afsigelsen af Østre Landsrets dom henvendte sekretariatet for Arbejds miljøklagenævnet sig til klager for at bede om bemærkninger til sagen med henblik på fornyet behandling i Arbejds miljøklagenævnet. Klager meddelte herefter, at han som en følge af Østre Landsrets dom trak klagen.

Regler

Forvaltningsloven, jf. lov nr. 571 af 19. december 1985 med senere ændringer.

§ 19. Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndighederne kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

1. det efter oplysningernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt, at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag
2. udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse
3. partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse
4. parten ikke har ret til aktindsigt efter reglerne i kapitel 4 med hensyn til de pågældende oplysninger
5. den påtænkte afgørelse vil berøre en videre, ubestemt kreds af personer, virksomheder m.v., eller hvis forelæggelsen af oplysningerne for parten i øvrigt vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder, eller
6. der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at gøre sig bekendt med grundlaget for den påtænkte afgørelse og til at afgive en udtalelse i sagen, inden afgørelsen træffes.

Stk. 3. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at nærmere angivne sagsområder, hvor bestemmelserne i stk. 2, nr. 1 eller 5, i almindelighed vil finde anvendelse, ikke skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 1.

§ 21. Den, der er part i en sag, kan på ethvert tidspunkt af sagens behandling forlange, at sagens afgørelse udsættes, indtil parten har afgivet en udtalelse til sagen. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Stk. 2. Bestemmelsen af stk. 1 gælder ikke, hvis

- 1) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse
- 2) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse, eller
- 3) der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at afgive en udtalelse til sagen, inden afgørelsen træffes.

Prøvelse af klagenævnets afgørelser

Ombudsmandssag:

Arbejdsmiljøklagenævnets afgørelser om ikke at se bort fra overskridelse af klagefristen gav ikke Folketingets Ombudsmand anledning til kritik, henstilling mv.

Den 26. april 2001 meddelte Arbejdstilsynet mundtligt en virksomhed et påbud om straks at bringe en teleskopløsser i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet pegede på mangler ved teleskopløsseren i form af dels mangelfuld sikring mod overbelastning af løftfunktion, dels mangelfuld hastighedsregulering. Ved brev af 27. april 2001 meddelte Arbejdstilsynet virksomheden påbuddet skriftligt, hvor der blev vejledt om muligheden for inden 4 uger at klage over tilsynets afgørelse til Arbejds miljøklagenævnet.

Teleskopløsseren blev af afhentet af den virksomhed, som havde solgt maskinen med henblik på gennemgang mv. af påpegede mangler. Ifølge et brev af 14. august 2001 fra Arbejdstilsynet til leverandøren blev der den 29. juni 2001 afholdt et møde med repræsentanter fra leverandøren og Arbejdstilsynet. På mødet redegjorde repræsentanterne fra leverandøren for de forhold, der nu var blevet foretaget, herunder ved selve maskinen. Mødet blev afsluttet med, at Arbejdstilsynet telefonisk meddelte ejerens advokat, at det omhandlede påbud til ejeren nu var efterkommet. Ejeren modtog kopi af brevet af 14. august 2001.

I anledning af uoverensstemmelser mellem ejeren og leverandøren om betaling mv. for reparationer af teleskopløsseren anlagde leverandøren sag mod ejeren ved Retten i Vordingborg. Under sagens behandling i retten den 15. april 2004 afgav bl.a. en repræsentant for Arbejdstilsynet vidneforklaring. Han forklarede bl.a., at der ikke havde været grundlag for – som anført i påbuddet af 26./27. april 2001 – at sige, at sikringen mod overbelastning af løftfunktionen var mangelfuld. Samtidig sagde han, at usikker kørselsfunktion kan give anledning til påbud, og at han på det omtalte møde den 29. juni 2001 havde fået at vide, at der var blevet foretaget nogle ændringer på teleskopløsseren med hensyn til motorens omdrejningstal, og at en fjeder var blevet anbragt på en mere hensigtsmæssig måde.

Efter afslutningen af retssagen mellem ejeren og leverandøren klagede ejeren til Beskæftigelsesministeriet over Arbejdstilsynet. Beskæftigelsesministeriet meddelte ejeren den 14. maj 2003, at henvendelsen var sendt videre til Arbejdstilsynet som en klage fra ejeren over Arbejdstilsynets påbud af 26./27. april 2001.

Herefter redegjorde Arbejdstilsynet for sagen i brev af 29. juli 2003 til Arbejds miljøklagenævnet som klageinstans i forhold til tilsynets påbud af 26./27. april 2001.

Arbejdstilsynet skrev bl.a. følgende:

”Påbuddet indeholdt således 2 hovedpunkter, som der blev stillet krav om at ændre før teleskopløsseren kunne betragtes som forsvarlig at anvende:

- Montering af en overlastsikring som sikrede, at maskinen stoppede, hvis den tilladelige belastning blev overskredet.
- Ændring af motorens hastighedsregulering, således at teleskopløsserens kørsel kunne foregå stabilt.

.....

I behandlingen af leverandørsagen blev det fastslået, at Arbejdstilsynet ikke kunne stille krav om, at der skulle monteres en overlastsikring på en teleskopløsser.

.....

Afprøvningen af teleskopløsseren den 29. juni 2001 på leverandørens værksted foregik under overværelse af Arbejdstilsynet. Fejlen omkring motorstyringen var forinden blevet rettet, således

at teleskopløsseren under hele forløbet kunne betjenes stabilt.

.....

Arbejdstilsynets sag vedrørende teleskopløsser af mærket SAMBRON T3093 blev herefter betragtet som værende afsluttet, idet sagen vedrørende strakspåbudet var efterkommet for så vidt angår motorstyringen.

Hvad angår kravet om overlastsikring, så kunne Arbejdstilsynet ikke stille dette krav. Som det fremgår af standarden DS/EN 1459, pkt. 5.8.5, kan der alene kræves advarselsudstyr i form af lyd/lys kombineret med tests samt oplysninger i brugsanvisningen. Ved afprøvningen den 29. juni 2001 kunne det konstateres, at teleskopløsseren kunne betjenes stabilt, og alarmsystemet trådte korrekt i funktion ved de angivne udlæg.

.....

Efterfølgende blev den pågældende sagsbehandler i Arbejdstilsynets centrale enhed indkaldt til retten i Vordingborg til et vidne i en civil retssag leverandøren contra ejeren.

I retssagen blev der bl.a. spurgt, om Arbejdstilsynet kunne stille krav om overlastsikring?

Svar

Det kunne Arbejdstilsynet ikke, jf. ovenstående forklaring, som også blev forklaret i retten.

I retssagen blev der endvidere spurgt, om Arbejdstilsynet alene kunne have givet et strakspåbud på baggrund af forholdet omkring motorens hastighedsregulering?

Svar

Dette ville Arbejdstilsynet kunne have gjort, fordi en usikker motorstyring medfører en ustabil betjening af teleskopløsseren, hvilket kan medføre alvorlig ulykke.

.....

Arbejdstilsynet vurderer, at teleskopløsseren ikke var i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand den 26. april 2001, idet motorens hastighedsregulering var defekt, og at strakspåbudet derfor kunne have været givet alene på baggrund af dette forhold. Dette forhold var dog allerede blevet afhjulpet ved afprøvningen på leverandørens værksted den 29. juni 2001.”

Arbejdsmiljøklagenævnet orienterede ejeren den 7. august 2003 om, at klagenævnet havde modtaget klagen og vedlagde kopi af Arbejdstilsynets udtalelse af 29. juli 2003. Samtidig anmodede Arbejdsmiljøklagenævnet ejeren om eventuelle bemærkninger til det forhold, at klagefristen var overskredet.

Den 12. september 2003 meddelte Arbejdsmiljøklagenævnet ejeren, at klagenævnet ikke kunne behandle ejerens klage over Arbejdstilsynets påbud af 26./27. april 2001, da klagefristen på 4 uger var overskredet.

Nævnet skrev bl.a. følgende:

”Arbejdstilsynets afgørelse er således dateret 27. april 2001, og Deres klage blev indgivet

telefonisk til Beskæftigelsesministeriet den 22. april 2003 og blev herfra videresendt til Arbejdstilsynet.

Klagenævnet kan behandle en klage, når der er en særlig grund til, at den ikke er fremkommet rettidigt.

Klagenævnet vurderer, at der i denne sag ikke er en særlig grund til at se bort fra fristoverskridelsen. Klagenævnet har lagt vægt på, at Arbejdstilsynets afgørelse af 27. april 2001 indeholdt korrekt vejledning om, at afgørelsen kunne påklages til Arbejds miljøklagenævnet, og at klagefristen var 4 uger.

Klagenævnet finder herefter ikke, at det er en særlig grund, at De fandt, at det var nødvendigt at få afsluttet retssagen, før De klagede over Arbejdstilsynets afgørelse af 27. april 2001. Klagenævnet er herved enig i Beskæftigelsesministeriets brev af 14. maj 2003 til Dem, hvoraf fremgår, at der ikke er nogen sammenhæng mellem det påbud, der blev afgivet i april 2001 fra Arbejdstilsynet, og den efterfølgende retssag mellem Dem og leverandøren.”

Ejeren anmodede Arbejds miljøklagenævnet om at genoptage sagen, og i den anledning afgav Arbejdstilsynet den 3. december 2003 en supplerende udtalelse i sagen, som ejeren også modtog i kopi med henblik på eventuelle bemærkninger.

Den 16. april 2004 meddelte Arbejds miljøklagenævnet klager, at nævnet ikke havde fundet grundlag for at genoptage sagen.

Nævnet skrev bl.a. følgende:

”Arbejds miljøklagenævnet har behandlet Deres sag om genoptagelse på møde den 30. marts 2004, hvor det blev besluttet, at det forhold, at Arbejdstilsynet ikke direkte har oplyst Dem om, at der ikke kunne stilles krav om montering af overløbs sikring på teleskopløsseren, og at det af Dem anførte i hørings svaret af 28. december 2003 ikke kan anses for væsentlige nye oplysninger, der kan begrunde en genoptagelse af Deres klage.

Arbejds miljøklagenævnet har ved sin afgørelse lagt vægt på, at det fremgår af Arbejdstilsynets brev af 14. august 2001, at stabilitetstesten blev udført i henhold til DS/EN 1459, pkt. 6.3.2.1 og 6.3.2.3, og at kopi af dette brev er sendt til Dem. Klagenævnet har endvidere lagt vægt på, at det fremgår af brevet, at påbudet på baggrund af de foretagne afprøvninger kunne anses for værende efterkommet. Klagenævnet har yderligere lagt vægt på Arbejdstilsynets oplysning om, at Deres daværende advokat (...) fra advokatfirmaet (...) blev kontaktet efter afprøvningen, og at Arbejdstilsynet i den forbindelse oplyste, at man på baggrund af de foretagne afprøvninger kunne anse påbudet, som var afgivet til (ejeren) for værende efterkommet.

Klagenævnet skal hertil bemærke, at det må forventes, at Deres daværende advokat ud fra Arbejdstilsynets oplysninger har udledt, at der ikke kunne stilles et krav om, at der skulle monteres en overløbs sikring på teleskopløsseren. Klagenævnet skal endvidere bemærke, at selv om det ikke direkte fremgår af Arbejdstilsynets brev af 14. august 2001 til leverandøren, eller på anden måde direkte fremgår, at der ikke kunne stilles et sådant krav til teleskopløsseren, er dette forhold ikke ensbetydende med, at Arbejdstilsynet har fortiet oplysninger for Dem. Klagenævnet skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at det indirekte fremgår af Arbejdstilsynets brev af 14. august 2001, at der ikke kunne stilles et sådant krav.

Klagenævnet finder ikke, at det forhold, at Arbejdstilsynet ikke direkte har oplyst Dem om, at der ikke kunne stilles et sådant krav til teleskoplæsseren, har afgørende eller væsentlig betydning for Deres sag. Klagenævnet har lagt vægt på, at den anden halvdel af påbudet vedrørende sikring af teleskoplæsseren fortsat stod ved magt, da påbudet blev afgivet den 27. april 2001.

Hvad angår de anbringender, som De er kommet med i forbindelse med Deres høringsvar af 28. december 2003, skal klagenævnet bemærke, at der iblandt disse ikke er indeholdt nye oplysninger, som kan danne grundlag for en genoptagelse af Deres sag.”

Ombudsmandens udtalelse:

Arbejds miljøklagenævnets afgørelser af 12. september 2003 og 16. april 2004

For så vidt angår Arbejds miljøklagenævnets afgørelser af 12. september 2003 og 16. april 2004 om ikke at behandle klagen over Arbejdstilsynets afgørelse af 26./27. april 2001 på grund af overskridelse af klagefristen, er jeg ikke afskåret fra at behandle klagen.

Det fremgår af bestemmelsen i arbejdsmiljølovens § 81, stk. 4, at ”[n]år særlige grunde taler derfor, kan Arbejds miljøklagenævnet behandle en klage og tillægge denne opsættende virkning, selv om klageren ikke er fremkommet rettidigt”. I bemærkningerne til denne bestemmelse er det bl.a. anført, at bestemmelsen især har praktisk betydning ”ved mindre overskridelser af klagefristen, hvor en afvisning af klagen ville virke formalistisk”. (Folketingstidende 175-76, tillæg A, sp. 162). Som andre momenter der kan have betydning ved bedømmelsen af, om der skal ses bort fra en overskridelse af en klagefrist, kan bl.a. nævnes klagefristens længde, om der er givet korrekt klagevejledning og sygdom hos den pågældende klager. Jeg henviser bl.a. til Karsten Revsbech m.fl., Forvaltningsret, Almindelige Emner, 3. udg. (1997), s. 263f. Endvidere vil det efter min opfattelse også være et moment for at se bort fra en klagefristoverskridelse, hvis det kan lægges til grund, at pågældende myndighed bevidst har fortiet relevante oplysninger i sagen.

Efter en gennemgang af Deres klage med bilag har jeg besluttet ikke at iværksætte en egentlig ombudsmandsundersøgelse i anledning af klagen over de to afgørelser fra Arbejds miljøklagenævnet. Begrundelsen er, at der efter det foreliggende ikke er udsigt til, at jeg vil kunne kritisere resultatet af klagenævnets afgørelser om ikke at se bort fra overskridelsen af klagefristen. Jeg har bl.a. lagt vægt på, at Deres klage fremkom knap 2 år efter Arbejdstilsynets afgørelse af 26./27. april 2001, hvori De blev vejledt om muligheden for at klage til Arbejds miljøklagenævnet, og at det efter min opfattelse ikke kan lægges til grund, at Arbejdstilsynet bevidst har fortiet relevante oplysninger for Dem.” (2002-10-0067 + 2003-10-0061).

Udvalgte nævnsafgørelser fra året

Indledning

Arbejdsmiljøklagenævnet har i løbet af 2004 truffet afgørelse i 117 sager. I dette kapitel omtales et udvalg af disse afgørelser i resuméform sammen med en gengivelse af de mest relevante bestemmelser i arbejdsmiljølovgivningen.

Nogle afgørelser er taget med på grund af deres principielle indhold, mens andre afgørelser er taget med for at vise bredden af nævnets arbejde i 2004.

Sikkerhedsarbejde

Dispensation fra antallet af sikkerhedsgrupper

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afslag på ansøgning om dispensation fra reglerne om antallet af sikkerhedsgrupper.

En virksomhed søgte om dispensation fra reglerne om antallet om sikkerhedsgrupper, således at 5 sikkerhedsgrupper skulle dække ca. 1200 medarbejdere. Til støtte herfor gjorde virksomheden gældende, at den havde et sikket og sundt arbejdsmiljø, at den arbejdede seriøst og målrettet for fortsat at have et sådant, at information til medarbejderne skete effektivt gennem sikkerhedsorganisationens hjemmeside på virksomhedens intranet og at de 5 sikkerhedsgrupper dækkede medarbejderne på en relevant, repræsentativ og udtømmende måde.

Det var yderligere oplyst, at ansøgningen var drøftet i sikkerhedsorganisationen og at alle deltagere i sikkerhedsorganisationen var fuldt enige i ansøgningen og dens begrundelse.

Arbejdstilsynet vurderede, at en sikkerhedsorganisation, hvor sikkerhedsgrupperne gennemsnitlig vil komme til at dække ca. 240 ansatte ikke var i overensstemmelse med tilsynets dispensionspraksis på området og at den direkte kommunikation mellem de enkelte sikkerhedsgrupper og de ansatte de dækker ikke vil kunne varetages i fornødent omfang. På denne baggrund gav tilsynet afslag på dispensionsansøgningen og vejledte samtidig om muligheden for at anvende aftalemodellen.

Nævnet fandt, at det ville være vanskeligt for en sikkerhedsgruppe, der skal dække gennemsnitlig 240 ansatte at varetage kommunikation mellem grupperne og de ansatte på en betryggende måde, og at sikkerhedsgruppens mulighed for at varetage opgaven ville forringes unødigt og ikke bliver optimal. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at de ansatte i virksomheden hovedsagligt var beskæftiget med kontor- eller andet administrativt arbejde, og at virksomheden var vurderet til en niveau 1 virksomhed. Endelig vejledte nævnet som tilsynet om muligheden for at benytte aftalemodellen (j.nr. 2004-10-0010).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999 med senere ændringer:

§ 6. I virksomheder med 10 ansatte eller derover skal virksomhedens arbejde for sikkerhed og sundhed organiseres.

Stk. 2. Arbejdslederen for en afdeling eller et arbejdsområde skal sammen med sikkerhedsrepræsentanten danne en sikkerhedsgruppe for den pågældende afdeling eller det pågældende arbejdsområde.

Stk. 3. De ansatte skal vælge en sikkerhedsrepræsentant for hver afdeling eller hvert arbejdslederområde til at indtræde i sikkerhedsgruppen og repræsentere sig i spørgsmål om de ansattes sikkerhed og sundhed.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 575 af 21. juni 2001 om virksomhedernes sikkerheds- og sundhedsarbejde:

§ 7. Arbejdslederen for en afdeling eller et arbejdsområde skal sammen med en sikkerhedsrepræsentant, der er valgt af alle ansatte i afdelingen eller arbejdsområdet, danne en sikkerhedsgruppe for den pågældende afdeling eller det pågældende arbejdsområde.

Stk. 2. Afdelinger eller arbejdsområder med 1-9 ansatte kan organiseres i en fælles sikkerhedsgruppe eller en i øvrigt eksisterende gruppe.

Stk. 3. Afdelinger eller arbejdsområder, hvor de ansatte udelukkende eller hovedsagelig er beskæftiget med kontorarbejde eller andet administrativt arbejde, kan uanset antallet af ansatte organiseres i en fælles sikkerhedsgruppe eller tilsluttes en i øvrigt eksisterende gruppe. Hvor det samlede antal ansatte er 50 eller derover, skal der normalt oprettes flere sikkerhedsgrupper.

Stk. 4. Hvor de i stk. 1, 2 og 3 nævnte afdelingers art eller arbejdsområders størrelse eller beliggenhed gør det hensigtsmæssigt, skal der dog oprettes flere sikkerhedsgrupper.

Stk. 5. Hvor arbejdet mere regelmæssigt foregår i holddrift, skal der normalt oprettes en sikkerhedsgruppe for hvert skiftehold. Flere afdelinger eller arbejdsområder kan organiseres i en fælles gruppe, jf. stk. 2 og 3 og § 19.

Bedriftsundhedstjeneste

Dispensation for 2-års fristen i bekendtgørelse om statstilskud til delvis dækning af udgifterne ved oprettelse af BST (aflevering af regnskab)

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at der skulle dispenseres fra den 2-årige frist for at aflevere afsluttet regnskab for etableringen af projektet. Nævnet fandt således, at fristen for aflevering af afsluttet regnskab skulle forlænges med 3 måneder til den 20. marts 2005.

Et arbejdsmiljøcenter fik forhåndstilsagn om statstilskud til delvis dækning af udgifterne ved oprettelse af BST og skulle aflevere endeligt regnskab den 20. december 2004 for at få udbetalt beløbet.

Centret søgte om dispensation for fristen med den begrundelse, at centret skulle flytte til nye lokaler i november-december. Der havde i 2-års perioden været problemer med økonomien, edb, den tidligere administrerende direktør var fyret, og en afdelingsleder havde sagt op. Desuden havde det været svært at finde egnede lokaler.

Arbejdstilsynet afslog at dispensere med den begrundelse, at der var tale om interne forhold, som man kunne have taget højde for. Desuden var tilskudsordningen under afvikling, og der var ikke ønske om tilskyndelse til etablering/sammenlægninger af nye BST'er.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at der forelå sådanne særlige forhold, at der kunne dispenseres fra fristen.

Arbejdsmiljøklagenævnet lagde vægt på, at det var muligt for arbejdsmiljøcentret at aflevere afsluttet regnskab inden fristens udløb, men at dette var vanskeligt, fordi Arbejdsmiljøcentret flyttede i de sidste måneder op til fristens udløb, at arbejdsmiljøcentret havde haft problemer med at finde egnede lokaler i ansøgningsperioden, at der var søgt om dispensation fra fristen med henblik på en kort udsættelse af fristen, og at ordningen med tilskud til etablering af bedriftssundhedstjeneste fortsat administreres af Arbejdstilsynet (j.nr. 2004-10-0116).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 13

.....

Stk. 5. Staten yder tilskud til etablering af bedriftssundhedstjenester, der opfylder reglerne, der er fastsat i medfør af stk. 3 og 4. Arbejdsministeren fastsætter de nærmere regler om tilskuddet.

.....

(Reglen er ophævet ved lov nr. 425 af 09. juni 2004, som trådte i kraft den 01. juli 2004.)

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 64 af 25. januar 1994 om statstilskud til delvis dækning af udgifterne ved oprettelse af bedriftssundhedstjeneste med de ændringer, som følger af bekendtgørelse nr. 884 af 5. december 1998:

§ 8. Afsluttet regnskab for etableringen af projektet sendes til Arbejdstilsynet inden 2 år, efter at Arbejdstilsynets skriftlige forhåndstilsagn er modtaget. Regnskabet skal være revideret af en statsautoriseret revisor, af en registreret revisor eller af Kommunernes Revisionsafdeling.

§ 12. Direktøren for Arbejdstilsynet kan i enkelttilfælde, hvor særlige forhold foreligger, tillade fravigelser fra § 7, stk. 2 og § 8, stk. 1, 1. pkt., i bekendtgørelsen.

Arbejdets udførelse

Påbud om forebyggelse af uhensigtsmæssige arbejdsstillinger ved personhåndteringer på små badeværelser på sygehus

Arbejds miljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at der på de toiletter/badeværelser på afdelinger, der anvendes af plejekrævende patienter, skal træffes foranstaltninger, som sikrer, at arbejdet med hjælp til patienternes personlige hygiejne m.m. altid kan udføres i sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige arbejdsstillinger- og bevægelser samt at unødige fysiske belastninger undgås.

Efter et besøg på et sygehus gav tilsynet et påbud om forebyggelse af uhensigtsmæssige arbejdsstillinger ved personhåndteringer på små badeværelser på afd. N.

Tilsynet observerede bl.a., at der var meget lidt plads at være på, og at den ansatte måtte arbejde med kraftigt foroverbøjet og kraftigt vredet ryg og lange rækkeafstande for at komme til og nå hen til ”patienten”. Det blev oplyst, at de fleste af de små badeværelser som fast rutine anvendtes af 1-2 ansatte i det daglige arbejde med plejekrævende patienter, og at der blev ydet alle former for hjælp til personlig hygiejne (toiletbesøg, badning mv.) til patienterne.

Tilsynet vurderede, at de ansatte ved arbejdet blev udsat for risiko for sundhedsskade på kort eller langt sigt på grund af dårlige arbejdsstillinger, som følge af de trange pladsforhold på de små badeværelser. Tilsynet vurderede således, at arbejdet for de ansatte på afdeling N ikke var planlagt og tilrettelagt således, at det var muligt at udføre arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Påbudet indeholdt et krav om, at de ansatte skulle instrueres om, hvorledes arbejdet med personhåndtering af patienter på badeværelser/toiletter kan udføres på sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig vis.

Arbejdstilsynet fastholdt, efter at ledelsen havde iværksat instruktion af de ansatte, at de ergonomiske belastninger, der er forbundet med arbejdet med plejeopgaverne i toilet/baderummene, ikke kunne fjernes ved instruktion, undervisning og arbejdsteknik alene.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at arbejdet ved toilet- og badebesøg for plejekrævende patienter under

de nuværende pladsforhold medfører unødige fysiske belastninger og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og bevægelser hos de ansatte.

Arbejdsmiljøklagenævnet bemærkede ligeledes, at eventuelle planer om en overflytning af afdeling N til et andet sygehus ikke kunne ændre afgørelsen, idet afgørelsen var baseret på de konkrete og eksisterende forhold (2003-10-0048).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1164 af 16. december 1992 om manuel håndtering:

§ 2. Ved manuel håndtering forstås, at en person eller flere personer i fællesskab flytter, herunder løfter, læsser, bærer, slæber m.v., eller støtter en byrde, det være sig genstand, person eller dyr.

§ 3. Arbejde med manuel håndtering skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Manuel håndtering, der kan indebære risiko for sikkerhed eller sundhed, skal undgås ved hensigtsmæssig tilrettelæggelse af arbejdet, herunder anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Stk. 3. Hvis dette ikke er muligt, skal der træffes effektive foranstaltninger til imødegåelse af risikoen.

§ 4. Ved vurderingen af den sikkerheds- og sundhedsmæssige risiko ved et arbejde med manuel håndtering skal navnlig byrdens beskaffenhed tages i betragtning og desuden den nødvendige fysiske anstrengelse, arbejdsstedets beskaffenhed og arbejdsforholdene i øvrigt, jf. de i bilaget opregnede faktorer.

Stk. 2. Ved arbejde med løft m.v. af personer skal vurderingen ske i overensstemmelse med stk. 1 og desuden med særlig hensyntagen til risikoen for pludselige belastninger.

Stk. 3. Planlægning og tilrettelæggelse af arbejdet og iværksættelse af foranstaltninger skal ske med hensyntagen til de i stk. 1 og 2 nævnte faktorer og i overensstemmelse med §§ 5-11.

§ 6. Egnede tekniske hjælpemidler skal bruges, når det er muligt og hensigtsmæssigt, og altid når den manuelle transport indebærer fare for sikkerhed eller sundhed.

§ 7. Stedet, hvor manuel håndtering udføres, skal være fuldt forsvarligt indrettet.

Stk. 2. Transportveje skal så vidt muligt være ryddet for generende genstande og må ikke medføre risiko for at glide, falde m.v. De skal være velbelyste. Transportveje skal have tilstrækkelig bredde og højde til, at håndteringen kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt i fuldt oprejst stilling.

§ 11. Arbejdsgiveren skal sørge for, at de ansatte instrueres om, hvorledes arbejde med manuel håndtering udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. De ansatte skal gives alle oplysninger, der er nødvendige for, at et sådant arbejde kan udføres forsvarligt, herunder, hvis det er muligt, oplysning om byrdens vægt og tyngdepunkt eller tungeste side af en pakke, når indholdet af denne er forskudt i forhold til midten.

Stk. 2. Ansatte, der udfører arbejde med manuel håndtering, som kan indebære risiko for sikkerhed eller sundhed, skal forinden have gennemgået en passende oplæring og instruktion i god arbejdsteknik og korrekt brug af tekniske hjælpemidler.

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 4. Arbejdet skal i alle led planlægges og tilrettelægges således, at det kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Planlægningen og tilrettelæggelsen af arbejdet skal ske under hensyntagen til de forebyggelsesprincipper, der er angivet i bilag 1. Det skal iagttages, at der ikke foreskrives eller forudsættes anvendt konstruktioner, planudformninger, detallosninger og arbejdsmetoder, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed ved arbejdets udførelse. Endvidere skal det sikres, at de samlede påvirkninger i arbejdsmiljøet på kort eller lang sigt ikke forringer de ansattes sikkerhed eller sundhed.

§ 7. Arbejdet skal i alle led udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

Stk. 2. Ved arbejde, som virker fysisk eller psykisk skadeligt eller belastende på kort eller lang sigt, kan Arbejdstilsynet stille krav om, at særlige arbejdsmiljømæssige foranstaltninger skal gennemføres. Sådanne foranstaltninger kan være særlige velfærdsforanstaltninger og andre arbejdsmiljømæssige foranstaltninger, som er nødvendige for at forebygge sygdom, nedslidning, ulykker m.v.

.....

§ 10. Ved udførelsen af arbejdet skal det sikres,

- 1) at udformning af arbejdspladser, inventar, tekniske hjælpemidler samt valg af arbejds- og produktionsmetoder så vidt muligt passer til de personer, der skal benytte disse,
- 2) at egnede og effektive hjælpemidler, såsom løfteanordninger og transportmidler m.v., er tilgængelige i det omfang, det er nødvendigt, for at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

§ 17. Unødige fysiske belastninger samt uhensigtsmæssige arbejdsstillinger eller bevægelser skal undgås. Belastningen under arbejdet skal derfor være så lille, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænser skal overholdes.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning:

§ 19. Den enkeltes arbejdsplads skal være hensigtsmæssigt indrettet, herunder være så rummelig, at nødvendigt inventar, hjælpemidler og materialer kan anbringes indbyrdes forsvarligt og således, at alle funktioner, der er forbundet med arbejdet, kan udføres sikkert og med forsvarlige arbejdsstillinger og -bevægelser.

Stk. 2. Hvor arbejdet uden ulempe kan foregå siddende, skal der findes en hensigtsmæssig arbejdsplads til dette. Ved stående og gående arbejde skal der, så vidt det er muligt, findes siddepladser, der kan benyttes ved afbrydelse i arbejdet.

Stk. 3. Der skal være forsvarlig adgang til arbejdspladsen og forsvarlig flugtmulighed herfra.

§ 24. Gulvareal, rumhøjde og rumindhold skal være afpasset efter arbejdets art, de tekniske hjælpemidler, materialer og inventar, der findes i arbejdsrummet, samt det antal personer, der normalt færdes eller opholder sig der.

Vejledning i forbindelse med kortlægning af det psykiske arbejdsmiljø i et fritidscenter

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets reaktionsvalg i forbindelse med et detailbesøg om psykisk arbejdsmiljø på et fritidscenter og var enig i at vejledning var rette reaktion. Nævnet hjemviste dog spørgsmålet om seksuel chikane til fornyet behandling i Arbejdstilsynet.

Efter et tilpasset tilsyn konstaterede Arbejdstilsynet, at der var problemer med det psykiske arbejdsmiljø på institutionen, og at tilsynet, da lovgrundlaget for dette område for nylig var ændret, ville foretage en yderligere vurdering, før der forelå en reaktion. Ved den efterfølgende vurdering fandt tilsynet, at det indhentede materiale om det psykiske arbejdsmiljø udelukkende gav grundlag for at konkludere, at der var en mistanke om, at der kunne være psykosociale arbejdsmiljøproblemer på institutionen. Arbejdstilsynet fandt således ikke, at der var en dokumenteret sundhedsmæssig risiko, hvorfor der ikke var hjemmel til at afgive et funktionspåbud efter arbejdsmiljølovens § 38, stk. 1. Tilsynet fandt heller ikke, at oplysningerne var af en sådan karakter, at det fik en konkret velbegrundet mistanke om, at der forelå en sundhedsmæssig risiko, hvorfor der heller ikke var hjemmel til at afgive et påbud om, at forholdene skulle undersøges efter arbejdsmiljølovens § 21.

Derfor valgte Arbejdstilsynet i stedet at gennemføre et detailtilsyn, hvor det psykiske arbejdsmiljø blev nærmere undersøgt.

På baggrund af oplysningerne ved dette besøg gav tilsynet en specifik vejledning om det psykiske arbejdsmiljø, hvor det blev anbefalet, at institutionen i forbindelse med kortlægning af det psykiske arbejdsmiljø og det videre arbejde med arbejdspladsvurdering inddrager en række nærmere beskrevne risikofaktorer.

I klagen undres der over Arbejdstilsynets reaktionsvalg, og der henvises til et ekstremt dårligt psykisk arbejdsmiljø.

Arbejdsmiljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at der ikke var hjemmel til at afgive anden reaktion end en vejledning i forbindelse med tilsynets detailbesøg på institutionen.

Klagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at der ikke var hjemmel til at afgive et funktionspåbud efter arbejdsmiljølovens § 38, ligesom nævnet var enig i, at der heller ikke var hjemmel til at afgive påbud efter arbejdsmiljølovens § 21.

Nævnet lagde ved afgørelsen til grund, at de ansatte på institutionen i forbindelse med tilsynets samtaler med de ansatte generelt ikke gav udtryk for, at de havde et dårligt arbejdsmiljø, og at størstedelen af medarbejderne og medarbejderrepræsentanten fandt, at institutionen var inde i en positiv proces, og at der var taget en række tiltag til at forbedre det psykiske arbejdsmiljø.

Nævnet bemærkede, at konflikter i samarbejdet mellem en arbejdsgiver og arbejdstager ikke er forhold, som skal vurderes af Arbejdstilsynet i henhold til lov om arbejdsmiljø, med mindre konflikterne viser, at der på den konkrete arbejdsplads er et mere generelt problem med de ansattes sikkerhed og sundhed, herunder det psykiske arbejdsmiljø.

Klagenævnet lagde vægt på, at der ikke i den relevante overenskomst var implementeret en pligt til at påse overholdelsen af regler om risiko for fysisk og psykisk helbredsforringelse som følge af mobning, herunder seksuel chikane.

Klagenævnet fandt dog ikke, at Arbejdstilsynets undersøgelse i forbindelse med detailtilsynet havde afdækket, om der var problemer i relation til seksuel chikane og hjemviste derfor dette spørgsmål til Arbejdstilsynet til fornyet behandling (j.nr. 2003-10-0039).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999 med de ændringer der følger af lov nr. 331 af 16. maj 2001 og lov nr. 437 af 10. juni 2002:

§ 21. Når Arbejdstilsynet forlanger det, eller når forholdene i øvrigt giver anledning dertil, skal arbejdsgiveren lade foretage undersøgelser, prøver og besigtigelser, eventuelt ved særlige sagkyndige, for at konstatere, om arbejdsforholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige.

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

§ 72. Arbejdstilsynet har til opgave at

1. vejlede virksomheder, branchearbejdsmiljøråd, arbejdsmarkedets organisationer og offentligheden om arbejdsmiljømæssige spørgsmål,
2. bistå Arbejdsministeriet med forberedelse af regler i henhold til loven,
3. udstede forskrifter i henhold til bemyndigelse fra arbejdsministeren
4. holde sig orienteret om den tekniske og sociale udvikling med henblik på forbedring af arbejdet for sikkerhed og sundhed i arbejdsmiljøet
5. behandle planer for arbejdsprocesser, arbejdssteder, tekniske hjælpemidler m.v. samt stoffer og materialer og meddele tilladelser i henhold til loven eller administrative regler,
6. påse, at loven og de forskrifter, der gives med hjemmel i loven, overholdes, bortset fra §§ 17a-c.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at Arbejdstilsynet ikke har til opgave at påse overholdelsen af regler om risiko for fysisk eller psykisk helbredsforringelse som følge af mobning, herunder seksuel chikane, der udstedes i medfør af § 39, stk. 1, når en tilsvarende forpligtelse er dækket af en kollektiv overenskomst, hvor aftaleparterne er landsdækkende organisationer, eller Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Hovedstadens Sygehusfællesskab på den ene side og en landsdækkende lønmodtagerorganisation på den anden side, med mindre den faglige aftalepart ikke agter at rejse sagen.

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 7. Arbejdet skal i alle led udføres sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

Stk. 2. Ved arbejde, som virker fysisk eller psykisk skadeligt eller belastende på kort eller lang sigt, kan Arbejdstilsynet stille krav om, at særlige arbejdsmiljømæssige foranstaltninger skal gennemføres. Sådanne foranstaltninger kan være særlige velfærdsforanstaltninger og andre arbejdsmiljømæssige foranstaltninger, som er nødvendige for at forebygge sygdom, nedslidning, ulykker m.v.

.....

§ 9a. Ved arbejdets udførelse skal det sikres, at arbejdet ikke medfører risiko for fysisk eller psykisk helbredsforringelse som følge af mobning, herunder seksuel chikane.

Stk. 2. Arbejdstilsynet påser dog ikke overholdelsen af stk. 1, når en tilsvarende forpligtelse er dækket af en kollektiv overenskomst, hvor aftaleparterne er landsdækkende organisationer, eller Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Hovedstadens Sygehusfællesskab på den ene side og en landsdækkende lønmodtagerorganisation på den anden side, med mindre den faglige aftalepart ikke agter at rejse sagen. Bestemmelsen tages op til revision 5 år efter bekendtgørelsens ikrafttræden.

Manuel håndtering af stilladsdele

Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at læsning og aflæsning af stilladsdele samt transport mellem læsse- og opstillingssted skulle udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, fx ved brug af egnede tekniske hjælpemidler.

Ved et besøg på en byggeplads konstaterede arbejdstilsynet, at transport af stilladsdele fra lastbil foregik ved, at de ansatte tog en eller flere stilladsdele ad gangen fra bilens lad og bar delene 5-40 meter frem til opstillingsstedet. Stilladsdelene blev løftet i og over skulderhøjde og desuden trukket over lange afstande i hel eller $\frac{3}{4}$ arm. De større stilladsdele blev typisk båret foran kroppen, hvilende på den ene skulder, i let sidevredet gang med hovedet på skrå og kunne veje 15-20 kg, medens de mindre dele typisk blev båret over den ene skulder eller med emner i hver hånd.

Arbejdstilsynet gav virksomheden et påbud om, at læsning/aflæsning af stilladsdele samt transport mellem læsse- og opstillingssted skulle udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ved brug af egnede tekniske hjælpemidler.

Brancheorganisationen, der klagede på virksomhedens vegne, gjorde bl.a. gældende, at påbudet burde afvente en handlingsplan, som branchen sammen med Arbejdstilsynet var i gang med at færdiggøre, at de ansatte også havde andre mindre belastende opgaver, og at anvendelsen af tekniske hjælpemidler ville medføre store økonomiske konsekvenser og ville kunne ødelægge kundens have.

Arbejds miljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at arbejdet skulle udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt og fastslog samtidig, at dette f.eks. kunne ske ved brug af egnede tekniske hjælpemidler. Nævnet fastsatte ikke et absolut krav om, at der skulle anvendes tekniske hjælpemidler. Nævnet bemærkede dog, at trillebør og trækvogn ikke kan anses som egnede tekniske hjælpemidler til det beskrevne arbejde. Herudover bemærkede nævnet bl.a., at Arbejdstilsynet har pligt til at reagere, hvis det konstaterer, at et arbejde ikke udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, også selv om branchen sammen med tilsynet er i gang med at udarbejde en handlingsplan for branchen. Endvidere bemærkede nævnet, at der skal anvendes tekniske hjælpemidler, selv om det udgør en ekstra omkostning og vil kunne ødelægge en kundes have (j.nr. 2003-10-0080).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

.....

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 7. Arbejdet skal i alle led udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som

på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

Stk. 2. Ved arbejde, som virker fysisk eller psykisk skadeligt eller belastende på kort eller lang sigt, kan Arbejdstilsynet stille krav om, at særlige arbejdsmiljømæssige foranstaltninger skal gennemføres. Sådanne foranstaltninger kan være særlige velfærdsforanstaltninger og andre arbejdsmiljømæssige foranstaltninger, som er nødvendige for at forebygge sygdom, nedslidning, ulykker m.v.

.....

§ 10. Ved udførelsen af arbejdet skal det sikres,

1) at udformning af arbejdspladser, inventar, tekniske hjælpemidler samt valg af arbejds- og produktionsmetoder så vidt muligt passer til de personer, der skal benytte disse,

2) at egnede og effektive hjælpemidler, såsom løfteanordninger og transportmidler m.v., er tilgængelige i det omfang, det er nødvendigt, for at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

.....

§ 17. Unødige fysiske belastninger samt uhensigtsmæssige arbejdsstillinger eller bevægelser skal undgås. Belastningen under arbejdet skal derfor være så lille, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænser skal overholdes.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 1164 af 16. december 1992 om manuel håndtering:

§ 3. Arbejde med manuel håndtering skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Manuel håndtering, der kan indebære risiko for sikkerhed eller sundhed, skal undgås ved hensigtsmæssig tilrettelæggelse af arbejdet, herunder anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Stk. 3. Hvis dette ikke er muligt, skal der træffes effektive foranstaltninger til imødegåelse af risikoen.

§ 6. Egnede tekniske hjælpemidler skal bruges, når det er muligt og hensigtsmæssigt, og altid når den manuelle transport indebærer fare for sikkerhed eller sundhed.

Genteknologisk produktion

Arbejds miljøklagenævnet fandt ikke, at klassifikationen af et slambehandlingsanlæg skulle indeholde vilkår om, at arbejdstøj skulle aftages inden spising og ved arbejdstids ophør.

Sagen drejede sig om, hvorvidt klassifikationen af et procesanlæg i et slambehandlingsanlæg til genteknologisk produktion i klasse 1 skulle indeholde et vilkår om, at det særlige arbejdstøj, der anvendes inden for det klassificerede område, skulle aftages inden spising og ved arbejdstids ophør. Arbejdstilsynet havde stillet dette som et vilkår for klassifikationen. Klassifikation af arbejde med

genmodificerede organismer sker efter bekendtgørelsen om genteknologi og arbejdsmiljø, hvorefter klassifikation af anlæg til produktion sker i 4 klasser. Klassifikation i klasse 1 kategoriserer arbejdet som ufarligt for mennesker. Godkendelsen skal således ske i overensstemmelse med de regler der vedrører indeslutnings- og andre beskyttelsesforanstaltninger for anlæg til storskalaforsøg og produktion. Efter disse regler stilles der ikke krav om tøjskift.

Klagenævnet fandt ikke, at der kunne indfortolkes et krav om tøjskift inden spisning og ved arbejdstids ophør, idet der i regelsættet er taget positivt stilling til i hvilke situationer, der er tale om arbejdstøj.

I bestemmelserne om beskyttelsesforanstaltninger for anlæg til storskalaforsøg og produktion stilles der ikke krav om tøjskift inden spisning og ved arbejdstids ophør.

Nævnet fandt ikke, at kravene til godkendelse af laboratoriarbejde kan anvendes analogt på kravene til godkendelse af produktion. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at der er forskel på arbejdets art, de fysiske omgivelser og omfanget af dokumentation på mikroorganismene. Arbejdet i laboratorier indebærer udvikling af genmodificerede organismer, hvor der således er tale om ukendte resultater, hvorimod arbejdet i forbindelse med produktion omfatter håndtering af afprøvede og veldokumenterede genmodificerede organismer, hvis virkning er kendt.

Arbejdsmiljøklagenævnet ændrede derfor Arbejdstilsynets afgørelse, således at godkendelsen ikke indeholder et vilkår om, at det særlige arbejdstøj, der anvendes inden for det klassificerede område, skal aftages inden spisning og ved arbejdstids ophør (j.nr. 2004-10-0091).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

.....

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 7. Arbejdet skal i alle led udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

.....

§ 17. Unødige fysiske belastninger samt uhensigtsmæssige arbejdsstillinger eller bevægelser skal undgås. Belastningen under arbejdet skal derfor være så lille, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænser skal overholdes.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 1164 af 16. december 1992 om manuel håndtering:

§ 3. Arbejde med manuel håndtering skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det

sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Manuel håndtering, der kan indebære risiko for sikkerhed eller sundhed, skal undgås ved hensigtsmæssig tilrettelæggelse af arbejdet, herunder anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Stk. 3. Hvis dette ikke er muligt, skal der træffes effektive foranstaltninger til imødegåelse af risikoen.

§ 6. Egnede tekniske hjælpemidler skal bruges, når det er muligt og hensigtsmæssigt, og altid når den manuelle transport indebærer fare for sikkerhed eller sundhed.

Påbud om dokumentationsmåling ved polyesterstøbning

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at der ved arbejde med styren skulle indgå dokumentationsmålinger i kontrollen med arbejdsmiljøet.

En virksomhed støbte yderskaller til mølevinger ved vacuumstøbning af polyester. Forud for støbningen blev der udlagt glasfiber i støbformene. Der blev endvidere støbt rodstykker.

Der blev ikke foretaget dokumenterende målinger. Virksomheden henviste til, at vejledende målinger var et bedre arbejdsredskab.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om, at der i kontrollen med arbejdsmiljøet skulle indgå måleprogrammer, som er godkendt af direktøren for Arbejdstilsynet.

Der skulle således udføres luftforureningsmålinger, der kunne dokumentere luftens indhold af styren både ved vacuumstøbning og polyesterstøbning ved håndoplæg.

Arbejds miljøudvalget lagt vægt på, at der altid skal indgå måleprogrammer i kontrollen ved arbejde med styren. Ifølge reglerne er det overladt til direktøren for Arbejdstilsynet at anerkende måleprogrammerne. Direktøren for Arbejdstilsynet har udnyttet denne mulighed ved at beslutte i AT-vejledning D.7.1 om arbejdshygiejniske målinger, at der skal foretages dokumentationsmålinger, hvor målinger er påkrævet i bekendtgørelser om styren, og ved at fastsætte kravene til dokumentationsmålinger i AT-vejledning D.7.2 om arbejdshygiejniske dokumentationsmålinger. (j.nr. 2003-10-0069)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets love bekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 48. Stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, må kun fremstilles og anvendes ved arbejdsprocesser og -metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 906 af 8. november 2002, som senest er ændret ved bekendtgørelse nr. 859 af 22. oktober 2003 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materiale:

§ 21. I det omfang, det følger af ovennævnte vurdering, jf. § 14, skal arbejdsgiveren sørge for, at der i kontrollen med arbejdsmiljøet efter kapitel 5 i bekendtgørelse om arbejdets udførelse indgår måleprogrammer.

Stk. 2. Måleprogrammerne skal altid indgå i kontrollen i det omfang, det fremgår af bilag 1 og 2.

Stk. 3. Måleprogrammerne skal være anerkendt af direktøren for Arbejdstilsynet.

Bilag 1

CAS.nr	Stof	Procentindhold i materialer	Særlige bestemmelser	Uddybende bemærkninger og begrænsninger
100-42-5	Styren	0,1	§ 24, § 25, § 33	Alle materialer. Færdighærdet polyester er ikke omfattet.
			§ 18, stk.2, § 19, stk.2, § 21, stk.2, § 25, § 26, §§ 34-35 § 25 § 26	Polyesterstøbning. Polyesterstøbning, håndoplæg: Der skal ved håndoplæg anvendes egnede personlige værnemidler medmindre det over for Arbejdstilsynet er godtgjort, der er truffet effektive foranstaltninger, der sikrer mod sundhedsskadelig påvirkning ved arbejdet. Instruktionen skal gentages med 4 ugers mellemrum, indtil den særlige uddannelse efter § 26 gennemgået. Senest 4 uger efter, at arbejdet med polyesterstøbning er påbegyndt, skal de pågældende personer være tilmeldt første ledige kursus. Indtil uddannelse er gennemført, gentages instruktion efter § 25, jf. ovenfor.

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 24. Der skal føres effektiv kontrol med, at de sundhedsskadelige påvirkninger, der er nævnt i §§ 13-16, imødegås. Hvor der kan opstå sundhedsfare på grund af gasser, dampe og støv hidrørende fra stoffer og materialer eller på grund af støj og stråling, skal arbejdsgiveren sørge for, at det jævnligt, eller hvor det er nødvendigt, til stadighed kontrolleres, om forholdene er i orden, herunder foretage de nødvendige målinger for at gennemføre kontrollen. Måleresultater skal opbevares og på forlangende fremvises for Arbejdstilsynet.

Påbud om åndedrætsværn ved rengøring i kødopskærings-afdeling

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt, at der skulle anvendes egnet åndedrætsværn, således at den ansatte ikke udsættes for unødigt indåndingsrisiko af mikroorganismer, kødpartikler og dampe fra rengøringsmidler.

Ved rengøring af en afdeling, som forarbejdede kød, blev der benyttet rengøringsmidler, hvoraf nogen var mærket Ætsende. Rengøringsmidlerne blev afspulet med 50 grader varmt vand ved et tryk på 25 bar. Medarbejderen anvendte ikke handsker eller åndedrætsværn. Der var ikke ventilation i rummet.

Arbejdstilsynet traf afgørelse om, at der under rengøringsarbejdet skulle benyttes egnet åndedrætsværn, således at den ansatte ikke blev udsat for unødigt indåndingsrisiko af mikroorganismer og chlor. Virksomheden anførte, at der alene blev anvendt ”lavtryk” ved afspulingen, og at anvendelse af ansigtsvisir ville hindre godt udsyn på grund af aerosolerne.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte påbudet, idet den ansatte i den overvejende del af arbejdstiden var udsat for aerosoler, som dels kunne indeholde kødpartikler og mikroorganismer, som indebar smitterisiko og øget belastning af lungerne og dels indeholdt kemiske stoffer, som medførte risiko for ætsning af hud, øjne og lunger. Påbudet kunne ikke afvente forhandlinger om bedre rumventilation (j.nr. 2003-10-0098).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999, med de ændringer der følger af lov nr. 437 af 10. juni 2002:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 39. Arbejdsministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke krav der skal være opfyldt, for at arbejdet kan anses for fuldt forsvarligt planlagt, tilrettelagt og udført, herunder om

1. sikkerheds- og sundhedsmæssige foranstaltninger vedrørende arbejder, arbejdsprocesser og -metoder, f.eks. for at undgå sammenstyrtning, nedstyrtning, sammenskrivning, rystelser, stråling,

støj eller eksplosions-, brand- eller sundhedsfare ved luftarter, dampe, støv og røg, hede, kulde eller lugt, sygdomssmitte eller forkerte arbejdsstillinger, bevægelser eller belastninger

2. forbud mod særligt farlige arbejder, arbejdsprocesser og -metoder

3. opslag eller egnet markering

Stk. 2. Arbejdsministeren kan endvidere fastsætte regler om særligt arbejdstøj og personlige værnemidler, herunder om hvem der skal afholde udgifterne hertil.

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 13. Ved udførelsen af arbejdet skal det sikres,

1. at der er truffet effektive foranstaltninger til at forebygge risiko for sammenstyrtning, nedstyrtning, sammenskrivning, ulykker hidrørende fra elektrisk strøm, rystelser og lignende
2. at fare for eksplosion, brand, forgiftning og kvælning m.v. er effektivt forebygget
3. at der træffes effektive foranstaltninger for at forhindre udslip, lækage samt udvikling af støv, røg, damp, lugt, gas m.v., hvor dette kan medføre fare for sikkerhed eller sundhed
4. at der træffes effektive foranstaltninger for at beskytte de ansatte, hvor arbejdsprocessen eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår, rummer mulighed for sygdomssmitte
5. at klima- og belysningsforholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige, under hensyntagen til det arbejde, der skal udføres. Der skal herunder træffes foranstaltninger til at beskytte de ansatte mod stærk hede eller kulde

§ 16. Unødig påvirkning fra stoffer og materialer skal undgås. Påvirkningen fra stoffer og materialer under arbejdet skal derfor nedbringes så meget, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænseværdier skal overholdes.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 746 af 28. august 1992 om brug af personlige værnemidler, som seneste er ændret ved bekendtgørelse nr. 942 af 16. december 1998:

§ 3. Hvis arbejdet ikke på anden måde kan planlægges, tilrettelægges og udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, må arbejdsgiveren kun lade arbejdet udføres, såfremt der anvendes personlige værnemidler.

§ 4. Arbejdsgiveren skal søge for, at personlige værnemidler bliver benyttet straks ved det pågældende arbejdes begyndelse og under hele dets udstrækning.

Påbud om reduktion af fysisk belastning ved gulvvask og påbud om at undgå unødige belastende og u hensigtsmæssige arbejdsstillinger ved aftørring af borde

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om, at den fysiske belastning ved gulvvask skulle reduceres. Arbejds miljøklagenævnet ændrede Arbejdstilsynets påbud om, at der skulle træffes foranstaltninger for at undgå unødige belastninger og u hensigtsmæssige arbejdsstillinger ved aftørring af borde.

En virksomhed gjorde rent på en tandlægeklinik. Der blev bl.a. vasket gulv med et moppesystem, hvor den ansatte dels bar en spand med 5 liter vand fra rum til rum, dels benyttede en moppe med et skaft, som var for kort og dels vred moppegarnet i spandens presseindsats.

Arbejdstilsynet fandt, at arbejdet med at bære spanden og med det korte skaft var belastende for ryggen, og at arbejdet med at vride moppegarnet var belastende for håndleddene.

Virksomheden gjorde desuden rent på et kontor, hvor der bl.a. blev aftørret 40-70 skriveborde. Arbejdet indebar foroverbøjning og lejlighedsvis vrid i ryggen. Tastaturer og telefoner blev løftet. Der er modstridende oplysninger om tidsforbruget ved arbejdsopgaven, som Arbejdstilsynet har anslået til 1,5 time dagligt.

Arbejds miljøklagenævnet lagde vægt på, at manuel vridning af mopper kunne medføre nedslidning af bevægeapparatet, og at det var muligt at anvende andre rengøringssystemer. Desuden lagde Arbejds miljøklagenævnet vægt på, at branchevejledning om ergonomi og rengøring anbefaler, at der ikke anvendes manuelt betjente pressesystemer.

For så vidt angår påbudet vedrørende aftørring af borde lagde Arbejds miljøklagenævnet vægt på, at arbejdet foregik i korte arbejdsperioder, at der ikke var tale om en statisk belastning af ryggen, idet medarbejderen var i bevægelse, og at der blev undervist i at forebygge rygbelastende arbejde. Desuden fandt Arbejds miljøklagenævnet, at det var tvivlsomt, om der var andre rengøringssystemer, der var bedre egnede til aftørring af skriveborde, som ikke var ryddede (j.nr. 2004-10-0061).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

.....

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 17. Unødige fysiske belastninger samt u hensigtsmæssige arbejdsstillinger eller bevægelser skal undgås. Belastningen under arbejdet skal derfor være så lille, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænser skal overholdes.

Arbejdsstedets indretning

Påbud om, at vask af busser skal foregå i forsvarlige arbejdsrum i vinterhalvåret. Begæring om genoptagelse

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at vask af busser i vinterhalvåret skulle foregå i forsvarlige arbejdsrum.

Arbejdstilsynet gav et påbud til virksomheden om foranstaltninger mod klimapåvirkninger og ulykkesfare ved udendørs vask af busser. Vask af busser skulle i vinterhalvåret foregå i forsvarlige vaskerum, så de ansatte ikke blev udsat for træk og kulde samt fare for fald på grund af glat underlag.

Arbejds miljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at vask af busser i vinterhalvåret skulle foregå i forsvarlige arbejdsrum, således at de ansatte ikke udsættes for træk- og kuldepåvirkning under vaskearbejde samt fare for fald på grund af glat underlag.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at vaskearbejdet ikke efter sin art er udendørs arbejde og derfor skulle foregå i forsvarlige arbejdsrum.

Arbejds miljøklagenævnet lagde i denne forbindelse vægt på, at arbejdet udføres jævnlige, og at det er almindeligt indenfor branchen, at vask af busser udføres indendørs i en vaskehal. Desuden fandt nævnet, at arbejdet skulle foregå i forsvarlige arbejdsrum, idet der er tale om planlagt arbejde, der er fast tilbagevendende.

Klager havde i sin klage påpeget, at det af Arbejdstilsynets vejledning A 1.9 fra marts 2003 fremgik, at indendørsarbejde som foretoges lejlighedsvis og kortvarigt kunne foretages udendørs, som eksempel var i vejledningen nævnt vask af tjenestebil. Klager påpegede i den forbindelse, at hver chauffør typisk ville skulle vaske bus 10-15 min. 1 eller 2 gange om ugen, og at der derfor var et misforhold mellem den nødvendige investering og den arbejdsmiljømæssige gevinst.

Nævnet lagde i sin afgørelse vægt på, at arbejdet om vinteren vil medføre unødige gener fra vejrliget for de ansatte, herunder kulde- og trækgener, og at der ikke forelå væsentlige årsager til, at arbejdet foregår udendørs.

Med hensyn til vejledningens værdi som fortolkningsbidrag, slår vejledningen fast, at arbejde, der efter sin art er indendørs, skal udføres indendørs. Ved arbejde, der udføres lejlighedsvis **og** kortvarigt, kan denne **hovedregel** fraviges. Nævnet fandt, at vask af busser sker regelmæssigt tilbagevendende med faste intervaller, arbejdet er derfor muligvis kortvarigt, men ikke lejlighedsvis (j.nr. 2004-10-0044).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning:

§ 9. Hvor hensynet til sikkerhed og sundhed gør det påkrævet, skal arbejdsstedet være indrettet, så arbejde, der ikke efter sin art er udendørs, kan foregå i forsvarlige arbejdsrum, medmindre dette vil være åbenbart urimeligt eller uhensigtsmæssigt.

Stk. 2. Ved arbejde, der foregår udendørs i længere perioder, skal foranstaltninger til beskyttelse af de ansatte mod vejrliget, f.eks. telt, halvtag eller skur, etableres i det omfang, det efter omstændighederne er rimeligt.

§ 13. Der skal på arbejdsstedet være indrettet tilstrækkelige færdselsveje og -arealer af en sådan størrelse og beskaffenhed, at færdslen på stedet kan foregå uhindret samt uden fare for sikkerhed og sundhed og med anvendelse af tekniske hjælpemidler i fornødent omfang.

Stk. 2. Færdselsveje og -arealer, der er hævet over tilstødende arealer, skal være forsynet med passende værn.

Stk. 3. Færdselsveje for køretøjer skal placeres i en passende afstand fra døre, porte, passager for gående færdsel, korridorer, trapper og lignende.

§ 23. Arbejdsrum skal under hensyn til arbejdets art være forsvarligt isoleret mod udefra kommende fugt, kulde og varme samt mod støj og vibrationer.

§ 41. Arbejdsstedet skal holdes forsvarligt ved lige, rent og ryddeligt, så forholdene til stadighed er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Det skal herunder navnlig iagttages, at

- 1) færdselsveje og -arealer, herunder gulvbelægnings, holdes i forsvarlig stand og fri for genstande, materialer, spild eller lignende, der kan være til fare for færdslen,

- 2) der sker en forsvarlig opbevaring af tekniske hjælpemidler og stoffer og materialer,
- 3) spild og affald samles og bortskaffes på forsvarlig måde, og
- 4) vinduer, lysarmaturer og lignende vedligeholdes og rengøres.

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 7. Arbejdet skal i alle led udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

.....

§ 13. Ved udførelsen af arbejdet skal det sikres,

- 5) at klima- og belysningsforholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige, under hensyntagen til det arbejde, der skal udføres. Der skal herunder træffes foranstaltninger til at beskytte de ansatte mod stærk hede eller kulde.

Forbud mod fortsat arbejde i udgravning på grund af fare for nedskridning

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt forbud mod fortsat arbejde i en 3 meter dyb udgravning uden sikring mod nedstyrtning, indtil de ansatte var forsvarligt sikret mod nedskridning.

Arbejdstilsynet nedlagde under et besøg på en udgravning forbud mod at fortsætte arbejdet, indtil der var etableret den nødvendige sikring af arbejdsstedet. Arbejdstilsynet vejledte om, at gravearbejdet burde ledes af en erfaren person, at siderne ved dybder på mere end 1,7 meter skulle have afstivninger eller anlæg, så skred ikke kunne forekomme og at der skulle være flugtveje. Ved dybder ned til 5 meter var det ikke forsvarligt med mindre anlæg end 1:2 (1 hen og 2 op). Virksomheden anførte, at udgravningen var udført med anlæg 1:2, der var opsat sugespidsanlæg, så der ikke opstod vand, og påvirkningen fra trafik var minimeret. Der blev desuden anvendt gravekasse.

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt forbudet. Nævnet fandt, at der var overhængende fare for, at udgravningens sider kunne styrte sammen, hvorfor der var en overhængende fare for de ansattes sikkerhed. Nævnet fastholdt derfor forbudet.

Nævnet lagde til grund, at der ved besøget arbejdede 2 ansatte i bunden af udgravningen. Der blev ikke anvendt gravekasse, og i bunden af den 3 meter dybe udgravning blev der på grund af udsivende vand konstateret nedskridning i den ene side samt 2 revnedannelser (j.nr. 2003-10-0074).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

.....

§ 77.

Stk. 2. Skønner Arbejdstilsynet det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydelig fare for de ansattes eller andres sikkerhed eller sundhed, kan det påbyde, at faren straks imødegås, herunder

- 1) at de tilstedeværende øjeblikkelig fjerner sig fra farezonen,
- 2) at brugen af en maskine, en maskindel, en beholder, en præfabrikeret konstruktion, et apparat, et redskab, et andet teknisk hjælpemiddel eller et stof eller et materiale standses, eller
- 3) at arbejde i øvrigt standses.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 589 af 22. juni 2001 om indretning af byggepladser og lignende arbejdssteder:

§ 17. Jordarbejde, herunder udgravning til byggegruber, rør, kabler m.v., skal udføres med passende skråningsanlæg eller brug af afstivning eller anden egnet foranstaltning, så fare for jordskred er effektivt imødegået.

Stk. 2. Foranstaltningerne skal træffes under hensyn til jordens beskaffenhed, f.eks. evt. nærliggende ældre udgravninger med løsere fyld, samt påvirkninger fra vejrliget. Der skal desuden tages hensyn til særlige belastninger tæt på udgravningen eller aktiviteter i området, der kan bevirke rystelser.

Stk. 3. Der skal om nødvendigt, inden arbejdet påbegyndes, foretages undersøgelser af jordbundsforholdene og indhentes oplysning om eventuelle installationer på området samt tidligere aktiviteter på arealet.

§ 18. Udgravninger, brønde, tunneler og andre underjordiske anlæg, hvori der foregår arbejde eller færdsel, skal på forsvarlig måde sikres mod sammenstyrtning og nedskridning af materialer samt evt. fare i forbindelse med indtrængen af vand, flydesand m.v.

Stk. 2. Det skal sikres, at der under arbejdet er mulighed for hurtig flugt i fornødent omfang og sikre op- og nedgange i passende antal og placering.

Stk. 3. Kanten af udgravninger, skal friholdes i passende afstand for oplæg af materialer og for kørsel. Afstanden skal normalt mindst være 1 meter.

Forbud mod fortsat tagarbejde, indtil der var sikret mod ned- og gennemstyrtning

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt forbud mod fortsat arbejde på taget af en byggeplads, indtil der blev etableret effektiv sikring mod ned- og gennemstyrtning under tagarbejdet.

Arbejdstilsynet konstaterede, at tre personer arbejdede på et tag i 4,5 meters højde med en hældning på 15,1 grader, uden at de tilsyneladende var sikret mod nedstyrtning. En tagkassette, der var anhugget i en kran, var i bevægelse mod et hul, der var mellem de oplagte tagkassetter. To af personerne på taget var klar til at modtage tagkassetten, medens den tredje person fjernstyrede den lastbilmonterede kran, der holdt ved siden af bygningen.

Arbejdstilsynet forbød videre arbejde og færdsel på taget. Det blev påbudt, at faren straks skulle imødegås ved, at der blev etableret passende sikkerhedsforanstaltninger, der fuldt kunne beskytte de ansatte mod faren mod nedstyrtning. Virksomheden anførte, at man samme dag havde påbegyndt arbejdet på taget, og at montagen af rækværk var umiddelbart forestående. Der var denne dag gode vind og vejrforhold og tagelementernes overflade kunne betragtes som skridsikkert.

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt forbudet, idet der var overhængende, betydelig fare for de ansattes sikkerhed. Nævnet lagde vægt på, at der skal etableres faldsikring, hvor hældningen er 15 grader eller mere, og at der skal være rækværk eller anden effektiv afspærring, hvor faldhøjden er mere end 2 meter (j.nr. 2004-10-0008).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

Stk. 2. Skønner Arbejdstilsynet det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydelig fare for de ansattes eller andres sikkerhed eller sundhed, kan det påbyde, at faren straks imødegås, herunder

- 1) at de tilstedeværende øjeblikkelig fjerner sig fra farezonen

- 2) at brugen af en maskine, en maskindel, en beholder, en præfabrikeret konstruktion, et apparat, et redskab, et andet teknisk hjælpemiddel eller et stof eller et materiale standses, eller
- 3) at arbejde i øvrigt standses

.....

Arbejdstilsynet bekendtgørelse nr. 589 af 22. juni 2001 om indretning af byggepladser og lignende arbejdssteder:

§ 19. I bygninger, konstruktioner m.v. skal åbninger i gulve, tage, vægge, etageadskillelser og lign., som frembyder fare for nedstyrtning eller fald, forsynes med rækværk, overdækning eller anden passende sikkerhedsforanstaltning.

.....

§ 20. Arbejdsdæk, arbejdsplatforme, stilladser, adgangsveje og lign. skal være forsynet med rækværk eller anden effektiv afspærring overalt, hvor der kan ske fald på mere end 2 meter til det omgivende underlag, og tillige ved mindre højde, hvor der er særlig fare, jf. § 22, stk. 2.

Stk. 2. Dette gælder dog ikke i forbindelse med arbejdsoperationer, hvor rækværk eller afspærring vil være til hinder for arbejdets udførelse, eller i forbindelse med kortvarige arbejdsopgaver, hvor faren ved etablering og fjernelse af rækværk eller afspærring er større end den fare, der skal afværges. Der skal i så fald træffes andre passende sikkerhedsforanstaltninger, jf. § 23.

§ 21. På tage, hvor der foregår færdsel eller arbejde, skal der alt efter tagets hældning træffes følgende sikkerhedsforanstaltninger:

1) Taghældning under 15°:

Hvor tagkanten er mere end 3,5 meter over det omgivende underlag, skal der langs kanten opsættes rækværk eller anden lige så effektiv sikring, jf. § 23. Hvis tagarbejdet foregår på skridsikkert underlag og under gode vind- og vejrforhold, kan højden hæves til 5 meter. Hvis arbejdet kan udføres, uden at det er nødvendigt at komme nærmere end 2 meter til tagkanten, kan rækværket erstattes af en tydelig og holdbar markering af arbejdsstedet. Færdsel må ikke finde sted uden for markeringen.

2) Taghældning på 15° eller derover:

Hvis tagfoden er mere end 2 meter over det omgivende underlag, og der under arbejdets udførelse vil forekomme færdsel eller arbejde i en højde af 5 meter eller derover, skal der, inden arbejdet påbegyndes, ved tagfoden anbringes stillads, skærm, net eller lign., jf. § 23, der med sikkerhed kan standse fald af personer. Hvis taget er glat, skal der, uanset hvilken højde der arbejdes i, anvendes tagstiger, medmindre lægterne forsvarligt kan fungere som sådanne.

.....

Stk. 2. Rækværk, skærm, net eller lign. kan undlades, hvis arbejdet er kortvarigt og udføres med anvendelse af sikkerhedsbælte med line.

.....

Stk. 5. Sikkerhedsforanstaltninger efter stk. 1, 2, 3 og 4 skal træffes også ved mindre faldhøjde end angivet i disse bestemmelser, hvis der på grund af arbejdets art, vejrforholdene, tagfladens art eller andre forhold er særlig fare for nedstyrtning, eller hvis nedstyrtning på det omgivende underlag er forbundet med særlig fare, jf. §§ 22 og 23.

§ 22. Hvor der i øvrigt under arbejde og færdsel i højden kan være fare for fald, skal der, hvis faldhøjden er mere end 2 meter, træffes sikkerhedsforanstaltninger efter § 23.

Stk. 2. Der skal tillige træffes sikkerhedsforanstaltninger, hvor der er mindre faldhøjde, hvis der på grund af arbejdets art er særlig fare for nedstyrtning, eller hvis nedstyrtning på det omgivende underlag er forbundet med særlig fare.

Stk. 3. Sikkerhedsforanstaltninger kan dog undlades ved kortvarige arbejdsopgaver, hvor faren ved sikkerhedsforanstaltningernes etablering, brug og fjernelse er større end den fare, de skal afværge. Dette gælder f.eks. ved visse arbejdsoperationer i forbindelse med elementmontage.

§ 23. Sikkerhedsforanstaltningerne mod personnedstyrtning, der f.eks. kan bestå i stilladser, rækværker, skærme, overdækninger, tagstiger, transportable personløftere med arbejdsplatform (lift), sikkerhedsnet eller sikkerhedsbælte med line, skal vælges således, at faren under deres etablering og fjernelse er mindre end den fare, de skal afværge.

Stk. 2. Sikkerhedsbælte med line kan dog kun vælges til arbejdsopgaver, hvor anden sikkerhedsforanstaltning ikke med rimelighed kan anvendes.

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

.....

§ 13. Ved udførelsen af arbejdet skal det sikres,

- 1) at der er truffet effektive foranstaltninger til at forebygge risiko for sammenstyrtning, nedstyrtning, sammenskrivning, ulykker hidrørende fra elektrisk strøm, rystelser og lignende

.....

Unødig støjbelastning i produktionslokale

Arbejds miljøklagenævnet var ikke enig med Arbejdstilsynet i, at en virksomhed skulle sørge for, at støjbelastningen skulle nedbringes gennem tekniske foranstaltninger, således at støjens udbredelse hindredes og ophævede påbudet.

En brancheorganisation klagede på vegne af en virksomhed over Arbejdstilsynets påbud om unødig støjbelastning i produktionslokale. Lokalet var udformet med hårde flader på loft, vægge og gulv og i lokalet blev håndteret og bearbejdet fisk som blev modtaget i plastkasser samt rengjort med vand. En måling af lydtrykket, som foreningen havde foretaget, viste et lydtryk på 77,2 dB(A) og en rapport fra en BST viste at efterklangstiden var unødvendig lang. Lydtrykket lå således noget under grænseværdien

på 85dB(A), som ifølge bekendtgørelsen om støjgrænser på arbejdspladsen ikke må overskrides. Arbejdstilsynet vurderede, at lydtrykket i sig selv ikke er et udtryk for, hvorvidt de akustiske forhold er acceptable i et lokale. Det var tilsynets opfattelse, at for stor efterklangstid giver en unødigt sundhedsmæssig påvirkning af hørelsen på kort som på langt sigt og fandt støjbelastningen for unødigt, idet det er muligt og sædvanligt at forbedre akustikken ved overfladbehandling, der er såvel akustikdæmpende som rengøringsvenlig.

Ved ophævelsen af påbudet lagde Arbejds miljøklagenævnet vægt på, at arbejdet i produktionslokalet består i manuelt arbejde, som ikke lader sig udføre på anden vis. Nævnet noterede sig, at der er foretaget målinger af støjbelastningen i produktionslokalet samt af efterklangstiden men fandt dog ikke, at de ansatte udsættes for unødigt støjbelastning når belastningen sammenholdes med den type arbejde, som de ansatte udfører (j.nr. 2003-10-0070).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning:

§ 35. Hvis det ikke kan hindres, at der ved en arbejdsproces sker udvikling af luftarter, støv eller lignende, der er sundhedsskadelige eller eksplosive, eller udvikling af røg, mikroorganismer, aerosoler, ildelugt eller anden generende luftforurening, skal der etableres en mekanisk udsugning, der så vidt muligt fjerner forureningen på det sted, hvor den udvikles. Samtidig skal der tilføres frisk erstatningsluft af passende temperatur.

.....

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 801 af 4. oktober 1993 om støjgrænser på arbejdspladsen:

§ 3. Ingen personer må udsættes for en støjbelastning over 85 dB(A) under arbejdet

§ 4. Unødigt støjbelastning skal undgås. Støjniveauet, herunder niveauet for infralyd og ultralyd, under arbejdet skal derfor holdes så lavet, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og de akustiske forhold skal være tilfredsstillende.

§ 5. Arbejdsgiveren skal sørge for nedsættelse af støjbelastningen ved: tekniske foranstaltninger, hvorved støjens opståen, udstråling og udbredelse hindres eller mindskes, eller administrative foranstaltninger i forbindelse med arbejdets tilrettelæggelse, hvor støjreduktionen ikke kan opnås ved tekniske foranstaltninger eller kombination af tekniske og administrative foranstaltninger.

Påbud om indretning af sandblæsningshal

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt, at en sandblæsningshal skulle indrettes, så sandblæsningsarbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, herunder at arbejdet foregår i enten lukket anlæg, sprøjteboks, sprøjtekabine eller i særligt rum udstyret med tilstrækkelig mekanisk ventilation.

Under en række besøg konstaterede Arbejdstilsynet, at en virksomhed udførte sandblæsningsarbejde i en sandblæsningshal. Gavlen på hallen var åben, der blev sandblæst 1-2 timer om dagen med tør fristråle, blæsemidlet, natursand, blev ikke genbrugt, der var ikke mekanisk ventilation og halvdelen af emnerne blev efterfølgende overfladebehandlet i malekabine. Under arbejdet blev anvendt overtræksdragt og luftforsynet åndedrætsværn.

Arbejdstilsynet udstedte derefter et påbud om indretning af sandblæsningskabine, således at sandblæsningsarbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Det skal derfor sikres, at sandblæsningsarbejdet sker i lukket anlæg, sprøjteboks, sprøjtekabine eller i særligt rum udstyret med tilstrækkeligt mekanisk ventilation.

Virksomheden anførte i sin klage, at det er begrænset, hvor meget sandblæsningsarbejde, der udføres på adressen, at det er ejeren selv, der udfører arbejdet og at det vil være en så bekostelig affære for virksomheden at skulle efterkomme påbudet, at det ikke vil være muligt for virksomheden at efterkomme det.

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt påbudet og var enig med Arbejdstilsynet i, at der ved sandblæsning med tør fristråle udvikles luftforurening, der bl.a. kan indeholde kræftfremkaldende kvartsstøv. Nævnet bemærkede, at reglerne om sikkerhed ved sandblæsning gælder, uanset hvor meget der bliver sandblæst og uanset det er arbejdsgiveren selv, der udfører arbejdet.

Efterfølgende har virksomheden søgt om dispensation (j.nr. 2004-10-0045).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

.....

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

.....

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 302 af 13. maj 1993 om arbejde med kodenummererede produkter:

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter arbejde med de i bekendtgørelsens bilag 1 nævnte produkter, samt klargøring og afslutning i forbindelse med disse arbejder.

.....

§ 4...

Stk. 2. Bekendtgørelsen gælder endvidere for arbejde omfattet af § 2, stk. 2, nr. 2 og 3, i lov om arbejdsmiljø, og arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver.

§ 13. Ved arbejde med produkterne skal der mindst træffes de sikkerhedsforanstaltninger, der er angivet i bilagene til denne bekendtgørelse.

Stk. 2. I forbindelse med klargøring og afslutning af arbejdet, skal der mindst træffes de sikkerhedsforanstaltninger, der er angivet i bekendtgørelsens bilag, til imødegåelse af sundhedsfare fra støv- og afbrændingsprodukter.

Bilag 7

7.3 Sikkerhedsforanstaltninger

7.3.1 Ventilation

Overfladebehandling omfattet af 7.1.a. skal ske i lukket anlæg, sprøjteboks eller sprøjtekabine.

.....

Procesudsugning ved svejsning i stål

Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at en virksomhed skulle etablere effektiv udsugning ved manuelle svejseprocesser.

Virksomheden havde overfor Arbejdstilsynet foreslået en ventilationsløsning med etablering af højtryksudsugning monteret direkte på svejsepistolerne evt. suppleret med svejsehjelme med speedglas for at fjerne luftforurening ved svejsning i stål.

Arbejdstilsynet afviste denne løsning, og fandt at lavtryksudsugning vil være mere effektiv til at fjerne såvel svejserøg som ozon.

Klager fandt, at højtryksudsugning ved pistolsug kombineret med brug af svejsehjelme med speedglas virker mere effektivt end lavtryksudsugning. Virksomheden henviste desuden til, at lavtryksudsugning ikke er muligt på grund af arbejdsmåden og da de ansatte ofte svejser på store emner.

Arbejdsmiljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at virksomheden skulle etablere effektiv udsugning ved manuelle svejseprocesser.

Klagenævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at der ved svejsning i stål dannes svejserøg og ozon i sundhedsskadelige mængder. Påvirkningen af ozon virker selv i lave koncentrationer irriterende på slimhinder i svælget, næsen og øjnene. Ozon i større mængder kan medføre væskeudtrædninger i lungerne og varig nedsættelse af lungefunktion. Klagenævnet lagde desuden vægt på, at der ved udviklingen af ozon ved svejseprocessen sker en unødigt påvirkning af den enkelte svejser. Nævnet lagde videre vægt på, at unødigt påvirkning fra svejserøg og – gasser skal undgås samt at forureningen skal nedbringes mest muligt under hensyntagen til den tekniske udvikling.

Nævnet lagde herved vægt på, at der efter reglerne er krav om en effektiv procesventilation, hvis en arbejdsproces udvikler sundhedsskadelig eller generende luftforurening, jf. § 35, stk. 1, i bekendtgørelsen om faste arbejdssteders indretning. Der er efter bestemmelsen ikke nogen nedre grænse for forureningsgraden.

Klagenævnet lagde videre vægt på, at lavtryksudsugning er den ventilationsform, der bedst fjerner såvel svejserøg som ozon.

Nævnet fandt, at den af virksomheden foreslåede løsning med anvendelse af højtryksudsugning med sugestuds på svejsepistolen ikke kan anses at være ligeså effektiv som anvendelse af lavtryksudsugning.

Klagenævnet fandt dog, at virksomheden kan anvende højtryksudsugning suppleret med egnet åndedrætsværn ved svejsning på emner, hvor lavtryksudsugning ikke effektivt kan fjerne luftforureningen. Dette vil f.eks. gælde ved svejsning på meget store emner (j.nr. 2004-10-0009).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning:

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter ethvert arbejdssted, hvor der udføres arbejde for en arbejdsgiver, med de begrænsninger der følger af § 2, stk. 2 og § 3 i lov om arbejdsmiljø samt undtagelserne i § 2.

Stk. 2. I denne bekendtgørelse betegner:

- 1) "Arbejdssted": Virksomhedens bedriftsområde, omfattende alle bygninger, bedriftsanlæg m.v. og arealer, som virksomhedens ansatte har adgang til som led i deres arbejde.
- 2) "Arbejdsplads": Det sted inden for arbejdsstedet, hvor den enkelte ansatte udfører et arbejde.
- 3) "Arbejdsrum": Ethvert rum, hvor der udføres arbejde.

§ 35. Hvis det ikke kan hindres, at der ved en arbejdsproces sker udvikling af luftarter, støv eller lignende, der er sundhedsskadelige eller eksplosive, eller udvikling af røg, mikroorganismer, aerosoler, idelugt eller anden generende luftforurening, skal der etableres en mekanisk udsugning, der så vidt muligt fjerner forureningen på det sted, hvor den udvikles. Samtidig skal der tilføres frisk erstatningsluft af passende temperatur.

.....

Stk. 8. De i stk. 1 og 2 nævnte ventilationsanlæg skal være forsynet med en kontrolanordning, der angiver utilstrækkelig funktion. Ventilationsanlæg, omfattet af undtagelsen i stk. 4 og stk. 5, skal endvidere være konstrueret således, at recirkulation automatisk frakobles eller produktionen stoppes, hvis rensningen er utilstrækkelig.

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 16. Unødig påvirkning fra stoffer og materialer skal undgås. Påvirkningen fra stoffer og materialer under arbejdet skal derfor nedbringes så meget, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænseværdier skal overholdes.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 746 af 28. august 1992 om brug af personlige værnemidler med senere ændringer:

§ 3. Hvis arbejdet ikke på anden måde kan planlægges, tilrettelægges og udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, må arbejdsgiveren kun lade arbejdet udføre, såfremt der anvendes personlige værnemidler.

Der skal ikke etableres procesventilation i form af punktudsugning ved offsetmaskine

Arbejds miljøklagenævnet ophævede nævnets tidligere afgørelse om etablering af effektiv procesventilation i form af punktudsugning ved Komori offsetmaskine.

Nævnet traf i 2003 (se årsberetningen fra 2003, side 52) afgørelse om, at en grafisk virksomhed skulle etablere en effektiv procesventilation i form af punktudsugning ved offsetmaskinen. Der skulle være direkte udsug fra maskinen med mindre der ved vask og rengøring blev taget produkter i anvendelse, der ikke krævede procesventilation.

Ved automatisk afvaskning af maskinen benyttedes en rensesvæske med kodenummer 1-3 og der udvikles således sundhedsskadelige dampe ved afvaskningen. Der var etableret et fortrængningsventilationsanlæg ved maskinen og virksomheden havde bl.a. gjort gældende, at fortrængningsventilationsanlægget var lige så effektivt som punktudsugning og at luftforureningen ikke spredte sig til indåndingszonen hos de ansatte.

Nævnet genoptog sagen, fordi der efter afgørelsen fremkom nye væsentlige oplysninger og ophævede nævnets tidligere afgørelse.

Nævnet fandt, at der alligevel ikke skal etableres procesventilation i form af punktudsugning og lade herved vægt på at det nu var oplyst, at der ikke var ophold på trykkerimaskinen ved den automatiske afvaskning, idet afvaskning igangsættes ved et udlæggebord for enden af trykkerimaskinen, hvor operatøren opholder sig under afvaskningen. Nævnet lagde endvidere vægt på, at Arbejdstilsynet havde oplyst, at fortrængningsventilation med en effektiv udsugning over trykkerimaskinen vil forhindre spredning til ansatte, der opholder sig i området omkring trykkerimaskine.

Arbejds miljøklagenævnet fandt således, at det eksisterende fortrængningsventilationsanlæg effektivt forhindrer, at luftforurening ved automatisk afvaskning når de ansattes indåndingszone (j.nr.2004-10-0088).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 43. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om indretning af faste, midlertidige, skiftende og udendørs arbejdssteder, herunder om

1) arbejdsrum, f.eks. loftshøjde, luftrum, gulve, vægge, lofter, belysning, temperatur, luftfornyelse og støj

.....

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning:

.....

§ 35. Hvis det ikke kan hindres, at der ved en arbejdsproces sker udvikling af luftarter, støv eller lignende, der er sundhedsskadelige eller eksplosive, eller udvikling af røg, mikroorganismer, aerosoler, ildelugt eller anden generende luftforurening, skal der etableres en mekanisk udsugning, der så vidt muligt fjerner forureningen på det sted, hvor den udvikles. Samtidig skal der tilføres frisk erstatningsluft af passende temperatur.

.....

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 302 af 13. maj 1993 om arbejde med kodenumererede produkter:

§ 3. Ved et kodenummer for et produkt forstås i denne bekendtgørelse en kode bestående af to tal forbundet med en bindestreg.

Stk. 2. Tallet før bindestregen angiver de sikkerhedsforanstaltninger, der mindst skal træffes mod indånding af dampe fra produktets indhold af flygtige bestanddele, herunder organiske opløsningsmidler. Tallet efter bindestregen angiver de sikkerhedsforanstaltninger, der mindst skal træffes mod kontakt med produktet på hud, i øjne og i luftveje eller mod indtagelse.

.....

§ 13. Ved arbejde med produkterne skal der mindst træffes de sikkerhedsforanstaltninger, der er angivet i bilagene til denne bekendtgørelse.

Stk. 2. I forbindelse med klargøring og afslutning af arbejdet, skal der mindst træffes de sikkerhedsforanstaltninger, der er angivet i bekendtgørelsens bilag, til imødegåelse af sundhedsfare fra støv- og afbrændingsprodukter.

Grafiske trykprocesser

6.2.1. Procesventilation

Der skal etableres procesventilation som angivet i skema VI.1.

Procesventilation skal etableres som en mekanisk udsugning, der så vidt muligt fjerner forureningen på det sted, hvor den udvikles. Samtidig skal der tilføres frisk erstatningsluft af passende temperatur.

Tørring af trykte emner skal foregå udenfor arbejdslokalet eller i særligt tørreskab med mekanisk udsugning.

.....

Skema VI.1.

Offset/bogtryk

Krav til ventilation, personlige værnemidler og særligt arbejdstøj

Kodenr. Tallet før/efter stregen	Afvaskning, rengøring	Produktion
00- b)	Ingen særlige a)	Ingen særlige a)
0- b)	Ingen særlige a)	Ingen særlige a)
1- b)	Procesventilation d), e), m)	Ingen særlige a)
2- b)	Procesventilation d), e), m)	Procesventilation m)
3- b)	Procesventilation e), g), h), m)	Procesventilation m)
4- b)	Procesventilation, gasfiltermaske f), g), m)	Procesventilation m)
5-	Procesventilation, gasfiltermaske	Procesventilation m)

Påbud om dagslystilgang til butik i arkade

Arbejds miljøklagenævnet ophævede et påbud om etablering af dagslystilgang til arbejdspladser i et supermarked.

Der var tale om fuldtidsarbejdspladser i en nybygget butiksarkade. Der var i byggetilladelsen rutinemæssigt givet dispensation fra kravet om dagslystilgang.

Arbejdstilsynet gav påbud om, at der efter arbejdsmiljølovens § 25 skulle etableres dagslystilgang, idet der var faste arbejdssteder, der var placeret op til 70 meter fra områder med dagslystilgang. Arbejdstilsynet fandt, at arbejdet ikke var af en sådan særlig art, at kravet om dagslystilgang kunne

fraviges. Arbejdsprocessen havde ikke en afgørende betydning for bygningens udformning eller dens indretning.

Klageren henviste til, at der i byggetilladelsen er givet dispensation fra kravet om dagslystilgang. Det er desuden forbundet med store byggetekniske vanskeligheder at etablere dagslystilgang.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at Arbejdstilsynet kan påbyde en foranstaltning om etablering af dagslystilgang, uanset at byggetilladelsen indeholder dispensation fra kravet.

Arbejds miljøklagenævnet ophævede imidlertid Arbejdstilsynets påbud. Nævnet lagde vægt på, at byggetilladelsen var givet efter 1986. Der kunne herefter ikke stilles bygningsmæssige krav ud over kravene i bygningsreglementet. Selvom bygningsreglementet var fraveget efter dispensation, kunne Arbejdstilsynet ikke give påbud om etablering af dagslystilgang, idet forholdene ikke var sundheds- eller sikkerhedsmæssigt uforsvarlige (j.nr. 2003-10-0066).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 43. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om indretning af faste, midlertidige, skiftende og udendørs arbejdssteder, herunder om arbejdsrum, f.eks. loftshøjde, luftrum, gulve, vægge, lofter, belysning, temperatur, luftfornyelse og støj, velfærdsforanstaltninger m.v., f.eks. opholds- og spiserum, garderober, omklædningsrum, toiletter, vaske- og baderum samt sovesteder og stole, udgangsforhold, f.eks. færdselsveje, trapper og udgange.

Stk. 2. Det kan i reglerne i medfør af stk. 1 fastsættes, at de gælder for udlejere af bygninger, lokaler, arealer m.v.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning:

§ 25. Arbejdsrum skal have en sådan tilgang af dagslys, at de er velbelyste. Vinduer og ovenlys skal være udført, placeret og eventuelt afskærmet således, at de ikke medfører blænding, overophedning eller generende kuldenedfald.

Stk. 2. Der skal fra arbejdsrum være udsyn til omgivelserne gennem vinduer eller lignende.

Stk. 3. Hvis vinduer, tagvinduer og ovenlysvinduer kan åbnes, lukkes, justeres og fastgøres, skal det kunne ske på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde. Det skal sikres, at åbne vinduer, tagvinduer og ovenlysvinduer ikke udgør fare.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke, hvis arbejdets art ikke tillader dagslys og kan desuden fraviges helt eller delvist, hvis deres gennemførelse vil betyde en afgørende ulempe for virksomhedens drift.

§ 60. Bygningsreglementet gældende på det tidspunkt, hvor et arbejdssted er indrettet, udgør de mindstekrav, der efter bekendtgørelsen stilles til arbejdsstedets bygningsmæssige udformning og indretning. Efter væsentlig ombygning udgør bygningsreglementet på ombygningstidspunktet mindstekravene.

§ 61. Til arbejdssteder inden for de erhvervskategorier, hvor arbejdsprocessen ikke har en afgørende betydning for bygningens udformning eller dens indretning, stilles ikke bygningsmæssige krav udover de minimumskrav, der følger af § 60, forudsat byggeriet er gennemført efter byggetilladelse udstedt efter den 1. maj 1986.

Stk. 2. Den nærmere afgrænsning af hvilke erhvervskategorier, der er omfattet af stk. 1, er fastsat i aftale mellem Arbejdsministeriet og By- og Boligministeriet efter forhandling med de kommunale organisationer. De pågældende erhvervskategorier er grupperet i bilag 1. Eksempler på arbejdsprocesser/virksomheder, der ikke er omfattet af stk. 1, er givet i bilag 2. Afgrænsningen kan, når der er behov herfor, reguleres af By- og Boligministeriet og Arbejdsministeriet efter forhandling med de kommunale organisationer.

§ 62. Konstateres der efter indretningen af et arbejdssted forhold, der væsentlig afviger fra, eller som der ikke er truffet bestemmelser om i bygningsreglementet, kan Arbejdstilsynet uanset foranstående bestemmelser, og såfremt forholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssige uforvarselige, påbyde foranstaltninger til imødegåelse heraf.

Bygningsreglement 1995 **RGM nr. 4002 af 13/02/1995**

4.4.2 Arbejdsrum

Stk. 5. Arbejdsrum skal have en sådan tilgang af dagslys, at rummene er vel belyste. Vinduer skal udføres, placeres og eventuelt afskærmes, så solindfald gennem dem ikke medfører overophedning i arbejdsrummene.

Stk. 6. Arbejdsrum skal forsynes med vindue, der er anbragt, så personer i rummet kan se ud på omgivelserne.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen kan tillade, at kravet om dagslysadgang fraviges, når opfyldelsen vil betyde en afgørende ulempe for virksomhedens drift, f.eks. hvor produktionens art ikke tillader dagslys.

Tekniske hjælpemidler

Påbud om sikring af Heidelberg Vingeautomat

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om at sikre en Heidelberg Vingeautomat, så det ikke var muligt at komme i berøring med farlige bevægelige maskindele.

Ved besøg i en grafisk virksomhed konstaterede Arbejdstilsynet, at det var muligt at komme i berøring med farlige bevægelige maskindele i en Heidelberg Vingeautomat. Der var således risiko for klemning, slag eller lignende, der ville kunne medføre forstuvning, brud eller andre læsioner af fingre og hænder.

En Heidelberg Vingeautomat er en ældre maskine, som anvendes på de fleste af landets trykkerier til udstansning, bukning, perforering og trykning af specielle ordrer.

Virksomheden gjorde gældende, at der ikke var kendskab til ulykker ved betjening af den type maskine, og at den minimale risiko for skade ville være ude af proportion med de omkostninger, det ville kræve at sikre maskinen.

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt, at maskinen skulle sikres.

Nævnet lagde vægt på, at det af indretningsbekendtgørelsen fremgår, at det skal sikres, at personer ikke kan komme i berøring med farlige bevægelige maskindele, og at det ville være teknisk muligt at sikre maskinen, f.eks. ved afskærmning eller hegn, og at en sådan sikring kunne ske uden hindring for driften (j.nr. 2003-10-0040).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999 med senere ændringer:

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 561 af 24. juni 1994 om indretning af tekniske hjælpemidler med senere ændringer:

§ 3. Tekniske hjælpemidler skal være indrettet således, at de ikke indebærer risiko for sikkerhed eller sundhed, når de installeres eller vedligeholdes på passende måde og anvendes i overensstemmelse med

denne bestemmelse.

§ 21. I konstruktionen af et teknisk hjælpemiddel skal indgå sikring mod farer ved hjælpemidlet. Det skal herunder sikres, at

1. personer ikke kan komme i berøring med farlige maskindele eller stoffer
2. værktøj, emner eller dele heraf, stænk o.l. ikke kan udslynges til fare for sikkerhed og sundhed, og
3. varme, kulde, stråling, støj, vibrationer, støv, fugtighed, røg, dampe, gasser eller andet, som udvikles ved anvendelsen af hjælpemidlet, ikke afgives på en sådan måde, at det frembyder fare for sikkerhed eller sundhed

Stk. 2. Hvis fornøden sikring ikke kan opnås gennem konstruktionen, skal den gennemføres på betryggende måde ved afskærmning, udsugning, andet sikkerhedsudstyr eller andre sikkerhedstekniske foranstaltninger.

.....

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler:

§ 5. Et teknisk hjælpemiddel, der anvendes ved udførelsen af et arbejde, skal være egnet eller tilpasset hertil, så anvendelsen er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig.

Stk. 2. Valget af et teknisk hjælpemiddel skal ske under hensyn til de forhold, hvorunder det skal anvendes, samt de risici, der måtte opstå ved anvendelsen af det pågældende hjælpemiddel.

Stk. 3. Ved efterkommelsen af gældende krav vedrørende anvendelsen af et teknisk hjælpemiddel skal der i fuldt omfang tages hensyn til den pågældende arbejdsplads og til arbejdsstillingen under anvendelsen samt øvrige ergonomiske forhold.

Stk. 4. Såfremt anvendelsen af et teknisk hjælpemiddel desuagtet indebærer risiko for sikkerhed og sundhed, skal denne imødegås med egnede foranstaltninger som f.eks. afskærmning, udsugning og særligt sikkerhedsudstyr eller andre sikkerhedstekniske forholdsregler, der sikrer en sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig udførelse af det pågældende arbejde.

§ 6. Et teknisk hjælpemiddel må kun anvendes, hvis det opfylder de krav, der gælder for dets konstruktion, udstyr, sikring m.v. ifølge Arbejdstilsynets bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler og andre særlige regler, der måtte være fastsat herom.

§ 13. Hvis anvendelsen af et teknisk hjælpemiddel frembyder en særlig fare for den, der beskæftiges herved eller andre personer, skal arbejdsgiveren sørge for, at det kun anvendes af personer, der er specielt udpeget hertil, og som har modtaget den hertil fornødne instruktion og oplæring.

Maskinsikkerhed ved samlehæfter

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at en samlehæfter skulle sikres ved afskærmning eller andre tekniske foranstaltninger mod, at personer kan komme i berøring med farlige bevægelige maskindele.

Efter et besøg hos virksomheden vurderede Arbejdstilsynet, at de var muligt at komme i berøring med farlige bevægelige dele ved en samlehæfter. I samlehæfteren føres en papirstak via indgangsåbningen gennem først et pressehoved derefter passerer to hæftehoveder, der hæfter papirstakken sammen i ryggen. Foran henholdsvis pressehjul og de to hæftehoveder var etableret oplukkelig plexiglas-afskærmning, hvis underkant var placeret ca. 58 cm over platformsgulv. Virksomheden var ikke enig med Arbejdstilsynet om at det var muligt at række under afskærmningen ind i farezonen, hverken ved uheld eller ubevist at række og det var heller ikke nødvendigt for at betjene maskinen. Virksomheden anførte, at kun ved helt aparte kroppsstillinger ville de ansatte kunne skade sig selv.

Arbejdsmiljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at samlehæfteren skulle sikres mod, at personer kommer i berøring med farlige bevægelige maskindele. Nævnet bemærkede, at det var muligt at række ind til de omhandlede klemsteder, (hvilket tilsynet havde demonstreret under tilsynsbesøget) selv om dette ikke vil ske under normale tilstande i produktionen og selv om der ikke havde været eksempler på ulykker. Nævnet vurderede, at der ved berøring med de omhandlede klemsteder var risiko for, at der kan ske personskade såsom klemning, knoglebrud og amputation af hænder/fingre. De pågældende klemsteder var klemsted/skæring mellem kraftpåførte roterende pressehjuls underside og overkant på underliggende metalskive samt klemsted mellem, nedkørende hæftehoveder og overside af underliggende modholdsplader (j.nr. 2004-10-0030).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler med senere ændringer:

§ 4. Anvendelse af tekniske hjælpemidler skal ske på en sikkerheds- og sundhedsmæssig fuldt forsvarlig måde.

§ 5. Et teknisk hjælpemiddel, der anvendes ved udførelsen af et arbejde, skal være egnet eller tilpasset hertil, så anvendelsen er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig.

Stk. 4. Såfremt anvendelsen af et teknisk hjælpemiddel desuagtet indebærer risiko for sikkerhed og sundhed, skal denne imødegås med egnede foranstaltninger, som f.eks. afskærmning, udsugning og

særligt sikkerhedsudstyr eller andre sikkerhedstekniske forholdsregler, der sikrer en sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig udførelse af det pågældende arbejde.

§ 6. Et teknisk hjælpemiddel må kun anvendes, hvis det opfylder de krav, der gælder for dets konstruktion, udstyr, sikring m.v. ifølge Arbejdstilsynets bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler og andre særlige regler, der måtte være fastsat herom.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 561 af 24. juni 1994 om indretning af tekniske hjælpemidler med senere ændringer:

§ 21. I konstruktionen af et teknisk hjælpemiddel skal indgå sikring mod farer ved hjælpemidlet. Det skal herunder sikres, at

- personer ikke kan komme i berøring med farlige maskindele eller stoffer

Stk. 2. Hvis fornøden sikring ikke kan opnås gennem konstruktionen, skal den gennemføres på betryggende måde ved afskærmning, udsugning, andet sikkerhedsudstyr eller andre sikkerhedstekniske forholdsregler.

Stk. 3. Afskærmninger og andre beskyttelsesanordninger

- 1) skal være solidt fremstillet,
- 2) må ikke forårsage yderligere risici,
- 3) må ikke let kunne flyttes eller sættes ud af drift,
- 4) skal befinde sig i tilstrækkelig afstand fra det farlige område,
- 5) må ikke hindre udsynet under arbejdet mere end højst nødvendigt, og
- 6) skal muliggøre absolut nødvendig indgriben til anbringelse og udskiftning af dele såvel som vedligeholdelsesarbejde, idet adgangen begrænses til det område, hvor arbejdet skal udføres, og så vidt muligt uden afmontering af afskærmning eller anden beskyttelsesanordning.

Klemningsfare i flisgrube

En virksomhed klagede over Arbejdstilsynets afgørelse om, at virksomheden skulle sikre adgangen til flisgruben, så det ikke var muligt at komme i berøring med maskinens bevægelige dele under drift.

Under et tilsynsbesøg konstaterede Arbejdstilsynet, at der manglede sikring af adgang til bevægelige dele i det automatisk styrede indføringsanlæg.

I flisgruben afbrydes der således ikke til fremførerne i bunden, når lågerne over flisgruben åbnes. Ligeledes er der i kælderen adgang til den automatisk styrede snegl ved at løse to hængsellåse.

Arbejdstilsynet fandt, at der skal monteres godkendte tvangsbrydende kontakter på lågerne over flisgruben, således at fremførerne ikke kan køre, når en eller begge låger er åbne. Endvidere skal adgangen til sneflen i kælderens sikres således, at det vil kræve specialværktøj for at åbne ind til sneflen.

Klager har efterkommet påbudet angående sneflen i kælderens, men har klaget over påbudet om, at der skal monteres godkendte tvangsbrydende kontakter på lågerne over flisgruben.

Klager har bl.a. anført, at fremførerne i flisgruben bevæger sig uhyre langsomt (5,6 mm/sek.) og flisgruben bliver endvidere aldrig helt tømt, idet der altid vil være ca. 1/2 m flis tilbage i flisgruben. Endvidere at forslaget om godkendte tvangsbrydende kontakter er uheldig, idet anlægget ikke må stoppes uden at den forskriftsmæssige procedure har fundet sted og har i stedet forslået, at der bliver opsat et gult skilt på silolågen, hvorpå der er anført, at silolågen først må åbnes, når kedelanlægget er stoppet i henhold til den forskriftsmæssige procedure.

Arbejds miljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at adgangen til flisgruben skulle sikres, så det ikke er muligt at komme i berøring med maskinens bevægelige dele under drift.

Nævnet lagde vægt på, at der er en risiko for at komme i klemme mellem gulvet og medbringerne. Det var endvidere afgørende, at man ikke kunne afbryde anlægget nedefra flisgruben, såfremt man var kommet i klemme (j.nr. 2004-10-0034).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

.....

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

.....

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 561 af 24. juni 1994 om indretning af tekniske hjælpemidler:

§ 3. Tekniske hjælpemidler skal være indrettet således, at de ikke indebærer risiko for sikkerhed eller sundhed, når de installeres og vedligeholdes på passende måde og anvendes i overensstemmelse med deres bestemmelse.

§ 7. Maskiners og sikkerhedskomponenters indretning skal opfylde de væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav, der er fastsat i bilag I.

.....

BILAG I

1.4.2.2. Bevægelige afskærmninger

A. Oplukkelige afskærmninger af type A skal:

- Så vidt muligt forblive på maskinen, når de åbnes,
- være forsynet med en aflåsningsmekanisme, som gør det umuligt at igangsætte de bevægelige dele, så længe det muliggør adgang til disse dele, og som udløser en stopfunktion, så snart de ikke længere er i aflåst stilling.

.....

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler som er ændret ved bekendtgørelse nr. 670 af 7. august 1995 om ændring af bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler:

§ 6. Et teknisk hjælpemiddel må kun anvendes, hvis det opfylder de krav, der gælder for dets konstruktion, udstyr, sikring m.v. ifølge Arbejdstilsynets bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler og andre særlige regler, der måtte være fastsat herom.

Forbud mod forkert anvendelse af teknisk hjælpemiddel, forbud vedr. nedstyrtningsfare ved stilladsmontage og strakspåbud om manuel ophejsning af stilladsdele

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt forbud om anvendelse af en anhugningskrog, hvor anhægtningssikringen ikke virkede efter hensigten, forbud mod arbejde med opstilling og nedtagning af stillads, før der er truffet effektive foranstaltninger til sikring af den ansatte mod nedstyrtnings og strakspåbud om at anvende tekniske hjælpemidler til op- og nedhejsning af større stilladsdele.

Arbejds miljøklagenævnet fandt desuden, at forbud og påbud var stilet til rette arbejdsgiver.

Et malerfirma var kommet i tidsnød og ”lånte” derfor 2 medarbejdere fra et andet firma til nedtagning og opsætning af et stillads.

Under arbejdet blev sikringsdelen på en anhugningskrog bundet fast, så den var ude af funktion. Stilladset blev nedtaget og opsat på en sådan måde, at medarbejderen færdedes på stilladsdæk uden gelænder, og mange relativt tunge stilladsdele blev ned- og ophejset manuelt, således at bundmanden trak i rebet i hele armens bevægelsesretning, og topmanden tog stilladsdelene med en rækkeafstand på $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ arms rækkeafstand.

Arbejdstilsynet stiledede forbud og påbud til malerfirmaet. Malerfirmaet anførte, at forbudene var givet til den forkerte arbejdsgiver, idet medarbejderne arbejdede for et andet firma i underentreprise.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at forbudene var givet til rette arbejdsgiver. Nævnet lagde vægt på, at de 2 personer umiddelbart forklarede, at de var udlånt til malerfirmaet, og at denne forklaring ikke blev imødegået ved den primære henvendelse til malerfirmaet. Nævnet lagde endvidere vægt på, at der ikke forelå en egentlig entreprisekontrakt, at malerfirmaet ejede stilladset, og at arbejdet blev udført i malerfirmaets interesse (j.nr. 2004-10-0054, 0055, 0056).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

Stk. 2. Skønner Arbejdstilsynet det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydelig fare for de ansattes eller andres sikkerhed eller sundhed, kan det påbyde, at faren straks imødegås, herunder

4. at de tilstedeværende øjeblikkeligt fjerner sig fra farezonen,
5. at brugen af en maskine, en maskindel, en beholder, en præfabrikeret konstruktion, et apparat, et redskab, et andet teknisk hjælpemiddel eller et stof eller et materiale standses, eller
6. at arbejde i øvrigt standses.

Stk. 3. Direktøren for Arbejdstilsynet kan påbyde, at den, der har leveret eller markedsført et teknisk hjælpemiddel, et personligt værnemiddel eller et stof eller materiale, som anvendt i overensstemmelse med dets bestemmelse alligevel viser sig at frembyde fare for sikkerhed eller sundhed, træffer de nødvendige foranstaltninger til afværgelse heraf. Det kan herunder påbydes,

1. at levering eller markedsføring standses,
2. at de pågældende tekniske hjælpemidler, personlige værnemidler eller stoffer eller materialer tilbagekaldes fra markedet.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler:

§ 9. Et teknisk hjælpemiddel må kun anvendes til de arbejdsfunktioner og under de betingelser, det er egnet til, så begrænsninger, der følger heraf, ikke overskrides til fare for sikkerhed eller sundhed.

Stk. 2. Sikringsdele eller andet beskyttelsesudstyr skal anvendes efter hensigten, og foreskrevne

sikkerhedsforanstaltninger skal iagttages.

.....

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 20. juni 2002 om arbejdets udførelse:

§ 13. Ved udførelsen af arbejdet skal det sikres,

- 1) at der er truffet effektive foranstaltninger til at forebygge risiko for sammenstyrtning, nedstyrtning, sammenskrivning, ulykker hidrørende fra elektrisk strøm, rystelser og lignende,

.....

§ 21. En virksomhed, der beskæftiger personer, hvis arbejdskraft er udlejet til den eller på anden måde stillet til rådighed for den af en fremmed virksomhed, har pligt til at sørge for, at arbejdet planlægges, tilrettelægges og udføres sikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt og i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningens regler.

Stk. 2. Inden sådan beskæftigelse påbegyndes, skal virksomheden over for den fremmede virksomhed oplyse følgende, som denne er forpligtet til at videregive til de personer, der skal beskæftiges:

- 1) det krævede faglige niveau, herunder om særlige kvalifikationer er nødvendige,
- 2) eventuelle krav til helbredsattester,
- 3) arbejdets særlige art, herunder eventuelle faremomenter.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1164 af 16. december 1992 om manuel håndtering:

§ 6. Egnede tekniske hjælpemidler skal bruges, når det er muligt og hensigtsmæssigt, og altid når den manuelle transport indebærer fare for sikkerhed eller sundhed.

Maskinsikkerhed ved falsemaskiner

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at falsemaskinerne ved afskærmning, andet sikkerhedsudstyr eller andre sikkerhedstekniske forholdsregler skulle sikres mod, at personer kan komme i berøring med farlige maskindele.

Ved fire falsemaskiner var der mulighed for klemning. Det drejede sig om tre ældre maskiner fra 1993 og en CE-mærket maskine fra 1997.

Det var muligt at få fingrene i klemme ved sammenløb af metalvalser, mellem kniv og falser og ved båndpåløb og ved en arkføders sugehjul. Ved de tre ældre maskiner var det desuden muligt at skære sig på et perforeringshjul.

Nogen af klemstederne var uafskærmede. Andre var normalt afskærmede, men afskærmningen kunne åbnes, uden at maskinerne standsede, eller det var muligt at nå ind under afskærmningen.

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at maskinerne skulle sikres mod, at personer kan komme i berøring med farlige maskindele.

Arbejds miljøklagenævnet lagde vægt på, at det på alle maskinernes foldesektioner var muligt at nå klemsteder ved sammenløb af metalvalser, som ikke standsede ved åbning af støjskærm. Støjskærmen skulle åbnes, når maskinen skulle indstilles mellem opgaverne. Der var risiko for at klemme fingre eller hænder ved indstilling af maskinerne.

Arbejds miljøklagenævnet lagde endvidere vægt på, at der på de tre ældre maskiner var adgang til knivbrud, som var uafskærmede. Der var en rækkeafstand til knivbruddene på 20-25 cm og 60 cm.

Endelig lagde Arbejds miljøklagenævnet vægt på, at der på de ældre maskiner var adgang til pressestationens valsammenløb ved åbning af den uovervågede låge.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at risikoen bestod, uanset om der under normal drift ikke forekom betjening i nærheden af klemstederne, idet ulykker ofte udløses af unormale tilstande som for eksempel papirstop eller skævkøring (j.nr. 2004-10-0025, 0035, 0036).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler, som er ændret ved bekendtgørelse nr. 670 af 7. august 1995 og bekendtgørelse nr. 832 af 27. november 1998:

§ 5. Et teknisk hjælpemiddel, der anvendes ved udførelsen af et arbejde, skal være egnet eller tilpasset hertil, så anvendelsen er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig.

Stk. 2. Valget af et teknisk hjælpemiddel skal ske under hensyn til de forhold, hvorunder det skal anvendes, samt de risici, der måtte opstå ved anvendelsen af det pågældende hjælpemiddel.

Stk. 3. Ved efterkommelsen af gældende krav vedrørende anvendelsen af et teknisk hjælpemiddel skal der i fuldt omfang tages hensyn til den pågældende arbejdsplads og til arbejdsstillingen under anvendelsen samt øvrige ergonomiske forhold.

Stk. 4. Såfremt anvendelsen af et teknisk hjælpemiddel desuagtet indebærer risiko for sikkerhed og sundhed, skal denne imødegås med egnede foranstaltninger, som f.eks. afskærmning, udsugning og særligt sikkerhedsudstyr eller andre sikkerhedstekniske forholdsregler, der sikrer en sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig udførelse af det pågældende arbejde.

§ 6. Et teknisk hjælpemiddel må kun anvendes, hvis det opfylder de krav, der gælder for dets konstruktion, udstyr, sikring m.v. ifølge Arbejdstilsynets bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler og andre særlige regler, der måtte være fastsat herom

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 561 af 24. juni 1994 om indretning af tekniske hjælpemidler, som er ændret ved bekendtgørelse nr. 831 af 27. november 1998:

§ 7. Maskiners og sikkerhedskomponenters indretning skal opfylde de væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav, der er fastsat i bilag I.

Stk. 2. En maskine eller en sikkerhedskomponent kan dog uden at opfylde stk. 1 forevises på messer, udstillinger o.l., hvis det med tydelig skiltning er angivet, at maskinen, henholdsvis sikkerhedskomponenten ikke opfylder lovgivningens krav og ikke kan erhverves, før den er bragt i overensstemmelse hermed. Ved demonstrationer af maskinens og sikkerhedskomponentens funktioner skal der være truffet passende sikkerhedsforanstaltninger til personbeskyttelse.

§ 21. I konstruktionen af et teknisk hjælpemiddel skal indgå sikring mod farer ved hjælpemidlet. Det skal herunder sikres, at

- 1) personer ikke kan komme i berøring med farlige maskindele eller stoffer,
- 2) værktøj, emner eller dele heraf, stænk o.l. ikke kan udslynges til fare for sikkerhed og sundhed, og
- 3) varme, kulde, stråling, støj, vibrationer, støv, fugtighed, røg, dampe, gasser eller andet, som udvikles ved anvendelsen af hjælpemidlet, ikke afgives på en sådan måde, at det frembyder fare for sikkerhed eller sundhed.

Stk. 2. Hvis fornøden sikring ikke kan opnås gennem konstruktionen, skal den gennemføres på betryggende måde ved afskærmning, udsugning, andet sikkerhedsudstyr eller andre sikkerhedstekniske forholdsregler.

Stk. 3. Afskærmninger og andre beskyttelsesanordninger

- 1) skal være solidt fremstillet,
- 2) må ikke forårsage yderligere risici,
- 3) må ikke let kunne flyttes eller sættes ud af drift,
- 4) skal befinde sig i tilstrækkelig afstand fra det farlige område,
- 5) må ikke hindre udsynet under arbejdet mere end højst nødvendigt, og
- 6) skal muliggøre absolut nødvendig indgriben til anbringelse og udskiftning af dele såvel som vedligeholdelsesarbejde, idet adgangen begrænses til det område, hvor arbejdet skal udføres, og så vidt muligt uden afmontering af afskærmning eller anden beskyttelsesanordning.

Bilag I

...

1.3.7. Forebyggelse af risici i forbindelse med bevægelige dele

Maskinens bevægelige dele skal være konstrueret, fremstillet og anbragt således, at enhver risiko undgås, eller, hvis der stadig er risiko, være forsynet med afskærmninger eller beskyttelsesanordninger med henblik på at forhindre enhver risiko for kontakt, som kan frembyde fare.

Der bør træffes alle nødvendige foranstaltninger til at hindre utilsigtet standsning af de bevægelige arbejdsdele. I tilfælde af, at der trods de forholdsregler, der er truffet, alligevel kan indtræde standsning, skal særlige beskyttelsesanordninger, særligt værktøj, brugsanvisningen og evt. en angivelse på maskinen tilvejebringes af fabrikanten, således at det er muligt på ny at igangsætte de pågældende dele uden fare.

1.3.8. Valg af beskyttelse mod risici i forbindelse med bevægelige dele

Afskærmninger eller beskyttelsesanordninger, der anvendes som beskyttelse mod risici i forbindelse med bevægelige dele, skal vælges i forhold til den foreliggende fare. Nedenstående vejledninger skal anvendes ved udvælgelsen.

A. Bevægelige, kraftoverførende dele

Afskærmninger, der er udformet til at beskytte udsatte personer mod farer som følge af bevægelige, kraftoverførende dele (som fx remskiver, remme, tandhjulsforbindelser, tandstænger, drivaksler osv.) skal være:

- Enten faste afskærmninger, i overensstemmelse med kravene i 1.4.1 og 1.4.2.1,
- eller oplukkelige afskærmninger, i overensstemmelse med kravene i 1.4.1 og 1.4.2.2.A.

Sidstnævnte løsning skal benyttes, når det forventes, at der ofte skal foretages indgreb.

B. Bevægelige dele, der bidrager til arbejdet

Afskærmninger eller beskyttelsesanordninger, der er udformet til at beskytte udsatte personer mod farer fra de øvrige bevægelige dele, der bidrager til arbejdet (som f.eks. skærende værktøj, bevægelige dele i presser, cylindre, emner under bearbejdning osv.), skal være:

- Faste afskærmninger så vidt det er muligt, i overensstemmelse med kravene i 1.4.1 og 1.4.2.1,
- eller oplukkelige afskærmninger i overensstemmelse med kravene i 1.4.1 og 1.4.2.2.B eller beskyttelsesanordninger med følere (fx lysbom/gitre, kontaktmåtter), beskyttelsesanordninger, som sikrer en tilstrækkelig afstand til det farlige område (fx tohåndsudløsning), beskyttelsesanordninger, som automatisk forhindrer operatøren eller dele af dennes krop i at nå det farlige område i overensstemmelse med kravene i 1.4.1 og 1.4.3.

Når adgangen til visse bevægelige dele, der bidrager til gennemførelsen af arbejdet, ikke kan forhindres helt eller delvis under deres funktion, idet de operationer, der skal gennemføres, kræver, at operatøren arbejder i nærheden af dem, skal disse elementer, så vidt det er teknisk muligt, være forsynet med:

- Faste afskærmninger i overensstemmelse med kravene i 1.4.1 og 1.4.2.1, der forhindrer adgang til dele, der ikke anvendes til arbejdet,
- og justerbare afskærmninger i overensstemmelse med kravene i 1.4.1 og 1.4.2.3, der kun tillader adgang til de bevægelige dele, der er absolut nødvendige for arbejdets gennemførelse.

1.4. Krav til afskærmninger og beskyttelsesanordninger

1.4.1. Generelle krav

Afskærmninger og beskyttelsesanordninger:

- Skal være solidt fremstillet og må ikke forårsage yderligere risici,
- brugen heraf må ikke uden videre kunne omgås, eller anordningerne kunne sættes ud af drift,
- anordningerne skal sikre en tilstrækkelig afstand til farestedet, og må ikke mere end højst nødvendig hindre udsynet under arbejdet,
- må muliggøre absolut nødvendig anbringelse og/eller udskiftning af værktøj såvel som vedligeholdelsesarbejde, idet adgangen begrænses til det område, hvor arbejdet skal udføres, så vidt muligt uden afmontering af afskærmningen eller beskyttelsesanordningen.

1.4.2. Særlige krav til afskærmninger

1.4.2.1. Faste afskærmninger

Faste afskærmninger skal fastholdes solidt.

De skal fastholdes ved systemer, der gør det nødvendigt at anvende værktøj for at åbne dem. Så vidt muligt må de ikke kunne forblive på plads, når deres fastgørelsesmidler mangler.

1.4.2.2. Bevægelige afskærmninger

A. Oplukkelige afskærmninger af type A skal:

- Så vidt muligt forblive på maskinen, når de åbnes,
- være forsynet med en aflåsningsmekanisme, som gør det umuligt at igangsætte de bevægelige dele, så længe det muliggør adgang til disse dele, og som udløser en stopfunktion, så snart de ikke længere er i aflåst stilling.

B. Oplukkelige afskærmninger af type B skal være konstrueret og indpasset i styringssystemet, således at:

- Igangsætning af de bevægelige dele ikke er mulig, så længe operatøren har mulighed for at nå dem
- den udsatte person ikke kan nå de bevægelige dele, når de er i bevægelse
- deres indstilling kræver en bevidst handling, fx anvendelse af værktøj, en nøgle osv.
- de bevægelige dele standses eller ikke kan sættes i gang, såfremt en del af beskyttelsesanordningen mangler eller svigter
- der ved en egnet afskærmning beskyttes mod fare for udslyngning

1.4.2.3. Justerbare afskærmninger, der begrænser adgangen

Justerbare afskærmninger, der begrænser adgangen til de bevægelige dele, der er strengt nødvendige for arbejdets gennemførelse, skal:

- Kunne indstilles manuelt eller automatisk, afhængigt af det arbejde, der skal udføres
- kunne justeres nemt og uden brug af værktøj
- så vidt muligt mindske faren for udslyngning

Stoffer og materialer

Arbejde med epoxyharpikser og isocyanater kun må udføres af personer, der har gennemgået den særlige epoxyuddannelse

Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynet afgørelse om, at der ikke kunne dispenseres fra kravet om, at arbejde med epoxyharpikser og isocyanater kun måtte udføres af personer, der har gennemgået den særlige epoxyuddannelse.

En virksomhed, som havde formidlet jobtræning til en afghansk flygtning i en autolakeringsvirksomhed, søgte dispensation fra epoxyuddannelsen på grund af medarbejderens manglende sprogkunderskaber.

Medarbejderen skulle gå til hånde og i visse tilfælde foretage slibning, men han skulle ikke sprøjtemale.

Arbejdsgiveren havde tilbudt medarbejderen fastansættelse, men dette var ikke muligt uden dispensation.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke, at sprogvanskeligheder var sådanne særlige forhold, som kunne begrunde, at der blev dispenseret fra kravet om uddannelse.

Arbejdsmiljøklagenævnet lagde vægt på, at udsættelse for epoxyharpikser og isocyanater medførte en betydelig risiko for astma, eksem og lungelidelser. Denne risiko ville mindskes, hvis medarbejderen var opmærksom på risikoen gennem uddannelsen. Uddannelsen kunne gennemføres ved hjælp af tolk.

Arbejdsmiljøklagenævnet lagde endvidere vægt på, at det fremgår af bilag III til bekendtgørelsen om stoffer og materialer, at arbejde med epoxyharpikser og isocyanater kun må udføres af personer, som har gennemgået en særlig uddannelse udarbejdet af arbejdsmarkedets organisationer og godkendt af direktøren for Arbejdstilsynet. (j.nr. 2004-10-0011)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets love bekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 41. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om,

7. at arbejder, der kan medføre betydelig fare for ulykker eller sygdom, kun må udføres af personer, der har gennemgået en nærmere angivet uddannelse, aflagt en prøve eller opnået en bestemt alder,
8. beskæftigelse af personer med legemlige eller åndelige mangler eller lidelser, der kan indebære øget fare for ulykker eller sygdom ved visse arbejder,
9. begrænsninger i adgangen til at lade ansatte arbejde alene.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 292 af 26. april 2001 om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser):

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter ethvert arbejde med stoffer og materialer, herunder fremstilling, anvendelse og håndtering.

Stk. 2. Bekendtgørelsen omfatter endvidere andet arbejde, som på grund af sin art eller de forhold, hvorunder det foregår, kan indebære en fare for sikkerhed og sundhed.

§ 5. Arbejde med stoffer og materialer skal i alle led planlægges og tilrettelægges således, at det kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. § 4 i bekendtgørelse om arbejdets udførelse.

Stk. 2. Unødig påvirkning fra stoffer og materialer skal undgås, jf. §16 i bekendtgørelse om arbejdets udførelse.

Stk. 3. Arbejde med de i bilag I-IV nævnte stoffer og materialer skal ske i overensstemmelse med de særlige krav i bilagene.

§ 24. Direktøren for Arbejdstilsynet kan, hvor særlige forhold foreligger, tillade afvigelser fra bestemmelserne i denne bekendtgørelse, når det skønnes rimeligt og fuldt forsvarligt og i det omfang det er foreneligt med direktiv 98/24/EF af 7. april 1998 om beskyttelse af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet mod risici i forbindelse med kemiske agenser.

Bilag III - Arbejde med epoxyharpikser og isocyanater

.....

3.3 Efter afslutningen af det enkelte arbejde med stofferne eller materialerne og indtil de er udhærdede i

en sådan grad, at faren for sundhedsfarlig påvirkning er ophørt, skal sikkerhedsforanstaltningerne fortsat følges.

3.4 Andre beskæftigede end de, der udfører arbejdet med stofferne eller materialerne eller nødvendigt arbejde i forbindelse hermed, må ikke opholde sig så nær arbejdet, at de kan blive udsat for sundhedsfarlig påvirkning.

.....

7.1 Arbejdet må kun udføres af personer, som har gennemgået en særlig uddannelse udarbejdet af arbejdsmarkedets organisationer og godkendt af direktøren for Arbejdstilsynet.

7.2 Ved fremstilling af stofferne eller materialerne skal 7.1 ikke opfyldes.

Unge under 18 år

Afslag på dispensation fra bekendtgørelsen om unges arbejde.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at der ikke kunne gives dispensation til de 17-årige elevers brug af en træfræser og en afretter/tykkelseshøvl. Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte endvidere, at en sømpistol kun måtte anvendes med max. 12 mm klammer til trykluft og at en havetraktor kun måtte anvendes af unge, der havde traktorkørekort.

En skole, som optog elever i alderen 16-25 år, søgte dispensation fra forbudet om at unge under 18 år må beskæftiges med visse tekniske hjælpemidler.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at der er tale om maskiner, som var farlige, og at det ikke var muligt i tilstrækkelig grad at sikre de unge i forbindelse med arbejde med maskinerne.

I forbindelse med træfræseren og tykkelseshøvlen lagde Arbejds miljøklagenævnet vægt på, at der var tale om hurtigtgående skærende værktøj, og at de unge ved uforsigtig omgang med værktøjet kunne komme i kontakt med de skærende dele.

I forbindelse med sømpistolen lagde Arbejds miljøklagenævnet vægt på, at 50 mm søm kunne medføre væsentligt større skade end 12 mm hæfteklammer.

I forbindelse med havetraktoren lagde Arbejds miljøklagenævnet vægt på, at havetraktoren tilhørte gruppen af tekniske hjælpemidler som traktorer, motorredskaber m.v., som unge under 18 år ikke måtte arbejde med. Det havde derfor ingen betydning, om havetraktoren var konstrueret således, at knivenes bevægelser ophørte, når man rejste sig fra sædet, ligesom ulykker også ville kunne ske på et privat område. Ved at godkende, at havetraktoren måtte anvendes af unge, der havde traktorkørekort var der allerede lempet fra kravet om, at den unge skulle være fyldt 18 år. Der kunne derfor ikke lempes yderligere.

Endelig lagde Arbejds miljølagenævnet vægt på, at det i forbindelse med bekendtgørelsen om unges arbejde var afvejet generelt, under hvilke omstændigheder unge kan arbejde med farlige maskiner og værktøj (j.nr.2004-10-0003).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 60. Ved beskæftigelse af unge under 18 år skal der ved arbejdets planlægning, tilrettelæggelse og udførelse tages hensyn til den unges alder, udvikling og helbredstilstand samt til indvirkningen på skolegang eller anden uddannelse.

.....

Stk. 3. Arbejdsministeren fastsætter nærmere regler om unges beskæftigelse, herunder højere aldersgrænser end 15 år for beskæftigelse ved visse former for arbejde, med henblik på at sikre, at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Der kan fastsættes særlige regler for unge under uddannelse.

.....

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 516 af 14. juni 1996 om unges arbejde:

§ 10. Unge må ikke beskæftiges med de tekniske hjælpemidler, anlæg eller arbejdsprocesser, der er angivet i bilag 1 A, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 2. Unge må ikke beskæftiges med arbejde af tilsvarende farlighed, som nævnt i bilag 1 A.

Stk. 3. Unge, som er fyldt 16 år, må dog beskæftiges med de tekniske hjælpemidler og anlæg, der er angivet i bilag 1 B.

Stk. 4. Unge, som er fyldt 15 år, må i familievirksomheder, herunder landbrugsvirksomheder, beskæftiges med det arbejde, der er angivet i bilag 1 C, når der er givet grundig oplæring og instruktion, og den unge er under opsyn.

§ 49. Direktøren for Arbejdstilsynet kan tillade fravigelser fra kapitel 3 for bestemte fag og faglige områder, eller i enkelttilfælde, når forholdene gør det rimeligt og fuldt forsvarligt, og i det omfang, det er foreneligt med Rådets direktiv 94/33/EF af 22. juni 1994 om beskyttelse af unge på arbejdspladsen.

Bilag 1 A - Ikke udtømmende liste over tekniske hjælpemidler, anlæg og arbejdsprocesser, som unge under 18 år ikke må arbejde med

1) Maskinelt drevne tekniske hjælpemidler

- a. ¹⁾ Maskiner med hurtigtgående skærende værktøj, som fx båndramme- og rundsage, metalrundsage, kædestemmere, klippe- og skæremaskiner, afbarknings-, fælde-, kappe-, kløve- og huggemaskiner, kvas- og flishuggere samt fræse- og høvlemaskiner til træbearbejdning, pålægsmaskiner, boremaskiner med borepatron til mere end 13 mm bor.

- b. ¹⁾ Maskiner med stempellignende bevægelser, som fx hydrauliske og pneumatiske presser, mekaniske presser, friktionspresser, stansemaskiner, maskinhamre, limpresser, kantlimemaskiner, trykstøbemaskiner, brostanser, betonvaremaskiner, plastsprøjter, støbemaskiner, digelpresser, prægemaskiner, affaldspreser og tøjpresser.
- c. ¹⁾ Maskiner med åbne valser eller snegle.
- d. ¹⁾ Blande-, male-, knuse- og hakkemaskiner, afsværimaskiner, rivemaskiner og centrifuger.
- e. Motorkædesave, motorrydningssave og motorhækklippere.
- f. Søm og boltepistoler med undtagelse af sømpistoler til hæfteklammer med en masse på højst 0,3 g.
- g. Apparater til rengøring, maling, rustbeskyttelsesbehandling eller lignende med et arbejdstryk på over 70 bar (7MPa).

¹⁾ Det er dog tilladt unge at anvende de under pkt. 1, a) til d) nævnte tekniske hjælpemidler, der er udformet eller afskærmet således, at de bevægelige og bearbejdende dele er utilgængelige under drift.

2) Traktorer, motorredskaber m.v.

- a. Traktorer, selvkørende mejetærskere og traktorer med jordfræsere for så vidt angår arbejde, som fører eller operatør
- b. Traktorer, som er forsynet med spil, læsse- eller graveaggregater eller med speciel løfteanordning, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.
- c. Grave- og læssemaskiner, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.
- d. Industritruck samt gaffelstablere og gaffeltruck, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.
- e. Skovningsmaskiner.
- f. Håndførte motorredskaber.
- g. Jordfræsere, slåmaskiner, finsnittere og sneslynger.

.....

Bilag 1 B - Liste over tekniske hjælpemidler og anlæg, som unge, der er fyldt 16 år, må beskæftiges med. Listen er en lempelse i forhold til bilag 1 A

- 1) Motorkædesave kan anvendes af unge, hvis de har gennemgået en uddannelse i brug og sikkerhed ved motorkædesave. Direktøren for Arbejdstilsynet skal have anerkendt uddannelsen.

- 2) Traktorer, selvkørende mejetærskere og traktorer med jordfræsere kan anvendes af unge der har traktorkørekort. 3) Inden for landbrug og gartneri kan unge beskæftiges med nedenstående arbejde, eller med arbejde af tilsvarende mindre farlighed:
  - a. Traktorer med frontlæsser, hvis den unge har traktorkørekort.
  - b. Gaffelstablere, der ikke er selvkørende.
  - c. Maskinelt drevne fodervogne, plæneklippere og fejmaskiner.
  - d. Apparater til rengøring, maling, rustbeskyttelsesmidler eller lignende med et arbejdstryk på over 70 bar (7MPa).

Forvaltningsret

Genoptagelse af sag

Arbejdsmiljøklagenævnet genoptog en af klagenævnet truffet afgørelse med den begrundelse, at der var fremkommet nye oplysninger.

Arbejdsmiljøklagenævnet havde opretholdt et påbud til en virksomhed, om at der skulle etableres effektiv procesventilation som punktudsugning ved offset maskinen på virksomheden med mindre virksomheden tog produkter i anvendelse, hvortil procesventilation ikke var nødvendig. Løsningen skulle være direkte udsugning på maskinen, idet nævnet fandt, at der i modsat fald var risiko for at forureningen nåede de ansattes åndedrætszone.

På virksomheden var der etableret procesventilation, ikke som punktudsugning, men i form af fortrængningsventilation og det var gjort gældende, at denne var fuldt ud effektiv.

I forbindelse med en efterfølgende klage til Folketingets Ombudsmand blev det gjort gældende at nævnet burde have sat en yderligere teknisk belysning i gang, før det traf afgørelse i sagen. Der fremkom yderligere den oplysning, at Arbejdstilsynet under et besøg på virksomheden havde udført en simpel røgtest af fortrængningsventilationsanlægget, der ifølge klager viste, at anlægget fungerede effektivt. I forbindelse hermed fremkom Arbejdstilsynet med nye og væsentlige oplysninger om de faktiske arbejdsforhold på virksomheden, herunder oplysninger om hvor de ansatte befandt sig under arbejdet og sin egen praksis efter reglerne om procesventilation.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at der efter fremsendelsen til Folketingets Ombudsmand var fremkommet nye og væsentlige faktiske oplysninger omkring sagens materielle grundlag og besluttede at genoptage behandlingen af sagen. Sagen er ligeledes refereret under afsnittet om Arbejdsstedets indretning (j.nr. 2003-10-0077).

Regler

De forvaltningsretlige principper vedrørende genoptagelse af sager er ikke kodificerede i lovform.

Genoptagelse af sag

Arbejdsmiljøklagenævnet genoptog en sag med den begrundelse, at der var kommet væsentlig nye oplysninger af betydning for sagen.

Arbejdsmiljøklagenævnet havde truffet afgørelse om, at der i et autoværksted skulle etableres rumventilation som supplement til procesudsugning. Nævnet havde ikke fundet grundlag for et krav om at foretage målinger af luften og henviste til oplysningerne i sagen og praksis i lignende sager.

Udover utilfredshed med manglende dialog med Arbejdstilsynet fandt virksomheden kravet om rumventilation konkurrenceforvridende i forhold til andre autoværksteder i området, der ikke havde fået lignende påbud. Virksomheden henviste til en række navngivne værksteder, hvor tilsynet havde været på besøg og, hvor der efter klagers oplysning ikke var stillet krav om rumventilation.

Nævnet besluttede, at genoptage sagen under henvisning til de fremkomne oplysninger og oversende klagen over den manglende dialog med Arbejdstilsynet til behandling i Beskæftigelsesministeriet (j.nr. 2004-10-0001).

Regler

De forvaltningsretlige principper vedrørende genoptagelse af sager er ikke kodificerede i lovform.

Efterkommelsesfrist

Afslag på forlængelse af efterkommelsesfrist

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt efterkommelsesfristen for indretning af pc-arbejdsborde samt uhensigtsmæssig blanding i pc-skærme.

Virksomheden anmodede for 2. gang om forlængelse af efterkommelsesfristen vedrørende 3 påbud om indretning af pc-arbejdspladser, hvor 1. påbud oprindeligt var givet i januar 2002 med frist til februar 2003, der yderligere var forlænget til marts 2004.

Virksomheden henviste i klagen til, at der skulle indkøbes nye kontormøbler men at de fysiske rammer for kontorindretningen først skulle være på plads, og at der var tale om et ombygningsprojekt, der havde vist sig at være bekosteligt og tidskrævende.

Nævnet lagde ved afslaget vægt på, at der ved fastsættelsen af efterkommelsesfristen i de 3 påbud og forlængelsen heraf havde været taget hensyn til, at der skulle ske ombygning og nyindretning af kontorlokalerne med indkøb af nye kontormøbler (j.nr. 2004-10-0042).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

.....

Forlængelse af efterkommelsesfrist

Arbejdsmiljøklagenævnet forlængede efterkommelsesfrist ved arbejde med transport af gipsplader til den 1. april 2005.

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt i sagen 2003-10-0043 et påbud om, at virksomheden skulle sikre, at arbejdet med transport af gipsplader blev udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Dette betød, at der skulle anvendes egnede tekniske hjælpemidler. Efterkommelsesfristen blev fastsat til den 18. august 2004.

Virksomheden anmodede derpå om en forlængelse af efterkommelsesfristen, bl.a. fordi der endnu ikke fandtes en motoriseret transportvogn.

Nævnet forlængede efterkommelsesfristen til den 1. april 2005, da det var oplyst, at der var et teknisk hjælpemiddel under udvikling. Nævnet lagde samtidig vægt på, at transporten af gipsplader indtil videre ville ske ved hjælp af 2-4 personer og bemærkede, at der kunne lastes færre plader på vognen. Endvidere kunne der lastes med mindre plader, således at den samlede vægt blev formindsket (j.nr. 2004-10-0070).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

.....

Diverse

Udbyderansvar på busområdet

Arbejdsmiljøklagenævnet var ikke enig med Arbejdstilsynet i, at der ikke var nogen umiddelbare mangler i relation til arbejdsmiljølovgivningen i forbindelse med to trafikselskabers tilbud.

Det var blevet gjort gældende, at to udbydende trafikselskaber havde valgt, at ignorere kravet om at videregive oplysninger om arbejdsmiljøet i forbindelse med udbudet og der blev i den forbindelse anført en række konkrete eksempler på forhold, hvor man fandt, at trafikselskaberne ikke havde levet op til udbyderansvaret. Det drejede sig bl.a. om fremkommelighed, trafik i myldretid, vejbump, chikaner, manglende pauser og pausefaciliteter samt trussel om vold og røveri.

I forbindelse med den udbudte opgave var det alene oplyst, at der ikke stilles særlige krav til arbejdsmiljøet i udbudsmaterialet.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at udbudsmaterialet skal indeholde oplysning om særlige, væsentlige arbejdsmiljøforhold. Nævnet fandt, at det er formålet med loven, at udbyder pålægges at afdække arbejdsmiljøforhold, som er relevante for at opgaven kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Nævnet fandt derefter, at udbudsmaterialet fx. skal oplyse om særlige trafikale forhold, chikaner og vejbump, og at udbudsmaterialet som minimum skal oplyse, at der i relation til f.eks. vejbump og chikaner ikke er arbejdsmiljøforhold, som tilbudsgiver skal iagttage i forbindelse med arbejdets tilrettelæggelse.

Nævnet lagde vægt på, at loven har et præventivt sigte, og at udbyder derfor på et tidligt tidspunkt i processen skal være med til at forebygge arbejdsmiljøproblemers opståen. Nævnet lagde endvidere vægt på, at loven har til formål, at udbyder tidligt pålægges et medansvar for, at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Nævnet ændrede således Arbejdstilsynets afgørelse og bemærkede samtidig, at afgørelsen er en konstatering af en overtrædelse af bekendtgørelsen og at der ikke efter bekendtgørelsen er mulighed for at stille krav om fornyet udbud (j.nr. 2004-10-0018).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999 med de ændringer, der følger af lov nr. 331 af 16. maj 2001:

§ 33 a. Den, der udbyder en tjenesteydelse, skal ved udarbejdelsen af sit udbudsmateriale i forbindelse med udbudet påse, at der er taget hensyn til sikkerheden og sundheden ved opgavens udførelse. Udbyder skal endvidere sørge for, at udbudsmaterialet indeholder relevante oplysninger om særlige, væsentlige arbejdsmiljøforhold, der er forbundet med opgavens udførelse med henblik på, at den, der udfører opgaven, får kendskab hertil.

Stk. 2. Udbyder skal i øvrigt medvirke til, at den udbudte opgave kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt af den arbejdsgiver, der har fået opgaven tildelt.

Beskæftigelsesministeriets bekendtgørelse nr. 1109 af 17. december 2001 om pligter efter lov om arbejdsmiljø i forbindelse med udbud af tjenesteydelser:

§ 3. Den, der udbyder en tjenesteydelse, skal ved udarbejdelsen af sit udbudsmateriale sørge for, at der er taget hensyn til sikkerheden og sundheden ved tjenesteydelsens udførelse. Der må således ikke i den beskrivelse af arbejdet, der er angivet i udbudet, foreskrives eller forudsættes anvendt arbejdsmetoder, arbejdsprocesser og arbejdsgange, der ikke er i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen.

§ 4. Udbyder af en tjenesteydelse skal desuden sørge for, at der i udbudsmaterialet er givet relevante oplysninger om de særlige, væsentlige arbejdsmiljøforhold, der er forbundet med tjenesteydelsens udførelse og det regelgrundlag, som gælder for disse særlige, væsentlige arbejdsmiljøforhold, og som tilbudsgiver ikke på forhånd har viden om ud fra et almindeligt kendskab til den branche, som tjenesteydelsen vedrører.

Stk. 2. Udbyder skal endvidere give oplysning om:

- 1) Udbyders eventuelle optegnelser om arealangivelser og foretagne tidsstudier.
- 2) Arbejdstilsynets påbud eller vejledning til udbyder og andet relevant materiale af betydning for tjenesteydelsens udførelse.

Stk. 3. Det skal angives i udbudsmaterialet, om udbyder stiller særlige krav til arbejdsmiljøet i forbindelse med den udbudte tjenesteydelse, eller om dette ikke er tilfældet, og om udbyder stiller krav til tilbudsgiver om kontrol af overholdelsen af eventuelle krav.

Stk. 4. Udbyder skal i udbudsmaterialet opfordre tilbudsgiver til i tilbudsmaterialet at beskrive:

- 1) Hvordan tilbudsgiver vil varetage de særlige, væsentlige arbejdsmiljøforhold, som udbyder har oplyst om i udbudsmaterialet.
- 2) Hvordan tilbudsgiver løbende vil føre effektivt tilsyn og kontrol med sikkerheden og sundheden i forbindelse med den forsvarlige håndtering af de særlige, væsentlige arbejdsmiljøforhold, som udbyder har oplyst om i udbudsmaterialet.

§ 5. Udbyder af en tjenesteydelse skal i alle forhold, som udbyder har direkte indflydelse på, i øvrigt medvirke til, at den udbudte tjenesteydelse kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt efter arbejdsmiljølovgivningen af den arbejdsgiver, der skal udføre tjenesteydelsen. Udbyder må således ikke på områder, som udbyder har direkte indflydelse på, gennem handlinger eller undladelser direkte eller indirekte lægge hindringer i vejen for arbejdsgiverens muligheder for at planlægge, tilrettelægge og udføre tjenesteydelsen.

Stk. 2. Tilsvarende gælder, hvor udbyder i kraft af sin myndighedsrolle på det pågældende område har indflydelse på forhold, der har direkte betydning for tjenesteydelsens udførelse.

Klagefrist

Overskridelse af klagefristen

Arbejds miljøklagenævnet fandt ikke, at juleferie og det forhold at kommunens bygnings sagkyndige ikke deltog i tilsynsbesøget kunne begrunde, at en sag blev behandlet trods overskridelse af klagefristen.

Arbejdstilsynet gav en kommune et påbud om nedbringelse af unødigt støj i skolefritidsordningen. Kommunen klage for sent over påbudet og anførte, at det på grund af jul og nytår ikke havde været muligt at foretage en central politisk vurdering i kommunen, hvilket først var sket ved beslutning i økonomiudvalget ved klagens indgivelse. Herudover anførte kommunen, at påbudet ikke kunne accepteres, idet kommunen bl.a. ikke var repræsenteret ved kommunens bygnings sagkyndige i forbindelse med Arbejdstilsynets gennemgang.

Klagenævnet fandt ikke, at der var en særlig grund til at se bort fra fristoverskridelsen og behandle sagen. Det forhold, at kommunen på grund af juleferie ikke fandt det praktisk muligt at realitetsbehandle påbudet inden fristens udløb var ikke en særlig grund, da kommunen i forbindelse med indgivelse af klagen kunne have bedt om at komme med uddybende bemærkninger senere. Heller ikke det forhold, at kommunens bygnings sagkyndige ikke var inddraget i Arbejdstilsynets besøg var en særlig grund, idet kommunen havde haft mulighed for at indkalde pågældende, da besøget var varslet i god tid (j.nr. 2004-10-0013).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 81. Klage over en afgørelse truffet af Arbejdstilsynet i henhold til denne lov, jf. dog stk. 6, kan indbringes for Arbejds miljøklagenævnet inden fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

.....

Stk. 4. Når særlige grunde taler derfor, kan Arbejds miljøklagenævnet behandle en klage og tillægge denne opsættende virkning, selv om klagen ikke er fremkommet rettidigt.

.....

Overskridelse af klagefristen

Arbejds miljøklagenævnet afviste at behandle klage, da klagefristen på 4 uger var overskredet og sagen ikke var principiel.

Arbejdstilsynet havde givet afslag på ansøgning om dispensation vedr. sikkerhedsorganisation.

Det pågældende provsti havde i sin klage erkendt, at klagefristen var klart overskredet men ønskede klagen behandlet trods fristoverskridelsen. Provstiet begrundede dette med, at provsten havde haft orlov og at provstiudvalget ikke kunne træffe afgørelse om klage uden provsten, at arbejdet med sikkerhedsorganisation foregår ved hjælp af frivilligt arbejde, hvorfor der ikke er de nødvendige ressourcer til at følge gængse arbejdsrutiner og at nævnet ikke har behandlet sager om ændret organisering af sikkerhedsarbejdet i henhold til de nye regler og at det derfor har principiel interesse om Arbejdstilsynets tolkning af virksomhedsbegrebet stemmer overens med lovgivningens ånd.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke, at det anførte var en særlig grund til at behandle sagen trods fristoverskridelsen. Det forhold, at Arbejdsmiljøklagenævnet ikke har behandlet sager om ændret organisering af sikkerhedsarbejdet i henhold til de nye regler, fandt nævnet ikke var et principielt spørgsmål, der kunne begrunde en dispensation fra klagefristen (j.nr. 2004-10-0038).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 81. Klage over en afgørelse truffet af Arbejdstilsynet i henhold til denne lov, jf. dog stk. 6, kan indbringes for Arbejdsmiljøklagenævnet inden fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.
.....

Stk. 4. Når særlige grunde taler derfor, kan Arbejdsmiljøklagenævnet behandle en klage og tillægge denne opsættende virkning, selv om klagen ikke er fremkommet rettidigt.
.....

Overskridelse af klagefristen

Arbejdsmiljøklagenævnet afviste at behandle klage, da klagefristen på 4 uger var overskredet med 1 dag.

Arbejdstilsynet havde truffet en afgørelse om etablering af gasdetektorer på et renseanlæg. Kommunens klage over afgørelsen blev sendt dels pr. brev dels pr. mail, begge dateret dagen efter udløbet af klagefristen på 4 uger. Klagefristen i relation til brevet var således overskredet med 4 dage og i relation til mailen med 1 dag.

Kommunen gjorde gældende, at den ikke havde kunnet klage før den havde vished for om Arbejdstilsynet ville acceptere dens løsningsforslag på problemet og anførte, at sagen havde stor betydning for mange renseanlæg i hele landet.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at overskridelse af klagefristen med 1 dag var tilstrækkeligt til at afvise at behandle sagen.

Nævnet fandt ikke, at der var principielle spørgsmål i sagen, der kunne begrunde en dispensation fra klagefristen (j.nr. 2003-10-0095).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 81. Klage over en afgørelse truffet af Arbejdstilsynet i henhold til denne lov kan indbringes for Arbejdstilsynets klagenævn inden fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

.....

Stk. 4. Når særlige grunde taler derfor, kan Arbejdstilsynets klagenævn behandle en klage og tillægge denne opsættende virkning, selv om klagen ikke er fremkommet rettidigt.

.....

Overskridelse af klagefristen

En virksomhed havde klaget over et af Arbejdstilsynets afgivet påbud over 1 måned efter klagefristens udløb. Arbejdstilsynets klagenævn traf afgørelse om, at klagen skulle behandles trods fristoverskridelsen.

Arbejdstilsynet traf den 18. juli 2003 afgørelse om tre væsentlige problemer i en virksomhed. Ved brev modtaget i Arbejdstilsynet den 16. september 2003 blev der klaget over to af de væsentlige problemer. Klagefristen på 4 uger var således overskredet med mere end 1 måned.

Klager fandt ikke, at der skulle etableres kontrolanordning på procesventilation i køkkenet og heller ikke installeres alarm på fryserummene, idet det blev anført, at det kun fandtes et fryserum og at der ikke var nogen risiko ved lukkeanordningen på fryserummet.

Arbejdstilsynet oplyste, at virksomheden var personligt eget og at klager, som var ejer af virksomheden på det pågældende tidspunkt var hospitalsindlagt. Det fremgik endvidere, at klagers ægtefælle havde anmodet om forlængelse af efterkommelsesfrist og tilbagemeldingsfrist under henvisning til klagers sygdom. Der havde således været kontakt mellem Arbejdstilsynet og klagers ægtefælle indenfor klagefristen.

Arbejdstilsynets klagenævn fandt, at der var særlige grunde til at se bort fra fristoverskridelsen og traf afgørelse om, at klagen skulle behandles trods fristoverskridelsen. Nævnet lagde vægt på, at virksomhedens ejer havde været langvarigt hospitalsindlagt på det tidspunkt, hvor Arbejdstilsynet traf afgørelsen. Endvidere lagde nævnet vægt på, at ægtefællen flere gange henvendte sig til Arbejdstilsynet om forlængelse af efterkommelsesfrist og tilbagemeldingsfrist med henvisning til hans sygdom og hospitalsindlæggelse (j.nr. 2004-10-0017).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 81. Klage over en afgørelse truffet af Arbejdstilsynet i henhold til denne lov, jf. dog stk. 6, kan indbringes for Arbejdstilsynets klagenævn inden fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

.....

Stk. 4. Når særlige grunde taler derfor, kan Arbejds miljøklagenævnet behandle en klage og tillægge denne opsættende virkning, selv om klagen ikke er fremkommet rettidigt.

.....

Nævnets kompetence

Arbejds miljøklagenævnets kompetence omfatter ikke behandling af klager over fortolkning af regelgrundlaget

I forbindelse med godkendelse af en BST og efterfølgende kontrolbesøg med opfølgning konstaterede DANAK, at BSTen ikke rådede over de nødvendige kompetencer vedrørende psykisk arbejdsmiljø. BSTs advokat klagede til Arbejdstilsynet over, at DANAK i sin forvaltning af bekendtgørelsen om bedriftssundhedstjeneste stillede generelle uddannelsesmæssige krav til BST-centre. Tilsynet henviste til DANAKs praksis på området og til, at der ikke udelukkende stilles generelle uddannelsesmæssige krav til varetagelsen af faglig rådgivning.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at sagen drejede sig om en fortolkning af regelgrundlaget og, da nævnet ikke er kompetent til at behandle et sådant spørgsmål, oversendte sagen til behandling i Beskæftigelsesministeriet (j.nr. 2003-10-0030).

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. Arbejdsministeriets lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999:

§ 81. Klage over en afgørelse truffet af Arbejdstilsynet i henhold til denne lov, jf. dog stk. 6, kan indbringes for Arbejds miljøklagenævnet inden fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

.....

Stk. 2. Klagen sendes til Arbejdstilsynet. Hvis Arbejdstilsynet fastholder afgørelsen, videresendes klagen til behandling i Arbejds miljøklagenævnet.

Fakta om Arbejdsmiljøklagenævnet

Formål og kompetence

Arbejdsmiljøklagenævnet er sidste administrative klageinstans i klager over afgørelser truffet af Arbejdstilsynet i henhold til arbejdsmiljølovgivningen.

Nævnets kompetence omfatter de forvaltningsretlige spørgsmål som måtte knytte sig til de indbragte afgørelser.

Klager, der udelukkende angår forvaltningsretlige spørgsmål i relation til Arbejdstilsynets sagsbehandling skal derimod indbringes for beskæftigelsesministeren. Det samme gælder for klager over Arbejdstilsynets administration og myndighedsudøvelse. Responderende og vejledende virksomhed falder tillige uden for Arbejdsmiljøklagenævnets kompetence.

Nævnet er øverste administrative klageinstans og nævnets afgørelser kan derfor ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Afgørelserne kan dog indbringes for Folketingets Ombudsmand eller ved civile søgsmål ved domstolene.

Sagsbehandling og afgørelse

I forbindelse med sagsbehandlingen anvender Arbejdsmiljøklagenævnet de materielle regler, der gælder for arbejdsmiljøområdet. Herudover gælder forvaltningsloven også for nævnets virksomhed. I forbindelse med behandlingen og oplysningen af en sag anvendes således forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Med hensyn til sagens oplysning gælder officialprincippet, og parterne inddrages i sagsforberedelsen gennem partshøring.

Afgørelser træffes som udgangspunkt i møder med deltagelse af nævnets medlemmer. Nævnsmøderne afholdes som hovedregel 1 gang om måneden. I sager, der alene vedrører efterkommelsesfrist, opsættende virkning eller for sent indgivne klager, har nævnets formand dog kompetence til at træffe afgørelse på nævnets vegne, medmindre et eller flere af nævnets medlemmer begærer sagen mødebehandlet. Efter en skriftlig høring af nævnet kan formanden eller dennes stedfortræder træffe afgørelse på nævnets vegne i sager, hvor der er en fast praksis, eller som i øvrigt ikke giver anledning til tvivl.

Der foretages en fuldstændig efterprøvelse af såvel rets- som skønsspørgsmål, herunder hjemmelsspørgsmål. Nævnets afgørelser skal være ledsaget af en begrundelse. Afgørelser af principiel betydning offentliggøres udover i årsberetningen i nævnets nyhedsbreve.

Klagefrister og opsættende virkning

Klager over Arbejdstilsynets afgørelser efter arbejdsmiljøloven skal indbringes for Arbejdsmiljøklagenævnet inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Klagen skal sendes til Arbejdstilsynet, som vurderer sagen på ny. Hvis Arbejdstilsynet helt eller delvist fastholder sin afgørelse, videresendes klagen til Arbejds miljøklagenævnet.

Arbejds miljøklagenævnet anser en klage for rettidig, hvis den er poststempelt senest 2 hverdage + 4 uger efter datoen for afsendelsen af Arbejdstilsynets afgørelse.

For sent indkomne klager vil som udgangspunkt blive afvist. Foreligger der særlige grunde, kan nævnet dog beslutte at behandle en klage, selv om klagen ikke er fremkommet rettidigt.

Klage til Arbejds miljøklagenævnet har som udgangspunkt opsættende virkning, indtil Arbejds miljøklagenævnets afgørelse foreligger.

Klage har dog ikke opsættende virkning ved påbud, hvorefter forholdene straks skal bringes i orden ("strakspåbud"), påbud, hvorefter faren straks skal imødegås, herunder at arbejdet skal standses ("forbud") samt påbud til leverandører om at levering eller markedsføring skal standses eller det pågældende produkt tilbageholdes.

Herudover kan Arbejds miljøklagenævnet beslutte at fratage en klage opsættende virkning, fx under henvisning til forholdenes uforsvarlighed.

Information om nævnet

Arbejds miljøklagenævnets nyhedsbrev, "Afgørelser fra Arbejds miljøklagenævnet", udkommer ca. 1 gang i kvartalet. Nyhedsbrevene er tilgængelige på Arbejds miljøklagenævnets hjemmeside www.ama.dk, hvor diverse yderligere information vedrørende nævnet også kan findes. Der kan abonneres på Nyhedsbrevet på hjemmesiden.

Medlemmer

Arbejds miljøklagenævnet havde den 31. december 2004 følgende sammensætning:

Formandskab:

Formand Lisbet Jensen.

Stedfortræder kontorchef Lone Adler.

Beskikkede medlemmer og stedfortrædere:

3 medlemmer er udpeget af Landsorganisationen i Danmark:

Konsulent Erik Nygaard, Forbundet af Offentligt ansatte.

Miljøkonsulent Steen Mejlby, Specialarbejderforbundet i Danmark.

Konsulent Jan Tøft Rasmussen, Dansk Metalarbejderforbund.

Suppleanter:

Konsulent Bjarne Petersen, Handels- og Kontorforbundet i Danmark.

Faglig medarbejder Kjeld Sørensen, Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark.

Konsulent Niels Sørensen, Landsorganisationen i Danmark.

1 medlem er udpeget af Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd:

Faglig sekretær Helle Bang Hjorth, Funktionærernes- og Tjenestemændenes Fællesråd.

Suppleant:

Faglig sekretær Gitte Daugaard, Funktionærernes- og Tjenestemændenes Fællesråd.

1 medlem er udpeget af Akademikernes Centralorganisation:

Konsulent Liselotte Jespersen, Dansk Magisterforening.

Suppleant:

Chefkonsulent Karen Skytte, Akademikernes Centralorganisation.

1 medlem er udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening:

Chefkonsulent Torben A. Sørensen, Dansk Arbejdsgiverforening.

Suppleant:

Underdirektør Thomas Philbert Nielsen, Dansk Arbejdsgiverforening.

1 medlem er udpeget af Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger og Landbrugsraadet i Fællesskab:

Advokat Hanne Lindberg Greisen, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger og Landbrugsraadet i Fællesskab.

Suppleant:

Fuldmægtig Carsten Jensen, De danske Landboforeninger.

1 medlem er udpeget af Finanssektorens Arbejdsgiverforening:

Advokat Merete Preisler, Finanssektorens Arbejdsgiverforening.

Suppleant:

Underdirektør Jannik Dresling, Finanssektorens Arbejdsgiverforening.

1 medlem er udpeget af Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Københavns og Frederiksberg Kommuner samt Finansministeriet i fællesskab:

Chefkonsulent Preben Meier Pedersen, Kommunernes Landsforening.

Suppleanter:

Fuldmægtig Anne Rosendal, Personalestyrelsen.

Vakant, Amtsrådsforeningen.

1 medlem er udpeget af Ledernes Hovedorganisation:

Kontorchef Lars Andersen, Ledernes Hovedorganisation.

Suppleant:

Arbejdsmiljøkonsulent Signe Bergmann, Ledernes Hovedorganisation.

1 medlem er udpeget af Justitsministeriet:

Fuldmægtig Johannes Martin Fenger, Justitsministeriet.

Suppleant:

Fuldmægtig Louise Vadheim Mortensen, Justitsministeriet.

1 medlem er udpeget af Danmarks Tekniske Universitet:

Professor Per Langaa Jensen, Danmarks Tekniske Universitet.

Suppleant:

Lektor Ole Broberg, Danmarks Tekniske Universitet.

1 medlem er udpeget af Indenrigs- og Sundhedsministeriet:

Overlæge Lilli Kirkeskov Jensen, Arbejdsmedicinsk afd. i Skive

Suppleant:

1. reservelæge Anette Kærgaard, Arbejdsmedicinsk Klinik i Herning

Personale

Sekretariatsbetjeningen af Arbejdsmiljøklagenævnet blev pr. 31. december 2004 varetaget af følgende:

Formand og daglig leder af sekretariatet cand.jur. Lisbet Jensen

Stedfortræder cand.jur. Lone Adler

Specialkonsulent cand.jur. Linda Chas Madsen

Fuldmægtig cand.jur. Siri Leth Stolzenbach

Fuldmægtig cand.jur. Kenn Erik Tranemose

Statistik

De statistiske oplysninger i årsberetningen for 2004 er forbundet med nogen usikkerhed.

Tabel 1. Antal afgørelser og omgørelsesprocent fordelt på sagsområde*

Sagsområde	Antal afgørelser	Ændrede Afgørelser	Omgørelsesprocent
Sikkerhedsarbejde	2	0	0 %
Bedriftssundhedstjeneste	2	1	50 %
Arbejdets udførelse	23	2	9 %
Arbejdsstedets indretning	24	6	25 %
Tekniske hjælpemidler	24	0	0 %
Stoffer og materialer	4	0	0 %
Unge under 18 år	1	0	0 %
Forvaltningsret	2	0	0 %
Efterkommelsesfrist	9	4	44 %
Diverse	2	1	50 %
Total	93	14	15 %
Klagefrist	20		
Nævnets kompetence	4		
Ombudsmandssager**	1		
Total	118		

* Der er medregnet 16 sager, som blev afgjort på møde i 2004, men for hvilke afgørelserne først blev udsendt i 2005.

** Der er en enkelt Ombudsmandssag inden for sagsområdet "Arbejdsstedets indretning".

Bemærkninger til tabel 1: Tabellen viser, at nævnets afgørelser fortrinsvist har vedrørt de 3 områder om arbejdets udførelse, arbejdsstedets indretning og tekniske hjælpemidler. Herudover har der været en del sager om klagefrist.

Omgørelsesprocenten for afgørelser var i 2004 15 %. Omgørelsesprocenten er udtryk for den procentvise andel af afgørelserne, hvor nævnet helt eller delvist har ændret Arbejdstilsynets afgørelser. I omgørelsesprocenten er også medtaget nævnets afgørelser om at hjemvise en sag til fornyet behandling i Arbejdstilsynet. Spørgsmål om overskridelse af klagefrist og nævnets kompetence forelægges nævnet, uden at der foreligger en afgørelse herom fra Arbejdstilsynet. Derfor er der ikke beregnet en omgørelsesprocent for disse sager.

Tabel 2. Antal oprettede sager fordelt på sagstype

Sagstype	Antal oprettede sager
Klagesager	129
Genoptagelsessager	4
Ombudsmandssager	1
Total	133

Bemærkninger til tabel 2: Tallene viser, at der blev oprettet 133 sager i 2004, og at 129 heraf var klagesager. Tallene over oprettede klagesager er alene udtryk for det samlede antal indgivne klager over Arbejdstilsynets afgørelser. Klager skal sendes til Arbejdstilsynet, som revurderer sagen og kan beslutte at give klager ret. Hvis Arbejdstilsynet fastholder sin afgørelse, bliver sagen sendt til nævnet. Det er derfor alene de sager, hvor Arbejdstilsynet fastholder sin afgørelse, der bliver registreret i nævnet som klagesager.

Tabel 3. Antal afgørelser fordelt på afgørelsesform*

Afgørelsesform	Antal afgørelser
Afgørelser på nævnsmøde	117
Formandsafgørelser	0
Total	117

* Der er medregnet 16 sager, som blev afgjort på møde i 2004, men for hvilke afgørelserne først blev udsendt i 2005.

Bemærkninger til tabel 3: Tallene viser, at alle 117 afgørelser blev truffet på nævnsmøde med deltagelse af nævnsmedlemmerne.

Tabel 4. Antal afsluttede sager fordelt på afslutningsform*

Afslutningsform	Antal afsluttede sager
Afgørelser	117
Klage trukket/bortfaldet o.l.	16
Total	133

* Der er medregnet 16 sager, som blev afgjort på møde i 2004, men for hvilke afgørelserne først blev udsendt i 2005.

Bemærkninger til tabel 4: Tallene viser, at der er truffet afgørelse i 88 % af de i alt 133 afsluttede sager. 12 % af sagerne er afsluttede på grund af, at klager har trukket klagen tilbage, eller at sagen er bortfaldet af andre grunde.

Tabel 5. Gennemsnitlig sagsbehandlingstid for afsluttede sager

Afslutningsform	Antal dage
Afgørelse på nævnsmøde	180
Formandsafgørelse	./.
Klage trukket/bortfaldet o.l.	72
Alle afsluttede sager	167

Bemærkninger til tabel 5: Tallene viser, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for alle afsluttede

sager har været 167 dage, svarende til 5,6 måneder. En afgørelse, der er truffet på nævnsmøde, har gennemsnitligt været 180 dage undervejs, svarende til 6 måneder.

Emneregister 2000-2004

(Tallene i parentes henviser til årsberetningen for det pågældende år og sidetal. For så vidt angår ældre sager henvises til tidligere årsberetninger.)

Sikkerhedsarbejde

Virksomheds etablering af sikkerhedsorganisation

2002-10-0036. En virksomhed klagede over et påbud om etablering af sikkerhedsorganisation, idet ingen af de ansatte på virksomheden ønskede at blive valgt til sikkerhedsrepræsentant. (2002.20)

Dispensation fra reglerne om sikkerhedsorganisation

2002-10-0037. Arbejds miljøklagenævnet fandt, at det arbejde klienterne på et forsorgshjem udførte var omfattet af arbejdsmiljølovens bestemmelser om organisering af sikkerhedsarbejde, men at der kunne gøres dispensation fra bestemmelserne. (2002.24)

Sikkerhedsudvalgsformands kompetence

2001-10-0067. Arbejds miljøklagenævnet fastslog, at der skulle være overensstemmelse mellem arbejdsgiveren og dennes repræsentant i sikkerhedsudvalget, idet sikkerhedsudvalget ellers ikke ville kunne fungere som forudsat i lovgivningen (2001.30)

Skriftlig arbejdspladsvurdering

2000-10-0094. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt tilsynets afgørelse om, at en restaurant skulle lave en skriftlig arbejdspladsvurdering (APV). Nævnet forlængede dog efterkommelsesfristen med 1 måned.(2001.42)

Oprettelse af sikkerhedsorganisation

2000-10-0085. Arbejds miljøklagenævnet ophævede tilsynets afgørelse om, at en restaurant skulle oprette en sikkerhedsorganisation.(2001.38)

2000-10-0091. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt tilsynets afgørelse om, at en restaurant skulle oprette en sikkerhedsorganisation.(2001.36)

Ikke dispensation fra pligten til etablering af sikkerhedsorganisation

2000-10-0067. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afslag på ansøgning om dispensation, men fandt i modsætning til Arbejdstilsynet, at der i reglerne var hjemmel til at meddele dispensation.(2001.40)

Ophævelse af påbud om at sikkerhedsorganisation skulle udvides

2003-10-0028. Arbejds miljøklagenævnet ophævede Arbejdstilsynets påbud om, at en eksisterende

sikkerhedsorganisation skulle udvides med en eller flere sikkerhedsgrupper. (2003.16)

Dispensation fra antallet af sikkerhedsgrupper

2004-10-0010. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt afslag på dispensation fra reglerne om antallet af sikkerhedsgrupper uanset sikkerhedsudvalgets enighed i ansøgningen. (2004.15)

Bedriftsundhedstjeneste

Gebyr for kontrolbesøg i bedriftssundhedstjeneste (BST)

2000-10-0125. Arbejdsmiljøklagenævnet ophævede en afgørelse fra Arbejdstilsynet om, at Dansk Akkrediterings (DANAK) afgørelse om pålæggelse af gebyr i forbindelse med kontrolbesøg i en BST skulle fastholdes.(2001.42)

Introuddannelse efter 4 års ansættelse

2002-10-0090. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at en virksomhed ikke kunne få dispensation fra kravet om obligatorisk introduktionsuddannelse. (2002.26)

Dispensionsansøgning om BST-medarbejders deltagelse i introduktionskurset

2002-10-0040. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om at der ikke skulle gives dispensation for reglerne om deltagelse i introduktionsuddannelsen. (2002.30)

Tilbagekaldelse af godkendelse af en BST-medarbejders kvalifikationer.

2002-10-0058. Arbejdstilsynet opretholdt DANAKs afgørelse, selvom BST'en gjorde gældende, at DANAK tidligere havde godkendt kvalifikationer hos den person, DANAK nu fandt ukvalificeret. Klagenævnet fandt, at hensynet til BST'ens berettigede forventning om en godkendelse, gjorde at godkendelsen uden vilkår alligevel skulle opretholdes. (2002.34)

Dispensation fra kravet om introduktionsuddannelse

2002-10-0090. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om afslag på dispensation om undtagelse fra kravet om obligatorisk introduktionsuddannelse for en medarbejder ansat hos en BST. (2003.20)

Tilslutning eller etablering af BST

2003-10-0029. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at virksomheden skulle tilslutte sig eller etablere BST for samtlige ansatte. (2003.24)

Dispensation fra fristen til aflevering af regnskab

2004-10-0116. Arbejdsmiljøklagenævnet forlængede den 2-årige frist for aflevering af endeligt regnskab for statstilskud til oprettelse af BST. (2004.17)

Arbejdets udførelse

Ensidigt gentaget arbejde på slagteri

2000-10-0114-0116. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at effektiviteten skulle nedsættes på udbeningsafdelinger, eventuelt gennem nedsættelse af akkordnormer eller arbejdstid med udskæring.(2001.46).

Hjælpemidler skulle bruges ved løft

2000-10-0090. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt påbud om anvendelse af hjælpemidler ved udbringning af hårde hvidevarer.(2001.48).

Fysiske belastninger – Plejearbejde

2001-10-0039. Nævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om plejearbejde i et privat hjem.(2001.52).

Unødig fysisk belastning og u hensigtsmæssige arbejdsstillinger

2000-10-0108. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte et påbud om, at en virksomhed skulle træffe effektive foranstaltninger imod, at de ansatte blev udsat for unødige og sundhedsskadelige belastninger.(2001.56).

Alternativer ved efterkommelse af påbud

2001-10-0037. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte et strakspåbud, Arbejdstilsynet havde afgivet, men fandt det op til virksomheden at vurdere, hvorledes påbudet skulle efterkommes.(2001.54).

Revurdering af afgørelse om brug af personlige værnemidler ved trykrengøring

2001-10-0100. En arbejdsgiverforening anmodede under henvisning til en undersøgelse af eksponeringen for rengøringsmidler i aerosol ved trykrengøring Arbejdsmiljøklagenævnet om genoptagelse af en sag. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke grundlag for, at tilsidesætte sin tidligere afgørelse i sagen, idet nævnet fortsat var enig med Arbejdstilsynet. (2002.36)

Støv fra slaggebelægning

2002-10-0050. Arbejdsmiljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at der skulle træffes foranstaltninger, der forhindrede støvudvikling fra slaggebelægningen på virksomheden. (2002.38)

Støjbelastning ved kimning

2002-10-0055. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at støjbelastningen ved kimning skulle nedbringes. (2002.40)

Arbejdsstillinger i bus

2001-10-0090. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om at ophæve Arbejdstilsynets afgørelse om sikring mod unødige fysiske belastninger og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og belastninger ved arbejde med persontransport i busser. (2002.42)

Sikring mod kvælning/forgiftning ved arbejde i vandindvindingsbygværker

2001-10-0105. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at et vandværk skulle sikre adgangsveje til pejlebrønde/-bygværker samt sikre mod kvælning mv. før og under ophold i disse, men nævnet satte efterkommelsesfristen til én måned. (2002.46)

Påbud om, at buskørsel skulle planlægges og tilrettelægges sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

2002-10-0071. Arbejdsmiljøklagenævnet ændrede Arbejdstilsynets afgørelse om, at buskørslen på en bestemt rute var tilrettelagt på en sikkerheds- og sundhedsmæssigt uforsvarlig måde. (2003.26)

Dispensation fra kravet om kranførercertifikat

2002-10-0084. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afslag på ansøgning om dispensation fra kravet om kranførercertifikat. (2003.30)

Påbud om, at arbejdet i en Børn og Unge Rådgivning skulle udføres sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

2003-10-0011. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at arbejdet i en kommunes Børn- og Unge Rådgivning skulle planlægges, tilrettelægges og udføres sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt på både kort og langt sigt. (2003.32)

Manuel montage af gipsplader

2003-10-0031. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at arbejde med montage af gipsplader skulle plan-, tilrettelægges og indrettes, så det kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. (2003.36)

Transport af gipsplader

2003-10-0032. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at transport af gipsplader skulle plan-, tilrettelægges og indrettes, så det kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Herved skulle egnede tekniske hjælpemidler anvendes. (2003.40)

Personhåndteringer på små badeværelser på sygehus

2003-10-0048. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om at der på de toiletter og badeværelser, der anvendes af Plejekrævende patienter skal træffes foranstaltninger til at arbejdet med hjælp til patienternes personlige hygiejne kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. (2004.18)

Kortlægning af det psykiske arbejdsmiljø i et fritidscenter

2003-10-0039. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at vejledning var rette reaktionsvalg i relation til psykisk arbejdsmiljø på et fritidscenter. (2004.21)

Manuel håndtering af stilladsdele

2003-10-0080. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at læsning og aflæsning af stilladsdele, samt transport heraf, skulle udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, f.eks. ved brug af egnede tekniske hjælpemidler. (2004.24)

Genteknologisk produktion

2004-10-0091. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke, at klassifikationen af et slambehandlingsanlæg skulle indeholde vilkår om afgang af arbejdstøj. (2004.25)

Dokumentationsmåling ved polyesterstøbning

2003-10-0069. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at der ved arbejde med styren skulle indgå dokumentationsmålinger i kontrollen med arbejdsmiljøet. (2004.27)

Anvendelse af åndedrætsværn ved rengøring i kødopskæringsafdeling

2003-10-0098. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at de ansatte skulle anvende åndedrætsværn ved rengøring af en afdeling, som forarbejdede kød og blev anvendt rengøringsmidler mærket Ætsende. (2004.29)

Gulvvask og aftørring af borde

2004-10-0061. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at den fysiske belastning ved gulvvask skulle reduceres. Påbud om at der skulle træffes foranstaltninger for at undgå unødige belastninger og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger ved aftørring af borde skulle ophæves. (2004.31)

Indretning af sandblæsningshal

2004-10-0045. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at sandblæsningsarbejde skal foregå i enten lukket anlæg, sprøjteboks, sprøjtekabine eller i særligt rum udstyret med tilstrækkelig mekanisk ventilation. (2004.40)

Arbejdsstedets indretning

Recirkulation af procesluft

2001-10-0040. Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afslag på anmodning om dispensation fra forbudet mod recirkulation af procesluft.(2001.70).

Tilførsel af frisk erstatningsluft

2000-10-0109. Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om tilførsel af frisk erstatningsluft i passende temperatur til erstatning for den luft, der suges ud via procesudsugning over komfur og opvaskemaskine.(2001.58).

Kontrolanordning på procesventilation

2000-10-0068. Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om etablering af kontrolanordning på procesventilation i køkken til angivelse af utilstrækkelig funktion.(2001.62).

Kontrolanordning og alarm på procesventilation

2000-10-0117. Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om etablering af kontrolanordning på procesventilation i køkken til angivelse af utilstrækkelig funktion. Nævnet fandt imidlertid, at der ikke kunne stilles krav om alarm i form af lyd- eller lyssignal ved utilstrækkelig funktion af ventilationsanlægget.(2001.66).

Opvarmning i pakkerihal

2000-10-0033. Arbejds miljøklagenævnet ophævede Arbejdstilsynets påbud om, at temperaturen i et fast arbejdssted skulle tilpasses den menneskelige organisme.(2001.72).

Indretning af skærmarbejdspladser

2002-10-0069. Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse, om at der skulle træffes effektive foranstaltninger til, at skærmarbejdspladserne blev dimensioneret og indrettet således, at der var tilstrækkelig plads til, at hvile hænder og underarme foran tastaturet/musen. (2002.50)

Indretning af skærmarbejdspladser og niveauindplacering

2002-10-0018. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at virksomhedens skærmarbejdspladser skulle indrettes, så arbejdet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejdstilsynet havde i den forbindelse indplaceret virksomheden som en niveau 3-virksomhed.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, som i tidligere afgørelser, ikke at nævnet kunne behandle Arbejdstilsynets indplacering af virksomheden som niveau 3-virksomhed, idet niveauindplaceringen ikke er en afgørelse efter arbejdsmiljøloven. (2002.54)

Påbud om foranstaltninger mod reflekser og modlys i skærme (computer)

2002-10-0014. Arbejdsmiljøklagenævnet opretholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at træffe foranstaltninger så skærmarbejdspladserne i forkontoret indrettes, så generende reflekser og nordlys i skærme undgås. (2002.58)

Forbud mod recirkulation af procesluft til arbejdslokaler

2002-10-0048. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at der ikke måtte ske recirkulation til arbejdsrum af den udsugede luft fra lokaler, hvor der skete træforarbejdning. Nævnet lagde vægt på, at træstøv i høje koncentrationer kunne være kræftfremkaldende, samt at der ved bearbejdning frigjordes terpenener til procesluften. (2002.62)

Klage over afslag på dispensation for manglende dagslys

2002-10-0028. Arbejdsmiljøklagenævnet hjemviste Arbejdstilsynets afgørelse, da nævnet ikke på det foreliggende grundlag kunne tage endeligt stilling til, om de fire kontorer opfyldte arbejdsmiljølovgivningens krav. (2002.66)

Arbejdssteders indretning på bibliotek

2002-10-0035. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at bibliotekararbejdspladserne skulle indrettes med borde, så arbejdet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. (2002.68)

Højdeindstillelige borde på bibliotek

2002-10-0043. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at arbejdet ved bordene ved bibliotekararbejdspladserne i udlånet på Birkerød bibliotek kunne udføres sikkerheds og sundhedsmæssigt forsvarligt ved de eksisterende borde, der ikke kunne højdereguleres. (2002.70)

Konkret vurdering af autoværksted

2002-10-0009. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om rumventilation på et autoværksted. Nævnet fandt samtidig, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte Arbejdstilsynets konkrete skøn eller kræve målinger af luften. (2002.72)

Ventilation ved plastblæsestøbemaskiner

2001-10-0079. Arbejdsmiljøklagenævnet hjemviste sagen til fornyet behandling i Arbejdstilsynet. Nævnet lagde vægt på, at der ikke var tilstrækkelige oplysninger om, hvorvidt der blev udviklet sundhedsskadelig eller generende luftforurening ved maskinerne. (2002.76)

Udendørs arbejde på savværk

2001-10-0093. Arbejdsmiljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at arbejdet i forbindelse med sortering og stabling af tømmer/brædder ikke er arbejde, der efter sin art er udendørs, men nævnet fandt imidlertid, at der som følge af de konkrete forhold på savværket var åbenbart urimeligt at påbyde, at arbejdet med sortering og stabling af tømmer/brædder skulle foregå i forsvarlige

arbejdsrum. (2002.78)

Indretning af arbejdslokaler med en forsvarlig rumhøjde.

2002-10-0038. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om indretning af arbejdslokaler med en forsvarlig rumhøjde, herunder gav nævnet afslag på virksomhedens anmodning om dispensation fra samme krav. (2002.80)

Afslag på dispensation til at recirkulere udsugningsluft fra el-kirurgi

2002-10-0032. Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at der ikke kunne dispenseres fra recirkulationsforbudet ved recirkulering af udsugningsluft fra el-kirurgi på hospital. (2002.84)

Forbud mod recirkulation af procesluft fra pulversvejsning

2003-10-0007. Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at der ikke måtte ske recirkulering til arbejdsrummet af udsuget luft fra svejsning med pulver fra Esab pulverkraner. (2003.42)

Afslag på dispensation fra kravet om dagslystilgang

2003-10-0023. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afslag på dispensation fra kravet om tilstrækkeligt dagslys i arbejdsrum. (2003.44)

Kontrolanordninger på procesventilation

2003-10-0012. Arbejds miljøklagenævnet hjemviste Arbejdstilsynets afgørelse om, at en frisørsalons procesudsugninger skulle være forsynet med kontrolanordninger med alarm. (2003.48)

Procesventilation ved offsetmaskine

2002-10-0030. Nævnet traf afgørelse om, at der skulle etableres procesventilation ved en offsetmaskine, der brugte en rensesvæske med kodenr. 1-3. (2003.52)

Etablering af rumventilation på dækcenter

2002-10-0060. Et dækcenter klagede over Arbejdstilsynets påbud om, at der skulle etableres rumventilation i personvognsafdelingen. Arbejds miljøklagenævnet ændrede Arbejdstilsynets afgørelse og traf afgørelse om, at dækcenteret ikke skulle etablere rumventilation. (2003.56)

Etablering af effektiv punktudsugning ved TIG-svejsning i rustfrit stål

2003-10-0009. Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at en virksomhed skulle etablere effektiv udsugning ved TIG-svejsning i rustfrit stål i en produktionshal, idet der ved svejsningen blev udviklet ozon omkring svejsestedet. Virksomheden skulle desuden træffe midlertidige foranstaltninger for at sikre de ansatte mod ozon. (2003.58)

Påbud om effektiv rumventilation i autoværksted til fjernelse af spredt sundhedsskadelig og generede luftforurening

2003-10-0026. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at en virksomhed skulle etablere effektiv rumventilation til fjernelse af spredt sundhedsskadelig og generede luftforurening samt tilføre frisk erstatningsluft af passende temperatur. (2003.62)

Vask af busser skal foregå i forsvarlige arbejdsrum

2004-10-0044. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt påbud om, at vask af busser i vinterhalvåret skal foregå i forsvarlige arbejdsrum. (2004.32)

Forbud mod udgravning.

2003-10-0074. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt forbud mod fortsat arbejde i en 3 meter dyb udgravning uden sikring mod nedskridning. (2004.34)

Forbud mod tagarbejde

2004-10-0008. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt forbud mod arbejde på tag indtil der blev etableret effektiv sikring mod ned- og gennemstyrtning. (2004.36)

Støjbelastning i produktionslokale

2003-10-0070. Arbejdsmiljøklagenævnet ophævede påbud om nedbringelse af støjbelastning i et produktionslokale, hvor der blev håndteret og bearbejdet fisk. (2004.38)

Procsudsugning ved svejsning i stål

2004-10-0009. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at lavtryksudsugning er den ventilationsform, der bedst fjerner såvel svejserøg som ozon men fandt dog at højtryksudsugning suppleret med åndedrætsværn kan anvendes, hvor lavtryksudsugning ikke effektivt kan fjerne luftforureningen. (2004.41)

Ikke krav om punktudsugning ved offsetmaskine

2004-10-0088. Nævnet ophævede sin tidligere afgørelse og fandt nu, at der ikke skulle stilles krav om punktudsugning, idet virksomhedens eksisterende fortrængningsventilationsanlæg effektivt forhindrede, at luftforurening når de ansattes indåndingszone. (2004.44)

Dagslysadgang til butik

2003-10-0066. Arbejdsmiljøklagenævnet ophævede at påbud om etablering af dagslystilgang til arbejdspladser i et supermarked. (2004.46)

Arbejdets udførelse/Arbejdsstedets indretning

Rumventilation i svejsehal

2000-10-0044. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte en afgørelse om, at der skulle etableres lavtryksudsugning i forbindelse med svejsearbejde i en svejsehal. Nævnet fandt videre, at det havde været hensigtsmæssigt, såfremt Arbejdstilsynet havde foretaget en skriftlig høring efter tilsynsbesøget og dermed sikret sig, at sikkerhedsrepræsentanten var blevet hørt i alle afgørende forhold i sagen.(2001.74).

Indretning af udgangskasser

2000-10-0112. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at arbejdet ved udgangskasserne i virksomheden ikke kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.(2001.78).

Ventilation ved plastsprøjtestøbemaskiner

2001-10-0076. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at virksomheden skulle etablere procesventilation ved 10 plastsprøjtemaskiner til fjernelse af dampe fra den opvarmede plast.(2001.80).

Tekniske hjælpemidler

Anvendelse af kantpresse

2001-10-0034. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at det skulle sikres, at en kantpresse blev anvendt på en sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlig måde.(2001.84).

Sikring af bukkemaskine

2001-10-0024. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om sikring med 3 positionsfodkontakt, der var afgivet efter en ulykke ved en bukkemaskine.(2001.88).

Kontrol af privat trappelift og adgang til private hjem

2002-10-0042. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at der ikke kunne meddeles dispensation for den toårige besigtigelse af elevatoren. (2002.86)

Sikring af palleløfter

2001-10-0056. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at en leverandør af en palleløfter skulle tilbyde en køber at sikre dennes palleløfter på en række punkter. (2002.88)

Afskærmning, nødstop samt tilpasset tilsyn

2002-10-0023-25. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at der skulle træffes foranstaltninger, der hindrede personer i at komme i berøring med maskinsaksens kniv fra bagsiden, og at de to søjleboremaskiner skulle forsynes med lettilgængelige nødstop. (2002.92)

CE-mærket anlæg ikke lovmæssigt indrettet

2001-10-0109. En virksomhed klagede over et påbud fra Arbejdstilsynet om, at indretningen af et maskinanlæg, hvor det ikke fra betjeningsstedet kunne sikres, at personer ikke opholdt sig tæt ved bevægelige maskindele, rummede fare for personskade. Arbejdsmiljøklagenævnet opretholdt Arbejdstilsynets påbud. (2002.94)

Påbud om at sikre, at klemningsfaren ved slangepressere blev imødegået.

2003-10-0027. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at faren ved brug af virksomhedens slangepressere skulle imødegås effektivt, således at arbejdet og betjeningen heraf kunne foregå sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Der skulle træffes foranstaltninger, der kunne forebygge klemningsrisikoen ved betjeningen af maskinerne. (2003.64)

Påbud om foranstaltninger, så afskærmning af en virksomheds bearbejdningscenter blev sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

2003-10-0014. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at en maskinfabrik skulle træffe foranstaltninger, så afskærmningen af virksomhedens OKUMA bearbejdningscenter blev sikkerhedsmæssigt forsvarlig. (2003.68)

Maskinsikkerhed ved rulleskæremaskiner

2002-10-0083. En virksomhed klagede over Arbejdstilsynets afgørelse om, at virksomheden skulle sikre, at den unødige ulykkesrisiko ved arbejde på og omkring en rulleskæremaskine skulle imødegås. (2003.72)

Nedstyrtningsfare fra stige

2003-10-0041. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud, idet stigen havde udgjort en betydelig fare for de ansattes sikkerhed. (2003.74)

Heidelberg Vingeautomat

2003-10-0040. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at maskinen skulle sikres således at det ikke var muligt at komme i berøring med farlige bevægelige maskindele. (2004.49)

Maskinsikkerhed ved samle hæfter

2004-10-0030. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at en samle hæfter skulle sikres ved afskærmning eller andre tekniske foranstaltninger. (2004.51)

Klemningsfare i flisgrube

2004-10-0034. Arbejdsmiljøklagenævnet tilsluttede sig, at adgangen til en flisgrube skulle sikres, så det ikke var muligt at komme i berøring med maskinens bevægelige dele under drift. (2004.52)

Forbud og strakspåbud på byggeplads

2004-10-0054, 0055, 0056. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt forbud mod forkert anvendelse af teknisk hjælpemiddel, forbud mod arbejde indtil der var truffet foranstaltninger til sikring mod nedstyrtning og strakspåbud om at anvende tekniske hjælpemidler til op- og nedhejsning af stilladsdele. (2004.54)

Maskinsikkerhed ved falsemaskine

2004-10-0025,0035,0036. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt at 4 falsemaskiner, heraf 1 CE-mærket, skulle sikres ved afskærmning, andet sikkerhedsudstyr eller andre sikkerhedstekniske forholdsregler. (2004.56)

Stoffer og materialer

Fastsættelse af kodenummer

2000-10-0075. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om at annullere Arbejdstilsynets afgørelse, da klagenævnet fandt, at den var ugyldig.(2001.90).

Sprøjtelakering på skiftende værksteder

2002-10-0049. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at der skulle være et vilkår for en dispensation fra reglerne om anvendelse af sprøjtekabine, at der ikke måtte være uvedkommende til stede i lokalet under sprøjtelakering. (2002.96)

Strakspåbud om at stof ikke måtte anvendes til rensemaskine.

2002-10-0062. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets strakspåbud om at stoffet trichloretylen ikke måtte anvendes på rensemaskine af mærket Swiss Clean 5. (2003.78)

Krav om særlig epoxyuddannelse

2004-10-0011. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt, at der ikke kunne dispenseres for kravet om at arbejde med epoxyharpikser og isocyanater kun måtte udføres af personer, der har gennemgået den særlige epoxyuddannelse. (2004.61)

Unge under 18 år

Dispensation fra reglerne om unges alenearbejde

2000-10-0106. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afslag på ansøgning om dispensation fra reglerne om unges alenearbejde i kiosker mv.(2001.44).

Arbejdstilsynets afvisning af at undersøge børnearbejde

2002-10-0026. Arbejds miljøklagenævnet hjemviste sagen til fornyet behandling hos Arbejdstilsynet. Nævnet fandt, at der var grundlag for at gå videre med sagen. (2002.98)

Unge arbejde med plæneklipper

2002-10-0077. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at ung under 18 år ikke måtte betjene en plæneklipper af typen Stiga Park Comfort. (2003.82)

Afslag på dispensation fra bekendtgørelsen om unges arbejde

2004-10-0003. Arbejds miljøklagenævnet var enig i at der ikke kunne gives dispensation til 17-årige elevers brug af visse tekniske hjælpemidler. (2004.63)

Forvaltningsret

Delvist afslag på aktindsigt

2000-10-0048. Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at virksomheden kunne få fuld aktindsigt i 2 dokumenter, mens et i sin helhed er undtaget fra aktindsigt.(2001.102).

Genoptagelse af sag

2002-10-0044. Virksomheden havde anmodet om genoptagelse af en af Arbejds miljøklagenævnet truffet afgørelse med den begrundelse, at denne var juridisk uholdbar. (2003.86)

Genoptagelse af sag

2003-10-0077. Arbejds miljøklagenævnet genoptog en sag med den begrundelse, at der var fremkommet nye oplysninger. (2004.66)

Genoptagelse af sag

2004-10-0001. Arbejds miljøklagenævnet genoptog en sag ud fra et ligebehandlingssynspunkt med den begrundelse, at der var fremkommet nye oplysninger. (2004.67)

Efterkommelsesfrist

Klage over at efterkommelsesfrist var kortere end klagefrist

2001-10-0050. Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse vedrørende efterkommelsesfrist for opfyldelse af påbud om udlevering af projektmateriale til granskning.(2001.92).

Klage fra sikkerhedsrepræsentant over Arbejdstilsynets forlængelse af efterkommelsesfrist

2001-10-0052. Arbejds miljøklagenævnet kunne ikke tiltræde Arbejdstilsynets afgørelse om en

forlængelse af efterkommelsesfristen for opfyldelse af påbud angående kortlægning af støj og akustik i et kommunalt fritidscenter.(2001.94).

Anmodning om forlængelse af efterkommelsesfrist for kortlægning af støjproblemer

2001-10-0092. Arbejds miljøklagenævnet forlængede fristen for efterkommelse af påbud om kortlægning af støjproblemer i et kommunalt fritidscenter, idet støjmålinger i sommerperioden ville være misvisende.(2001.96).

Forlængelse af efterkommelsesfrist for påbud vedr. spiserum og kontorrum.

2002-10-0008. Arbejds miljøklagenævnet imødekom en anmodning om fristforlængelse, idet der var indgået en lejekontrakt vedrørende nye lokaler. (2002.102)

Afslag på forlængelse af efterkommelsesfristen.

2002-10-0033. Klagenævnet tiltrådte tilsynets afgørelse og fandt således ikke, at der skulle gives en yderligere frist for efterkommelse af påbudet.

Nævnet lagde vægt på, at virksomheden havde oplyst, at der ikke var truffet en endelig afgørelse vedrørende endelig flytning og at virksomheden ikke kunne dokumentere konkrete planer med henblik på flytning af virksomheden. (2002.104)

Forlængelse af efterkommelsesfrist

2003-10-0021. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afvisning af en forlængelse af fristen for efterkommelse af påbud om utilstrækkelig ventilation i legestue. (2003.88)

Forlængelse af efterkommelsesfrist

2003-10-0034. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt en given efterkommelsesfrist vedrørende påbud om tilstrækkelige velfærdsforanstaltninger for en kirkes gravere. (2003.90)

Anmodning om forlængelse af efterkommelsesfrist

2003-10-0063. Arbejds miljøklagenævnet forlængede efterkommelsesfristen for sin afgørelse om arbejdet med transport af gipsplader fra den 16. september 2003 til den 5. april 2004. (2003.94)

Anmodning om forlængelse af efterkommelsesfrist

2003-10-0064. Klagenævnet forlængede efterkommelsesfristen for sin afgørelse om arbejdet med montage af gipsplader fra den 16. september 2003 til den 5. april 2004. (2003.96)

Anmodning om forlængelse af efterkommelsesfrist

2002-10-0073. Et gartneri klagede over, at efterkommelsesfristen i et påbud om arbejdspladsvurdering var for kort. Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at

efterkommelsesfristen for gennemførelsen af arbejdspladsvurderingen ikke kunne forlænges. (2003.98)

Afslag på forlængelse af efterkommelsesfrist

2004-10-0042. Arbejds miljøklagenævnet afviste at forlænge efterkommelsesfristen, idet der var taget hensyn til de grunde, virksomheden påberåbte sig. (2004.67)

Forlængelse af efterkommelsesfrist

2004-10-0070. Arbejds miljøklagenævnet forlængede efterkommelsesfristen for transport af gipsplader, da et teknisk hjælpemiddel var under udvikling. (2004.68)

Diverse (Forskellige sagsområder)

Et kompliceret anlægsarbejde

2000-10-0025. En fagforening klagede over Arbejdstilsynets håndtering af en række forskellige arbejdsmiljøproblemer ved et større anlægsarbejde i København (2001.14)

Klage fra fagforening over en række forhold

2000-10-0097. Arbejds miljøklagenævnet fandt ikke grundlag for at anfægte Arbejdstilsynets vurderinger i det omfang, der var tale om afgørelser efter arbejdsmiljøloven. Dog havde Arbejdstilsynet ikke overholdt det forvaltningsretlige ligebehandlingsprincip ved ikke at begrunde fravigelse af praksis vedrørende arbejdspladsvurdering, som dog siden var gennemført tilfredsstillende. (2001.24).

Gebyr for tilsyn

2003-10-0018. Arbejdstilsynet havde opkrævet gebyrer i en række tilfælde af en virksomhed for gennemførte gebyrbelagte tilsyn, hvor der var krævet gebyr pr. produktionsenhed. Arbejds miljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at virksomheden skulle betale gebyr pr. produktionsenhed for det brancherettede tilsyn. (2003.104)

Gebyr for Arbejdstilsynets tilsynsbesøg

2003-10-0022. Arbejds miljøklagenævnet fastholdt, at Arbejdstilsynet havde hjemmel til at opkræve gebyr for et tilsynsbesøg foretaget kort tid efter udarbejdelsen af en arbejdspladsvurdering. (2003.102)

Udbyderansvar på busområdet

2004-10-0018. Arbejds miljøklagenævnet ændre arbejdstilsynets afgørelse og fastslog at udbudsmaterialet skal indeholde oplysninger om særlige, væsentlige arbejdsmiljøforhold, f.eks. særlige trafikale forhold. (2004.69)

Klagefrist

Realitetsbehandling på trods af fristoverskridelse

2000-10-0126. Arbejdsmiljøklagenævnet besluttede at realitetsbehandle en klage, uanset at klagefristen var overskredet, da Arbejdstilsynets afgørelse led af åbenbare formelle og hjemmelsmæssige mangler.(2001.98).

Afvisning på grund af overskridelse af klagefrist

2002-10-0078. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke grundlag for at bortse fra en overskridelse af klagefristen. Klagefristen var overskredet med flere uger. Der var ikke i klagen anført særlige grunde til, at klagefristen var overskredet. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke, at der forelå særlige grunde til at se bort fra fristoverskridelsen. (2002.106)

Overskridelse af klagefristen

2003-10-0010. Arbejdsmiljøklagenævnet afviste at behandle klage, da klagefristen på 4 uger var overskredet. (2003.108)

Overskridelse af klagefristen

2003-10-0036. En virksomhed havde klaget over et af Arbejdstilsynets afgivet påbud over 5 uger efter klagefristens udløb. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at klagen skulle behandles trods fristoverskridelsen. (2003.110)

Overskridelse af klagefristen

2004-10-0013. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke, at bl.a. juleferie kunne begrunde, at sagen skulle behandles trods fristoverskridelsen. (2004.71)

Overskridelse af klagefristen

2004-10-0038. Arbejdsmiljøklagenævnet afviste at behandle en klage, da klagefristen var overskredet og sagen ikke var principiel. (2004.71)

Afvisning på grund af overskridelse af klagefrist

2003-10-0095. Arbejdsmiljøklagenævnet afviste at behandle en sag da klagefristen var overskredet med 1 dag. (2004.72)

Behandling af klage trods overskridelse af klagefristen

2004-10-0017. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt at sagen skulle behandles trods fristoverskridelse, da der var undskyldelige grunde og klagers ægtefælle havde haft kontakt med Arbejdstilsynet. (2004.73)

Nævnets kompetence

Returnering af anmeldelse af arbejdsulykke

2001-10-0110. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at nævnet ikke havde kompetence til at behandle en klage over Arbejdstilsynets afgørelse om at returnere en anmeldelse. (2002.108)

Arbejdsmiljøklagenævnets kompetence omfatter ikke behandling af klager over udtalelser

2003-10-0005. Arbejdsmiljøklagenævnet konstaterede, at en udtalelse fra Arbejdstilsynet ikke var en afgørelse og traf afgørelse om, at Arbejdsmiljøklagenævnet ikke havde kompetence til at behandle en klage over udtalelsen. (2003.112)

Arbejdsmiljøklagenævnets kompetence omfatter ikke behandling af klager over fortolkning af reglerne

2003-10-0030. Arbejdsmiljøklagenævnet konstaterede, at en klage i realiteten drejede sig om fortolkning af regelgrundlaget og traf afgørelse om, at Arbejdsmiljøklagenævnet ikke havde kompetence til at behandle en sådan og oversendte sagen til beskæftigelsesministeriet. (2004.74)

Afgivelse af påbud

Tilsynets reaktionsmåde og vurdering af forhold under besøg

2001-10-0054. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at der ikke var grund til at anfægte, at tilsynet i to rapporter ikke havde reageret overfor virksomheden i forhold til de fleste af et antal punkter, som klager havde indberettet til tilsynet. (2001.100).

Stikordsregister

- Aflevering af regnskab; 17-18, 79, 84
Arbejdets udførelse; 18-32, 79, 85-87, 91-92
Arbejdsstedets indretning; 32-48, 79, 91-92
- Bedriftsundhedstjeneste; 17-18, 79, 84
- Dagslysadgang; 46-48, 79, 88-91
Diverse; 69-71, 79, 97
Dokumentationsmåling; 27-29, 79, 87
- Efterkommelsesfrist; 67-68, 79, 976
Epoxyuddannelse; 61-63, 79, 94
- Falsemaskine; 56-61, 79, 943
Forvaltningsret; 66-67, 80, 95
- Genoptagelse af sag; 66-67, 80, 95
Genteknologisk produktion; 25-27, 79, 87
- Klagefrist; 71-74, 79, 97-98
Klemningsfare; 52-54, 79, 943
- Manuel håndtering; 24-25, 79, 87
Maskinsikkerhed; 51-52, 56-61, 79, 943
- Nævnets kompetence; 74, 98-99
- Offsetmaskine; 44-46, 79, 90-91
Ombudsmandssager; 10-14, 79-80
- Psykisk arbejdsmiljø; 21-24, 79, 87
Personhåndteringer; 18-21, 79, 876
Procsudsugning; 41-44, 87, 91
- Rengøring; 29-32, 79, 87
- Samlehæfter; 51-52, 79, 93
Sandblæsningshal; 40-41, 79, 87
Sikkerhedsarbejde; 15-16, 79, 83-84
Sikkerhedsgrupper; 15-16, 79, 83-84
Stoffer og materialer; 61-63, 79, 94
Stålsvejsning; 41-44, 79, 90-91
Strakspåbud; 54-56, 943
Støjbelastning; 38-40, 79, 85, 91
- Tagarbejde; 36-38, 79, 91
Tekniske hjælpemidler; 24-25, 49-61, 79, 92-93
- Udbyderansvar; 69-70, 79, 97
Udgravning.; 34-36, 79, 910
Unge under 18 år; 63-66, 79
- Vask af busser; 32-34, 79, 91
Vingeautomat; 49-51, 79, 93
- Åndedrætsværn; 29-30, 79, 85-87